

Návrh

ZÁKON

ze dne ... 2025,

o Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Tento zákon upravuje postavení, působnost a organizaci Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“) a právní poměry při zaměstnávání některých fyzických osob zařazených v Úřadu.

§ 2

(1) Zřizuje se Úřad se sídlem v Praze jako ústřední správní úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů v zákonem stanoveném rozsahu.

(2) Úřad

a) vykonává dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí a politických institutů,

b) je ústředním orgánem státní správy pro střet zájmů,

c) je ústředním orgánem státní správy pro ochranu oznamovatelů,

d) je ústředním orgánem státní správy pro oblast lobbování,

e) v případech stanovených zákonem se domáhá vyslovení neplatnosti právního jednání a dalších opatření stanovených zákonem a

f) vykonává další působnost stanovenou zákonem.

(3) Úřad je při výkonu své působnosti nezávislý. Ve své činnosti se řídí pouze zákony, mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu, a jinými právními předpisy.

(4) Do činnosti Úřadu lze zasahovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(5) Úřad je účetní jednotkou a spolupracuje s příslušnými orgány jiných států za účelem výměny informací a pomoci při výkonu své působnosti.

§ 3

(1) Úřad tvoří předseda Úřadu, 4 členové Úřadu a další zaměstnanci státu v něm zařazení. Předseda Úřadu a členové Úřadu jsou zaměstnanci státu zařazení v Úřadu.

(2) Předseda Úřadu stojí v čele Úřadu a řídí jeho činnost.

(3) Předseda Úřadu a členové Úřadu tvoří Kolegium Úřadu. Kolegium Úřadu koordinuje výkon dohledové činnosti svěřené Úřadu.

(4) Předsedovi Úřadu přísluší plat jako předsedovi výboru Poslanecké sněmovny.

(5) Členovi Úřadu přísluší plat jako místopředsedovi výboru Poslanecké sněmovny.

§ 4

(1) Předseda Úřadu

a) po projednání s Kolegiem Úřadu schvaluje organizační strukturu Úřadu, rozpočet Úřadu a závěrečný účet Úřadu; o změnách rozpočtu Úřadu informuje Kolegium Úřadu,

b) po projednání s Kolegiem Úřadu schvaluje služební předpisy,

c) předkládá Kolegiu Úřadu návrhy

1. jednacího řádu Kolegia Úřadu,

2. plánu činnosti Úřadu,

3. zprávy o činnosti Úřadu za příslušný kalendářní rok a

4. vnitřních předpisů Úřadu schvalovaných Kolegiem Úřadu a

d) rozhoduje o dalších záležitostech týkajících se Úřadu, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak.

(2) Předseda Úřadu se považuje za služební orgán a je oprávněn dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu státní služby podle zákona o státní službě.

(3) Předseda Úřadu určí jednoho ze členů Úřadu, který jej zastupuje v plném rozsahu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy není funkce předsedy obsazena; není-li tento člen Úřadu určen nebo přítomen, zastupuje předsedu Úřadu nejstarší z přítomných členů Úřadu.

(4) Člen Úřadu zastupuje předsedu Úřadu též v případě, kdy je tím předsedou Úřadu pověřen.

§ 5

(1) Předsedu Úřadu jmenuje a odvolává prezident republiky. Předsedu Úřadu jmenuje prezident republiky ze dvou kandidátů, z nichž jednoho navrhuje Poslanecká sněmovna a jednoho navrhuje Senát.

(2) Předseda Úřadu je jmenován na dobu 6 let a nemůže být jmenován na více než 2 po sobě jdoucí funkční období.

(3) Předsedou Úřadu může být jmenována osoba, jejíž znalosti, zkušenosti a morální vlastnosti jsou předpokladem, že bude svoji funkci řádně zastávat, a která

a) je státním občanem České republiky,

b) je plně svéprávná,

c) je bezúhonná,

d) splňuje předpoklady pro výkon funkce ve státních orgánech podle zákona o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí ve státních orgánech,

e) má ukončené vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském studijním programu a

f) nebyla v posledních 3 letech předcházejících jmenování do funkce členem strany nebo hnutí ani nevykonávala v tomto období funkci poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy.

(4) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena, která byla pravomocně odsouzena pro

a) trestný čin spáchaný úmyslně, nebo

b) trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s výkonem veřejné správy.

(5) S výkonem funkce předsedy Úřadu je neslučitelná funkce prezidenta republiky, člena vlády, prezidenta, viceprezidenta nebo člena Nejvyššího kontrolního úřadu, člena bankovní rady České národní banky, poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, soudce, státního zástupce, jakákoli jiná funkce ve veřejné správě a členství ve straně nebo hnutí.

(6) Předseda Úřadu nesmí zastávat jinou placenou funkci a vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, pokud tato činnost nenarušuje důstojnost Úřadu nebo neohrožuje důvěru v jeho nezávislost a nestrannost.

§ 6

(1) Funkce předsedy Úřadu zaniká

a) uplynutím funkčního období,

b) dnem následujícím po dni doručení písemně učiněného vzdání se funkce prezidentu republiky,

c) dnem následujícím po dni doručení písemného odvolání z funkce,

d) dnem nabytí právní moci rozsudku, kterým byl předseda Úřadu odsouzen pro trestný čin stanovený v § 5 odst. 4,

e) dnem nabytí právní moci rozsudku, kterým byla svéprávnost předsedy Úřadu omezena.

(2) Prezident republiky odvolá předsedu Úřadu z funkce, pokud přestane splňovat některou z podmínek pro jmenování stanovenou v § 5 odst. 3 písm. a), d) nebo e) nebo v § 5 odst. 5 nebo 6.

§ 7

(1) Členy Úřadu jmenuje z kandidátů zvolených Senátem podle odstavce 2 prezident republiky na dobu 6 let; člen Úřadu může být jmenován i opakovaně.

(2) Kandidáty na členy Úřadu navrhnou Senátu prezident Nejvyššího kontrolního úřadu, Poslanecká sněmovna a jednotliví senátoři. Z kandidátů navržených prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu zvolí Senát jednoho kandidáta na člena Úřadu. Další dva kandidáty na člena Úřadu zvolí Senát z kandidátů navržených Poslaneckou sněmovnou a jednoho kandidáta na člena Úřadu zvolí Senát z kandidátů navržených jednotlivými senátory.

(3) Členem Úřadu může být jmenována osoba, jejíž znalosti, zkušenosti a morální vlastnosti jsou předpokladem, že bude svoji funkci řádně zastávat, a která

a) je státním občanem České republiky,

b) je plně svéprávná,

c) je bezúhonná,

d) splňuje předpoklady pro výkon funkce ve státních orgánech podle zákona o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí ve státních orgánech,

e) má ukončené vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském studijním programu a

f) nebyla v posledních 2 letech předcházejících jmenování do funkce členem strany nebo hnutí ani nevykonávala v tomto období funkci poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy.

(4) Pro člena Úřadu se použijí ustanovení § 5 odst. 4, 5 a 6 a § 6 obdobně.

(5) Člen Úřadu může po předsedovi Úřadu požadovat informace o činnosti Úřadu a jeho řízení. Předseda Úřadu může po členovi Úřadu a člen Úřadu může po jiném členovi Úřadu nebo jiném zaměstnanci státu zařazeném v Úřadu požadovat informace o jeho činnosti a plnění jeho úkolů. Informace musí být poskytnuty nejpozději do 14 dnů. Podrobnosti o způsobech požadování a obdržení informace upravuje vnitřní předpis Úřadu.

(6) Člen Úřadu je oprávněn k zajištění úkolů uložených mu Kolegiem Úřadu dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu státní služby podle zákona o státní službě. V případě rozporu příkazů k výkonu státní služby daných státnímu zaměstnanci členem Úřadu a předsedou Úřadu mají přednost příkazy k výkonu státní služby dané předsedou Úřadu.

§ 8

(1) Zasedání Kolegia Úřadu svolává a řídí předseda Úřadu; konají se podle potřeby, nejméně však jednou za 4 týdny. Požádá-li o to kterýkoli člen Úřadu, je předseda Úřadu povinen svolat zasedání Kolegia Úřadu do 3 dnů od doručení žádosti předsedovi Úřadu tak, aby se zasedání Kolegia Úřadu konalo nejpozději 10 dnů ode dne, kdy byla žádost doručena předsedovi Úřadu. Nesvolá-li předseda Úřadu zasedání Kolegia Úřadu podle věty druhé, učiní tak člen Úřadu, který o svolání Kolegia Úřadu požádal.

(2) Zasedání Kolegia Úřadu se řídí jednacím řádem Kolegia Úřadu, který stanoví podrobnosti zasedání Kolegia Úřadu, zejména způsob předkládání návrhů Kolegiu Úřadu, způsob pořízení zápisu o zasedání Kolegia Úřadu, způsob hlasování na zasedání Kolegia Úřadu a způsob zaznamenání odlišného stanoviska a pravidla pro účast dalších osob na zasedání Kolegia Úřadu. Jednací řád Kolegia Úřadu může stanovit podmínky, za kterých se zasedání Kolegia Úřadu koná distančním způsobem, a pravidla konání zasedání Kolegia Úřadu distančním způsobem.

(3) Kolegium Úřadu rozhoduje hlasováním; rozhodnutí přijímá většinou hlasů všech svých členů.

(4) Kolegium Úřadu schvaluje

- a) plán činnosti Úřadu,
- b) zprávu o činnosti Úřadu za příslušný kalendářní rok,
- c) vyhlášky vydávané Úřadem,
- d) výkladová stanoviska vydávaná Úřadem,
- e) jednací řád Kolegia Úřadu a
- f) vnitřní předpisy Úřadu s výjimkou služebních předpisů.

(5) Kolegium Úřadu rozhoduje o

a) námitce podjatosti kontrolujícího, je-li jím předseda Úřadu nebo člen Úřadu; ten je z hlasování o námitce podjatosti vyloučen,

b) uveřejnění poznatků, které vyplynuly z činnosti Úřadu, podle § 10 odst. 2 a

c) uveřejnění dalších informací týkajících se dohledové činnosti Úřadu.

(6) Kolegium Úřadu dále

a) může pověřit předsedu Úřadu nebo člena Úřadu řízením výkonu dohledové činnosti na určitém úseku působnosti Úřadu nebo provedením dohledu v jednotlivém případě a v této souvislosti ukládat předsedovi Úřadu a členům Úřadu úkoly,

b) má postavení nadřízené osoby kontrolujícího, jde-li o kontrolu vykonávanou předsedou Úřadu nebo členem Úřadu,

c) projednává podněty týkající se dohledové činnosti Úřadu a návrhy protokolů o kontrole,

- d) projednává návrhy vyjádření Úřadu pro účely řízení vedených jinými orgány,
 - e) projednává návrh organizační struktury Úřadu, návrh rozpočtu Úřadu a návrh závěrečného účtu Úřadu,
 - f) projednává návrhy služebních předpisů a
 - g) zřizuje rozkladovou komisi a další poradní orgány, jmenuje a odvolává jejich členy a navrhuje výši jejich odměny.
- (7) Kolegium Úřadu je nadřízeným správním orgánem Úřadu. Nadřízeným správním orgánem Kolegia Úřadu je Kolegium Úřadu.

§ 9

- (1) Orgány veřejné moci, orgány územních samosprávných celků, jakož i právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, jsou povinny poskytnout Úřadu potřebnou součinnost při výkonu jeho působnosti.
- (2) Předseda a členové Úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu funkce, a to i po ukončení výkonu funkce, pokud zákon nestanoví jinak; stejnou povinnost mají i zaměstnanci Úřadu.

§ 10

- (1) Úřad vydává každoročně do 31. května výroční zprávu o své činnosti, informuje o ní vládu, Poslaneckou snemovnu a Senát a zveřejňuje ji na svých internetových stránkách.
- (2) Úřad zveřejňuje na svých internetových stránkách také poznatky, které vyplynuly z jeho činnosti.

§ 11

Přechodná ustanovení

- (1) Do doby jmenování předsedy a členů Úřadu podle § 5 odst. 1 a § 7 odst. 1 tohoto zákona plní úkoly Kolegia Úřadu Kolegium ústředního správního úřadu pro dohled nad hospodařením stran a hnutí podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a to způsobem a v rozsahu stanoveným tímto zákonem.
- (2) Kontroly a řízení o přestupku zahájené přede dnem účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne neskončené vyhotovením protokolu o kontrole, vyřízení námitek proti kontrolním zjištěním nebo nabytím právní moci rozhodnutí o přestupku, k jejichž provedení je podle zákona č. 156/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění účinném přede dnem nabytí

účinnosti tohoto zákona, zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebo zákona č. 168/2025 Sb., o regulaci lobbování, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, příslušné Ministerstvo spravedlnosti, dokončí Ministerstvo spravedlnosti.

(3) Kontroly, řízení o přestupku a jinou dohledovou činnost, zahájené přede dnem účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne neskončené vyhotovením protokolu o kontrole, vyřízení námitek proti kontrolním zjištěním, nabytím právní moci rozhodnutí o přestupku nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, k jejichž provedení je podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, příslušný ústřední správní úřad pro dohled nad hospodařením stran a hnutí, dokončí Úřad.

§ 12

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2027.

Návrh

ZÁKON

ze dne ... 2025,

**kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Úřadu pro prevenci
korupce a střetu zájmů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna trestního řádu

Čl. I

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezů

Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 56/2017 Sb., zákona č. 57/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 178/2018 Sb., zákona č. 287/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 203/2019 Sb., zákona č. 255/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 114/2020 Sb., zákona č. 165/2020 Sb., zákona č. 333/2020 Sb., zákona č. 220/2021 Sb., zákona č. 418/2021 Sb., zákona č. 130/2022 Sb., zákona č. 422/2022 Sb., zákona č. 173/2023 Sb., zákona č. 326/2023 Sb., zákona č. 349/2023 Sb., zákona č. 29/2024 Sb., zákona č. 165/2024 Sb., zákona č. 166/2024 Sb., zákona č. 319/2024 Sb., zákona č. 448/2024 Sb., zákona č. 24/2025 Sb., zákona č. 218/2025 Sb., zákona č. 220/2025 Sb., zákona č. 269/2025 Sb., zákona č. 270/2025 Sb. a zákona č. 285/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 12 odst. 2 se na konci písmene e) doplňuje věta „; to neplatí pro trestné činy spáchané v souvislosti se zadáváním veřejné zakázky nebo hospodařením s majetkem státu, pokud jde
 - a) o zločiny podvodu (§ 209) a legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216),
 - b) trestné činy zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333)“.
2. V § 161 se na konci odstavce 7 doplňuje věta „To neplatí pro trestné činy spáchané v souvislosti se zadáváním veřejné zakázky nebo hospodařením s majetkem státu, pokud jde
 - a) o zločiny podvodu (§ 209) a legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216),
 - b) trestné činy zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333)“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Čl. II

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění zákona č. 34/1970 Sb., zákona č. 147/1970 Sb., zákona č. 125/1973 Sb., zákona č. 25/1976 Sb., zákona č. 118/1983 Sb., zákona č. 60/1988 Sb., zákona č. 37/1989 Sb., zákona č. 173/1989 Sb., zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 9/1990 Sb., zákona č. 93/1990 Sb., zákona č. 126/1990 Sb., zákona č. 203/1990 Sb., zákona č. 288/1990 Sb., zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 305/1990 Sb., zákona č. 575/1990 Sb., zákona č. 173/1991 Sb., zákona č. 283/1991 Sb., zákona č. 19/1992 Sb., zákona č. 23/1992 Sb., zákona č. 103/1992 Sb., zákona č. 167/1992 Sb., zákona č. 239/1992 Sb., zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 350/1992 Sb., zákona č. 358/1992 Sb., zákona č. 359/1992 Sb., zákona č. 474/1992 Sb., zákona č. 548/1992 Sb., zákona č. 21/1993 Sb., zákona č. 166/1993 Sb., zákona č. 285/1993 Sb., zákona č. 47/1994 Sb., zákona č. 89/1995 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., zákona č. 135/1996 Sb., zákona č. 272/1996 Sb., zákona č. 152/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 63/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 154/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 239/2000 Sb., zákona č. 257/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 365/2000 Sb., zákona č. 458/2000 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 47/2002 Sb., zákona č. 219/2002 Sb., zákona č. 517/2002 Sb., zákona č. 62/2003 Sb., zákona č. 162/2003 Sb., zákona č. 18/2004 Sb., zákona č. 362/2004 Sb., zákona č. 421/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., zákona č. 95/2005 Sb., zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 290/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 71/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 225/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 110/2007 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 297/2008 Sb., zákona č. 304/2008 Sb., zákona č. 295/2009 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 275/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 319/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 246/2017 Sb., zákona č. 178/2019 Sb., zákona č. 34/2021 Sb., zákona č. 88/2021 Sb., zákona č. 284/2021 Sb., zákona č. 326/2021 Sb., zákona č. 362/2022 Sb., zákona č. 471/2022 Sb., zákona č. 152/2023 Sb., zákona č. 172/2023 Sb., zákona č. 178/2023 Sb., zákona č. 349/2023 Sb., zákona č. 464/2023 Sb., zákona č. 448/2024 Sb., zákona č. 453/2024 Sb., zákona č. 169/2025 Sb., zákona č. 220/2025 Sb. a zákona č. 232/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 2 v bodě 14 se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.
2. V § 11 se odstavce 5 až 7 zrušují.

Dosavadní odstavce 8 a 9 se označují jako odstavce 5 a 6.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Čl. III

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění zákona č. 468/1991 Sb., zákona č. 68/1993 Sb., zákona č. 189/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 296/1995 Sb., zákona č. 322/1996 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 98/2001 Sb., zákona č. 104/2001 Sb., zákona č. 170/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 556/2004 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 345/2010 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 303/2017 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 253/2023 Sb., zákona č. 89/2024 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 427/2024 Sb. a zákona č. 235/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 2 písm. b) bodě 9, § 18 odst. 2 a § 19h odst. 1 písm. j) se číslo „50 000“ nahrazuje číslem „5 000“.
2. V § 17a odst. 3 se za text „2 písm. a)” vkládají slova „a d) s výjimkou členských příspěvků a úroků z vkladů”.
3. V § 17a odst. 4 se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“ a slova „finanční prostředky podle odstavce 2 písm. d)” se nahrazují slovy „členské příspěvky a úroky z vkladů”.
4. V § 18 odst. 1 se na konci písmene r) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno s), které zní:

„s) nepochází-li jeho skutečný zdroj z České republiky nebo členského státu Evropské unie anebo, je-li jeho skutečný zdroj nejasný.“.

5. Za § 18 se vkládá nový § 18a, který zní:

„18a

Výzva k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění

(1) Úřad vyzve stranu nebo hnutí k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění v případě, že má důvodné pochybnosti, zda dar nebo jiné bezúplatné plnění má zdroj v České republice nebo jiném členském státu Evropské unie.

(2) Strana nebo hnutí je povinna skutečnosti o zdroji daru nebo jiného bezúplatného plnění na výzvu prokázat.

(3) Úřad ve výzvě k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění uvede své pochybnosti způsobem, který umožňuje straně nebo hnutí, aby se k nim vyjádřila a předložila důkazní prostředky tak, aby došlo k odstranění těchto pochybností.

(4) Ve výzvě k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění Úřad

a) stanoví lhůtu k vyjádření a předložení důkazních prostředků k prokázání požadovaných skutečností, která nesmí být kratší než 30 dnů,

b) stranu nebo hnutí poučí o následcích spojených s neprokázáním požadovaných skutečností a neposkytnutím součinnosti při prokazování požadovaných skutečností.

(5) Úřad může požadované skutečnosti doplňovat prostřednictvím další výzvy k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění.

(6) Došlo-li k prokázání skutečností požadovaných ve výzvě k prokázání skutečného zdroje daru nebo bezúplatného plnění, Úřad o tom stranu nebo hnutí vhodným způsobem vyrozumí. Nedošlo-li k prokázání skutečností požadovaných ve výzvě k prokázání skutečného zdroje daru nebo bezúplatného plnění, postupuje strana nebo hnutí obdobně podle § 18 odst. 3.“.

6. § 19 až 19f se zrušují.

7. V § 19g odst. 1 se písmena b) a d) zrušují.

Dosavadní písmeno c) se označuje jako písmeno b) a dosavadní písmena e) až i) se označují jako písmena c) až g).

8. V § 19g odst. 1 se na konci písmene e) čárka nahrazuje tečkou a písmena f) a g) se zrušují.

9. V § 19j odst. 2 písm. f) se slovo „nebo“ zrušuje.

10. V § 19j odst. 2 se na konci písmene g) tečka nahrazuje slovy „, nebo“ a doplňuje se písmeno h), které zní:

„h) v rozporu s § 18a odst. 2 neposkytne Úřadu součinnost.“

11. V § 19j odst. 3 se text „a f)“ nahrazuje textem „,f) a h)“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o účetnictví

Čl. IV

V § 21 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 575/2002 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb., zákona č. 495/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 230/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 69/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 348/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 304/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 410/2010 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 239/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 221/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 462/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 33/2020 Sb., zákona č. 609/2020 Sb., zákona č. 251/2021 Sb., zákona č. 349/2023 Sb., zákona č. 263/2024 Sb., zákona č. 316/2025 Sb. a zákona č. 317/2025 Sb., se za písmeno f) vkládá nové písmeno g), které zní:

„g) o celkových nákladech vynaložených účetní jednotkou na lobbvání,“.

Dosavadní písmeno g) se označuje jako písmeno h).

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o bankách

Čl. V

V § 38 odst. 3 písm. k) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 264/1992 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 83/1995 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 61/1996 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 16/1998 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 319/2001 Sb., zákona č. 126/2002 Sb., zákona č. 453/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 439/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 159/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 443/2006 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 37/2007 Sb., zákona č. 120/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 230/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 433/2008 Sb., zákona č. 215/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 287/2009 Sb., zákona č. 156/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 41/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č.

470/2011 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 227/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 135/2014 Sb., zákona č. 219/2015 Sb., zákona č. 220/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 258/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 368/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 371/2017 Sb., zákona č. 39/2020 Sb., zákona č. 49/2020 Sb., zákona č. 119/2020 Sb., zákona č. 238/2020 Sb., zákona č. 338/2020 Sb., zákona č. 174/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 353/2021 Sb., zákona č. 96/2022 Sb., zákona č. 471/2022 Sb., zákona č. 35/2023 Sb., zákona č. 407/2023 Sb., zákona č. 417/2023 Sb., zákona č. 85/2024 Sb., zákona č. 107/2024 Sb., zákona č. 23/2025 Sb., zákona č. 32/2025 Sb., zákona č. 35/2025 Sb., zákona č. 73/2025 Sb., zákona č. 152/2025 Sb., zákona č. 235/2025 Sb., zákona č. 265/2025 Sb., zákona č. 280/2025 Sb. a zákona č. 317/2025 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu

Čl. VI

V § 8 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění zákona č. 465/2011 Sb., zákona č. 78/2015 Sb., zákona č. 302/2016 Sb. a zákona č. 448/2024 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“ a slova „sdružování v politických stranách a v politických hnutích“ se nahrazují slovy „Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Čl. VII

V § 25b odst. 3 písm. q) zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 406/2001 Sb., zákona č. 212/2002 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 280/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 120/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 156/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 41/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 227/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 303/2013

Sb., zákona č. 135/2014 Sb., zákona č. 333/2014 Sb., zákona č. 219/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 258/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 371/2017 Sb., zákona č. 238/2020 Sb., zákona č. 338/2020 Sb., zákona č. 353/2021 Sb., zákona č. 96/2022 Sb., zákona č. 35/2023 Sb., zákona č. 407/2023 Sb., zákona č. 417/2023 Sb., zákona č. 85/2024 Sb., zákona č. 107/2024 Sb., zákona č. 23/2025 Sb., zákona č. 32/2025 Sb., zákona č. 73/2025 Sb., zákona č. 152/2025 Sb., zákona č. 235/2025 Sb. a zákona č. 280/2025 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu

Čl. VIII

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), ve znění zákona č. 128/2003 Sb., zákona č. 41/2004 Sb., zákona č. 85/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 482/2004 Sb., zákona č. 441/2005 Sb., zákona č. 130/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 35/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 291/2009 Sb., zákona č. 251/2011 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 239/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 179/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 128/2016 Sb., zákona č. 242/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 295/2017 Sb., zákona č. 208/2019 Sb., zákona č. 314/2019 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 382/2022 Sb., zákona č. 70/2025 Sb., zákona č. 218/2025 Sb., zákona č. 232/2025 Sb. a zákona č. 287/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 2 se na konci písmene x) slovo „a“ nahrazuje čárkou a vkládá se nové písmeno y), které zní:

„y) provádí opatření v oblasti přímých plateb včetně uplatnění limitu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího základní podporu pro udržitelnost (Basic Income Support for Sustainability – BISS) a“.

2. Za § 11m se vkládají nové § 11n až 11q, které včetně nadpisů znějí:

„§ 11n

Vymezení pojmů pro účely zastropování BISS

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) BISS základní podpora pro udržitelnost podle článku 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115,

b) skupinou propojených žadatelů soubor žadatelů o BISS, u nichž je shodná tatáž fyzická osoba jejich skutečným majitelem; do této skupiny se zahrnou i žadatelé, u nichž tento skutečný majitel vykonává rozhodující vliv nepřímo,

c) podílem na ovládnutí míra účasti skutečného majitele na žadateli vyplývající z údajů v evidenci skutečných majitelů; nelze-li tento podíl zjistit, má se za to, že podíly skutečných majitelů jsou shodné.

(2) Byl-li žadateli přiznán nárok na BISS a žadatel má více skutečných majitelů, považuje se pro účely součtu podle § 11o odst. 2 částka přiznané BISS za připadající na jednotlivé skutečné majitele v poměru jejich podílu na ovládnutí; nelze-li podíl zjistit, rovným dílem.

(3) Ustanovení § 11o až § 11q se použijí výlučně na BISS; na jiné druhy přímých plateb se nepoužijí.

§ 11o

Zastropování BISS a způsob výpočtu

(1) Souhrnná částka BISS vyplácená v jednom kalendářním roce žadatelům náležejícím do téže skupiny propojených žadatelů se zastropuje částkou 100 000 EUR (dále jen „limit“). Částka BISS přesahující limit se nevyplatí.

(2) Pro posouzení, zda je limit dosažen, se sčítají částky BISS přiznané jednotlivým žadatelům náležejícím do téže skupiny propojených žadatelů za tentýž kalendářní rok; částky BISS se přičítají podle skutečných majitelů tak, že částka připadající na téhož skutečného majitele u všech žadatelů se sečte.

(3) Před uplatněním limitu se neprovádí odpočet mzdových nákladů, ani jiných nákladů žadatele.

(4) Pro přepočet částky v eurech na českou měnu se použije směnný kurz Evropské centrální banky platný k 1. lednu kalendářního roku, za který se BISS vyplácí.

(5) Fond uplatní limit při rozhodování o poskytnutí BISS; zjistí-li Fond dodatečně, že vyplácená BISS limit přesáhla, provede zápočet proti dalším platbám nebo vyzve příjemce k vrácení částky vyplacené nad limit. Nevrátí-li příjemce částku ve lhůtě stanovené Fondem, vymůže ji Fond podle daňového řádu obdobně jako nedoplatek.

§ 11p

Zákaz obcházení limitu a pravidla posuzování

(1) K právním jednáním nebo jiným opatřením, jejichž hlavním účelem je obejít uplatnění limitu podle § 11o, zejména rozdělení žadatele, převod majetku nebo podílů nebo změna struktury řízení, se nepřihlíží.

(2) Fond při uplatnění limitu nepřihlédne k opatřením podle odstavce 1 uskutečněným v období 36 měsíců před podáním žádosti o BISS, ledaže žadatel prokáže hospodářský důvod, který s obcházením limitu zjevně nesouvisí.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 nejsou dotčeny předpisy upravující neoprávněnou výhodu a vracení neoprávněně vyplacených prostředků.

§ 11q

Součinnost žadatelů, zjišťování údajů a zpracování osobních údajů

(1) Žadatel o BISS je povinen v žádosti uvést identifikační údaje všech svých skutečných majitelů a údaje o žadatelích, kteří s ním tvoří skupinu propojených žadatelů; současně připojí čestné prohlášení o jejich úplnosti a správnosti.

(2) Fond je oprávněn pro účely uplatnění limitu

a) získávat a zpracovávat z evidence skutečných majitelů údaje nezbytné k určení skupiny propojených žadatelů a k určení podílu na ovládnutí,

b) vyžadovat po žadateli doplnění údajů a předložení listin prokazujících tvrzené skutečnosti,

c) provádět křížové kontroly a vyžadovat součinnost osob tvořících skupinu propojených žadatelů.

(3) Fond je správcem osobních údajů zpracovávaných podle odstavce 2; osobní údaje zpracovává v rozsahu nezbytném k uplatnění limitu a po dobu potřebnou k ochraně finančních zájmů České republiky a Evropské unie; tím nejsou dotčena práva subjektů údajů podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího ochranu osobních údajů.

(4) Ministerstvo zemědělství zajistí podání žádosti o změnu Strategického plánu společné zemědělské politiky tak, aby bylo možné ustanovení § 11o až 11q uplatnit od 1. ledna roku následujícího po schválení změny Evropskou komisí.”.

3. V § 12d odst. 1 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena d) až f), která znějí:

„d) učiní opatření podle § 11p odst. 1,

e) zamlčí nebo uvede nepravdivé nebo nepřesné údaje podle § 11q odst. 1,

f) způsobí, že bude vyplacena částka BISS nad limit, ačkoliv musela a mohla vědět, že limit bude překročen.“.

4. V § 12d odst. 2 písm. a) se za text „a)“ vkládá text „nebo e)“.

5. V § 12d odst. 2 písm. b) se slovo „nebo c)“ nahrazuje slovy „až d) nebo f)“.

ČÁST DEVÁTÁ

Změna zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Čl. IX

V § 13 odst. 3 písm. g) a § 63 odst. 1 písm. d) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 341/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 82/2005 Sb., zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 348/2005 Sb., zákona č. 235/2006 Sb., zákona č. 160/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 304/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 196/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 132/2010 Sb., zákona č. 153/2010 Sb., zákona č. 302/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb., zákona č. 275/2012 Sb., zákona č. 406/2012 Sb., zákona č. 496/2012 Sb., zákona č. 181/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 79/2015 Sb., zákona č. 139/2016 Sb., zákona č. 180/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 238/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 374/2021 Sb., zákona č. 242/2022 Sb., zákona č. 202/2023 Sb., zákona č. 253/2023 Sb., zákona č. 321/2024 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 427/2024 Sb., zákona č. 23/2025 Sb., zákona č. 42/2025 Sb. a zákona č. 119/2025 Sb., se slova „ovládající osobou“ nahrazují slovy „skutečným majitelem“.

ČÁST DESÁTÁ

Změna zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Čl. X

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění zákona č. 119/2007 Sb., zákona č. 177/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 32/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 250/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 255/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 181/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 135/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 256/2017 Sb., zákona č. 35/2018 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 46/2020 Sb., zákona č. 523/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 267/2024 Sb. a zákona č. 77/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 107 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Úřad o šetření příslušné zpravodajské služby a policie požádá, je-li účastník řízení veřejným funkcionářem podle zákona upravujícího střet zájmů a žádost se podává v souvislosti s touto funkcí.“.
2. V § 109 se doplňuje odstavec 4, který včetně poznámky pod čarou č. 73 zní:

„(4) Úřad požádá příslušnou zpravodajskou službu a policii o šetření podle § 107 odst. 2 a 3, pokud je účastník řízení veřejným funkcionářem, který vykonává činnost podle § 220 zákona o zadávání veřejných zakázek.⁷³⁾ Příslušná zpravodajská služba provede šetření nejméně v rozsahu ke zjištění negativních okolností podle § 84 odst. 2.

73) Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.“.

ČÁST JEDENÁCTÁ

Změna zákona o střetu zájmů

Čl. XI

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 350/2009 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 112/2018 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 149/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 180/2022 Sb., zákona č. 253/2023 Sb., zákona č. 263/2024 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 427/2024 Sb., zákona č. 448/2024 Sb., zákona č. 77/2025 Sb., zákona č. 218/2025 Sb. a zákona č. 232/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 písm. l) se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.
2. V § 2 odst. 1 se za písmeno n) vkládají nová písmena o) a p), která znějí:

„o) člen Rady Českého rozhlasu,

p) člen Rady České televize,“.

Dosavadní písmena o) až q) se označují jako písmena q) až s).

3. V § 2 odst. 1 písm. q) a r) se slova „který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,“ zrušují.
4. V § 2 odst. 1 písm. s) se slova „s pověřeným obecním úřadem, obec s rozšířenou působností“, slova „s rozšířenou působností“ a slova „, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolnění“ zrušují.
5. V § 2 odst. 2 písm. b) a c) se za slovo „celku“ vkládají slova „, právnické osoby, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinou majetkovou účast nebo rozhodující vliv“.
6. V § 2 odstavec 3 zní:

„(3) Povinnost podávat oznámení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 5 se vztahuje na veřejného funkcionáře uvedeného v odstavci 2, jestliže v rámci výkonu své činnosti je oprávněn

a) nakládat s finančními prostředky orgánu veřejné správy jako příkazce operace ve smyslu zákona upravujícího řízení a kontrolu veřejných financí, pokud hodnota finanční operace přesáhne 250 000 Kč,

b) se podílet na zadávání veřejné zakázky nebo na rozhodování při výkonu práv a povinností zadavatele při realizaci zadávané veřejné zakázky, s výjimkou činností administrativní povahy,

c) rozhodovat ve správním řízení, s výjimkou příkazu na místě, nebo

d) se podílet na vedení trestního stíhání.“.

7. V § 2 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Povinnost podávat oznámení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 5 se nevztahuje na

a) člena zastupitelstva kraje nebo člena Zastupitelstva hlavního města Prahy, který není pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který nevykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,

b) člena zastupitelstva obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, který není pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který nevykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,

c) místostarostu obce vykonávající přenesenou působnost v základním rozsahu a člena rady obce vykonávající přenesenou působnost v základním rozsahu nebo obce s pověřeným obecním úřadem, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.“

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

8. V § 4a odst. 1 se slova „ovládající osobou“ nahrazují slovy „skutečným majitelem“ a na konci textu odstavce se doplňuje věta „To neplatí v případě, kdy je vydavatelem periodického tisku politická strana, politické hnutí nebo politický institut, právnická osoba jimi ovládaná, nebo právnická osoba ovládaná územním samosprávným celkem anebo pokud je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku právnická osoba, která nemá povinnost vyhotovit výroční zprávu podle zákona upravujícího účetnictví.“.

9. V § 4a odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 4 zní:

„(2) Veřejný funkcionář uvedený v odstavci 1 je bez zbytečného odkladu poté, co začal vykonávat svou funkci, nejpozději však do 60 dnů ode dne zahájení výkonu funkce, povinen ukončit provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo

vydávání periodického tisku nebo ukončit svou účast nebo členství v právnické osobě, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, nebo přestat být jejím skutečným majitelem. Není-li z důvodů nezávislých na vůli veřejného funkcionáře možné dodržet lhůtu uvedenou v předchozí větě, veřejný funkcionář o této skutečnosti v dané lhůtě informuje Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“) a provede současně všechna potřebná opatření směřující ke splnění povinnosti uvedené podle věty první. Ustanovení zvláštních právních předpisů tím nejsou dotčena⁴⁾.

4) Například § 45 zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, § 95 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, § 21 odst. 3 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.“.

10. V § 4a odstavec 3 zní:

„(3) Úřad posoudí, zda veřejný funkcionář provedl všechna potřebná opatření směřující ke splnění povinností uvedených v odstavci 2. Pokud veřejný funkcionář potřebná opatření neprovedl, uloží Úřad veřejnému funkcionáři povinnost prodat podíl v právnické osobě, povinnost přestat být jejím skutečným majitelem nebo provést jiná opatření ke splnění povinnosti a stanoví mu k tomu dodatečnou lhůtu nepřesahující 60 dnů. Úřad si může vyžádat stanovisko příslušného ústředního správního úřadu k uvažovaným opatřením.“.

11. V § 4a se doplňují odstavce 4 až 6, které znějí:

„(4) Nesplní-li veřejný funkcionář povinnost podle odstavce 2, nesmí právnická osoba provozující rozhlasové a televizní vysílání nebo vydávající periodický tisk vyplatit podíl na zisku nebo obdobné plnění jemu ani právnické osobě nebo právnímu uspořádání, jejichž je rovněž skutečným majitelem.

(5) Nesplní-li veřejný funkcionář povinnost podle odstavce 2, nesmí při rozhodování nejvyššího orgánu právnické osoby provozující rozhlasové a televizní vysílání nebo vydávající periodický tisk vykonávat hlasovací práva nebo rozhodovat jako její jediný společník on ani právnická osoba nebo ten, kdo jedná na účet právního uspořádání, jejichž je rovněž skutečným majitelem; to neplatí pro rozhodnutí, která ukládá zákon, rozhodnutí, která se týkají zrušení právnické osoby, nebo rozhodnutí o volbě orgánů právnické osoby nebo jejich členů, kterým zanikla funkce.

(6) Zakazuje se právní jednání, které směřuje k tomu, aby

a) byla převedena účast nebo členství veřejného funkcionáře v právnické osobě, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, na osobu blízkou nebo osobu, se kterou jednal ve shodě,

b) se skutečným majitelem právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, stala osoba blízká veřejnému funkcionáři nebo osoba, se kterou jednal ve shodě.

Takové právní jednání je neplatné. K neplatnosti právního jednání soud přihlédne i bez návrhu.“.

12. § 4b se zrušuje.

13. § 4c zní:

„§ 4c

Je zakázáno poskytnout dotaci nebo návratnou finanční výpomoc podle právního předpisu upravujícího poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. c) a právnické osobě, jejímž skutečným majitelem je tento veřejný funkcionář. Smlouva o poskytnutí dotace, návratné finanční výpomoci nebo investiční pobídky uzavřená v rozporu s tímto ustanovením je neplatná; k neplatnosti soud přihlédne i bez návrhu.“.

14. Za § 4c se vkládají § 4d a 4e, které včetně nadpisu znějí:

„§ 4d

Návrhová oprávnění Úřadu

(1) Úřad se může návrhem na zahájení občanského soudního řízení domáhat vyslovení neplatnosti právního jednání zakázaného v § 4a odst. 6.

(2) Nezruší-li správní orgán veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, která byla uzavřena v rozporu s tímto zákonem, Úřad se může návrhem u správního orgánu příslušného rozhodovat spory z veřejnoprávních smluv domáhat jejího zrušení.

(3) Úřad se může žalobou proti rozhodnutí správního orgánu domáhat zrušení rozhodnutí vydaného podle odstavce 2 a rozhodnutí, kterým byla v rozporu s tímto zákonem poskytnuta dotace, investiční pobídka nebo návratná finanční výpomoc.

§ 4e

Posuzování postavení skutečného majitele

(1) Pro účely tohoto zákona se má za to, že skutečným majitelem je osoba, která je jako skutečný majitel zapsána do evidence skutečných majitelů.

(2) Má-li zadavatel nebo poskytovatel dotace, návratné finanční výpomoci nebo investiční pobídky důvodně za to, že údaje v evidenci skutečných majitelů neodpovídají skutečnému stavu, oznámí to soudu příslušnému k zápisu podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů.“.

15. V § 5 odstavec 2 zní:

„(2) Veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. q) a r), který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn, a který zastupuje kraj, hlavní město Prahu, obec, svazek obcí, městskou část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městskou část hlavního města Prahy v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj, hlavní město Praha, obec, svazek obcí, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městská část hlavního města Prahy má přímo nebo nepřímo prostřednictvím jiné právnické osoby podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění, s výjimkou plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně.“.

16. V § 6 odst. 1 se text „p)“ nahrazuje textem „r)“.

17. V § 9 písm. e) se slova „ovládající osobou“ nahrazují slovy „skutečným majitelem“.

18. V § 10 odst. 1 písm. b) se za slovo „majetek“ vkládají slova „, s výjimkou darů oznamovaných podle § 11“.

19. V § 10 odst. 2 písm. d) se za slovo „druhu“ vkládají slova „, s výjimkou peněžních a investičních prostředků oznamovaných podle § 10a“.

20. Za § 10 se vkládá nový § 10a, který včetně nadpisu zní:

„§ 10a

Oznámení o peněžních a investičních prostředcích

(1) Veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit peněžní prostředky na účtu a hodnotu investičního portfolia u úvěrové nebo finanční instituce nebo obchodníka s cennými papíry (dále jen „finanční instituce“), jejichž

a) výše ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce přesahuje v jednotlivém případě částku 100 000 Kč, nebo

b) výše ke dni 31. prosince kalendářního roku, za nějž se oznámení podává, nebo ke dni ukončení výkonu funkce, přesahuje v jednotlivém případě částku 100 000 Kč.

(2) V oznámení o peněžních prostředcích na účtu veřejný funkcionář dále uvede výši zůstatku a hodnotu portfolia k datu podle odstavce 1 a název finanční instituce, u které jsou účet nebo portfolio vedeny.“.

21. V § 11 odstavec 2 zní:

„(2) Veřejný funkcionář je povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit, že v kalendářním roce, za nějž oznámení podává,

a) získal jakékoliv peněžité příjmy nebo jiné majetkové hodnoty, zejména

1. odměny,
2. zisk z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti,
3. dividendy nebo jiné příjmy z účasti nebo činnosti v podnikajících právnických osobách a
4. plnění z prodeje majetku

(dále jen "příjmy nebo jiné majetkové hodnoty"), pokud souhrnná výše příjmů nebo jiných majetkových hodnot přesáhne v kalendářním roce 100 000 Kč;

b) obdržel dar, jehož cena je alespoň 10 000 Kč, s výjimkou darů, které veřejný funkcionář obdržel od osoby blízké; to neplatí, byla-li skutečným dárcem třetí osoba a osoba blízká byla pouze prostředníkem;

c) má nesplacené závazky, zejména půjčky, úvěry, nájemné, závazky ze smlouvy o nájmu s právem koupě nebo směnečné závazky, pokud souhrnná výše závazků přesáhla k 31. prosinci kalendářního roku, za nějž se oznámení podává, částku 100 000 Kč.“.

22. V § 11 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 7 zní:

„(3) Za příjem nebo jinou majetkovou hodnotu se nepovažují plat, odměna nebo další náležitosti, na které má veřejný funkcionář nárok v souvislosti s výkonem funkce podle zvláštních právních předpisů⁷⁾, a příjmy manžela nebo partnera veřejného funkcionáře.

7) Zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.“.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

23. V § 12 odst. 1 až 3 se za text „§ 9, § 10 odst. 1 písm. a)“ vkládá text „, 10a“.

24. V § 12 odst. 3 se slovo „výhody“ nahrazuje slovem „hodnoty“.

25. V § 12 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Oznámení podle odstavců 1 a 3 veřejný funkcionář nepodává, pokud v okamžiku zahájení nebo ukončení výkonu funkce souběžně vykonává jinou funkci nebo pokud na ukončení výkonu funkce bezprostředně navazuje výkon jiné funkce, pokud za alespoň jednu z těchto funkcí podal oznámení podle odstavce 1.“.

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 5 až 7.

26. V § 12 odst. 7, 13 odst. 1 a 14 odst. 1 se slova „Ministerstvo spravedlnosti“ nahrazují slovem „Úřad“.

27. V § 13 odst. 3 se slova „na základě žádosti“ zrušují a na konci textu odstavce se doplňuje věta „Oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 písm. d) až s) a odst. 2 jsou dostupná pouze na základě žádosti.“.

28. V § 13 odst. 8 se za slovo „funkcionářů“ vkládají slova „uvedených v § 2 odst. 1 písm. d) až s) a odst. 2“.

29. V § 14a odst. 2 písm. c) se za slova „Kanceláře prezidenta republiky“ vkládají slova „, veřejné funkcionáře uvedené v § 2 odst. 2 písm. b) nebo c), jsou-li vedoucím nebo členem orgánu příspěvkové organizace zřízené Kanceláří prezidenta republiky,“.

30. V § 14a odst. 2 se za písmeno g) vkládají nová písmena h) a i), která znějí:

„h) Český rozhlas, jde-li o veřejné funkcionáře uvedené v § 2 odst. 1 písm. o),

i) Česká televize, jde-li o veřejné funkcionáře uvedené v § 2 odst. 1 písm. p),“

Dosavadní písmena h) až r) se označují jako j) až t).

31. V § 14a odst. 2 písm. k) a l) se text „o) a q)“ nahrazuje textem „q) a s)“.

32. V § 14a odst. 2 písm. m) se text „p) a q)“ nahrazuje textem „r) a s)“.

33. V § 14a odst. 3 se slova „odstavci 1“ nahrazují slovy „odstavci 2“ a číslovka „4“ se nahrazuje slovy „5, jakož i o tom, že veřejný funkcionář oznámení nepodává, jde-li o případ podle § 12 odst. 4“.

34. V § 14a odst. 4 se slova „odstavci 1“ nahrazují slovy „odstavci 2“ a za slova „odstavce 1“ se vkládají slova „a 3“.

35. V § 14b odst. 1 písm. a) se text „o)“ nahrazuje textem „q)“.

36. V § 14b odst. 1 písm. b) se text „p)“ nahrazuje textem „r)“.

37. V § 14b odst. 1 písm. c) se text „q)“ nahrazuje textem „s)“.

38. V § 23 odst. 1 písmeno b) zní:

„b) v rozporu s § 4a odst. 1

1. je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku,

2. je společníkem, členem nebo skutečným majitelem právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku,“.

39. V § 23 odst. 1 se za písmeno b) vkládá nové písmeno c), které zní:

„c) vykoná hlasovací práva nebo rozhodne jako jediný společník právnické osoby v rozporu s § 4a odst. 5,“.

Dosavadní písmena c) až f) se označují jako písmena d) až g).

40. V § 23 odstavec 2 zní:

„(2) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) vykoná hlasovací práva nebo rozhodne jako jediný společník právnické osoby v rozporu s § 4a odst. 5,

b) se jako osoba blízká nebo osoba, se kterou veřejný funkcionář jednal ve shodě, zúčastnila jednání zakázaného v § 4a odst. 6,

c) poruší zákaz výkonu činnosti po stanovenou dobu od skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře podle § 6,

d) po skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře neučiní oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 1, 2 nebo 3,

e) po skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře uvede v oznámení podle § 9 až 11 nebo § 12 odst. 5 zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje,

f) v rozporu s § 13 odst. 5 sdělí třetí osobě uživatelské jméno a přístupové heslo k nahlížení do registru oznámení, nebo

g) v rozporu s § 13 odst. 8 používá nebo dále zpracovává údaje vedené v registru oznámení týkající se veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 písm. d) až s) a odst. 2 k jinému účelu než ke zjištění případného porušení povinností veřejného funkcionáře.“.

41. V § 23 odst. 3 písm. a) se slova „d) až f)“ nahrazují slovy „e) až g)“ a slova „b) až d)“ se nahrazují slovy „d) až g)“.

42. V § 23 odst. 3 písm. b) se slova „až c)“ nahrazují slovy „, b) bodu 1 a d)“.

43. V § 23 odst. 3 písm. c) se text „a)“ nahrazuje textem „c)“ a na konci písmene se tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) od 5 000 Kč do 250 000 Kč nebo do výše 3 % hodnoty aktiv právnické osoby, jejímž je veřejný funkcionář společníkem, členem nebo skutečným majitelem a která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem

periodického tisku, podle toho, která částka je vyšší, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) bodu 2 a c) a odstavce 2 písm. a) a b).“.

44. V § 23 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Je-li přestupek podle odstavce 1 písm. e) a f) anebo odst. 2 písm. d) a e) spáchán opakovaně, uloží se pokuta od 10 000 Kč do 50 000 Kč. Přestupek podle odstavce 1 písm. e) a f) anebo odst. 2 písm. d) a e) je spáchán opakovaně, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož je obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 36 měsíců.“

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 5 a 6.

45. V § 23 odstavec 5 zní:

„(5) Za přestupky podle odstavce 1 písm. a) až f), odstavce 2 písm. a) až c) a e) a odstavce 4 nelze uložit napomenutí a nelze od uložení správního trestu v rozhodnutí o přestupku upustit.“.

46. V § 23 odst. 6 se slova „odstavců 1 a 2“ nahrazují slovy „odstavce 1 písm. a) až f) a odstavce 2 písm. a) až c) a e) až g)“.

47. V § 23 se doplňuje nový odstavec 7, který zní:

„(7) Promlčecí doba přestupku podle odstavce 1 písm. b) až g) a odstavce 2 písm. a) až c) a e) činí 6 let.“.

48. V § 24 se vkládá nový odstavec 1, který zní:

„(1) Právnícká osoba se dopustí přestupku tím, že

a) vyplatí podíl na zisku nebo obdobné plnění v rozporu s § 4a odst. 4,

b) vykoná hlasovací práva nebo rozhodne jako jediný společník právnické osoby v rozporu s § 4a odst. 5,

c) se jako osoba, se kterou veřejný funkcionář jednal ve shodě, zúčastnila jednání zakázaného v § 4a odst. 6.“.

Dosavadní odstavce 1 a 2 se označují jako odstavce 2 a 3.

49. V § 24 odst. 2 písm. b) se za slovo „oznámení“ vkládají slova „týkající se veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 písm. d) až s) a odst. 2“ a slova „při výkonu funkce“ a slova „stanovených tímto zákonem“ se zrušují.

50. V § 24 odstavec 3 zní:

„(3) Za přestupek lze uložit pokutu

a) od 5 000 Kč do 250 000 Kč nebo do výše 3 % hodnoty aktiv právnické osoby, jejímž je veřejný funkcionář společníkem, členem nebo skutečným majitelem a která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, podle toho, která částka je vyšší, jde-li o přestupek podle odstavce 1,

b) od 1000 Kč do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2.“.

51. V § 25 odstavec 1 zní:

„(1) Přestupky podle § 23 odst. 1, s výjimkou přestupků podle § 23 odst. 1 písm. b) a c), projednává krajský úřad, v jehož územním obvodu má veřejný funkcionář trvalý pobyt. Přestupky podle § 23 odst. 2 písm. c), d) a e) projednává krajský úřad, v jehož územním obvodu má fyzická osoba, která byla veřejným funkcionářem, trvalý pobyt. Přestupky podle § 23 odst. 2 písm. f) a g) a podle § 24 odst. 2 projednává Úřad pro ochranu osobních údajů. Přestupky podle § 23 odst. 1 písm. b) a c) a odst. 2 písm. a) a b) a § 24 odst. 1 projednává Úřad.“.

52. V § 25 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Úřad je nadřízeným správním orgánem krajského úřadu v případech těch přestupků, které projednává krajský úřad.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

53. V § 25 se doplňují nové odstavce 4 až 6, které znějí:

„(4) V případě přestupků podle § 23 odst. 2 písm. b) a § 24 odst. 1 písm. c) lze postihnout i organizátora, návodce a pomocníka. Za organizátorství, návod a pomoc lze uložit stejný trest jako hlavnímu pachateli.

(5) Pro určení horní hranice pokuty za přestupek podle § 23 odst. 3 písm. d) se hodnota aktiv zjistí z účetní závěrky nebo z konsolidované účetní závěrky účetní jednotky sestavené za účetní období předcházející účetnímu období, ve kterém k přestupku došlo. Pokud právnická osoba takový účetní výkaz nemá, vychází se z výkazu za předešlé účetní období.

(6) Nelze-li skutečnou výši aktiv zjistit postupem podle odstavce 4, stanoví hodnotu aktiv Úřad kvalifikovaným odhadem.“.

ČÁST DVANÁCTÁ

Změna trestního zákoníku

Čl. XII

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 259/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 165/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 321/2016 Sb., zákona č. 323/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 287/2018 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 114/2020 Sb., zákona č. 165/2020 Sb., zákona č. 333/2020 Sb., zákona č. 336/2020 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 206/2021 Sb., zákona č. 220/2021 Sb., zákona č. 417/2021 Sb., zákona č. 130/2022 Sb., zákona č. 240/2022 Sb., zákona č. 422/2022 Sb., zákona č. 429/2022 Sb., zákona č. 173/2023 Sb., zákona č. 123/2024 Sb., zákona č. 166/2024 Sb., zákona č. 268/2024 Sb., zákona č. 321/2024 Sb., zákona č. 24/2025 Sb., zákona č. 220/2025 Sb., zákona č. 250/2025 Sb. a zákona č. 270/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 67 odst. 2 se slova „(§ 198) a“ nahrazují textem „(§ 198),“ a za text „(§ 199)“ se vkládají slova „, dotačního podvodu (§ 212), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímé úplatkářství (§ 333)“.
2. V § 88 odst. 2 písm. c) se za text „§ 187 odst. 2, 3,“ vkládají slova „podvodu podle § 209 odst. 4, dotačního podvodu podle § 212 odst. 5, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 5, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 4, pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 3, pletich při veřejné dražbě podle § 258 odst. 3, poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5,“ a za text „(§ 320),“ se vkládají slova „přijetí úplatku podle § 331 odst. 4, podplacení podle § 332 odst. 3,“.
3. V § 209 odst. 4, § 212 odst. 5 a § 260 odst. 5 se slovo „deset“ nahrazuje slovem „dvanáct“.
4. V § 216 odst. 5, § 256 odst. 4, § 257 odst. 3 a § 258 odst. 3 se slova „tři léta“ nahrazují slovem „pět“ a slovo „deset“ se nahrazuje slovem „dvanáct“.
5. V § 227 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Stejně bude potrestán, kdo opakovaně odmítne splnit zákonnou povinnost učinit oznámení o majetku, příjmech, závazcích nebo jiných srovnatelných skutečnostech podle zákona o střetu zájmů, nebo se takové povinnosti dlouhodobě vyhýbá, anebo v takovém oznámení opakovaně uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje.“.

6. V § 332 se doplňuje nový odstavec 3, který zní:

„(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu nebo způsobit jinému škodu velkého rozsahu.“.

ČÁST TŘINÁCTÁ

Změna daňového řádu

Čl. XIII

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění zákona č. 30/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 368/2016 Sb., zákona č. 170/2017 Sb., zákona č. 94/2018 Sb., zákona č. 80/2019 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 337/2019 Sb., zákona č. 283/2020 Sb., zákona č. 527/2020 Sb., zákona č. 366/2022 Sb., zákona č. 349/2023 Sb., zákona č. 77/2025 Sb. a zákona č. 218/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 52 se doplňuje nový odstavec 7, který zní:

„(7) Povinnost mlčenlivosti se nevztahuje na informace, které má daňový subjekt nebo třetí osoba povinnost zveřejnit podle jiného zákona, a to od okamžiku, kdy měly být tyto informace nejpozději zveřejněny.“.

2. V § 53 odst. 1 se na konci písmene m) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno n), které zní:

„n) Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů při výkonu jeho působnosti v rozsahu nezbytném k plnění jeho úkolů.“.

ČÁST ČTRNÁCTÁ

Změna zákona o zdravotních službách

Čl. XIV

Za § 111 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění zákona č. 167/2012 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 437/2012 Sb., zákona č. 66/2013 Sb., zákona č.

303/2013 Sb., zákona č. 60/2014 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 126/2016 Sb., zákona č. 147/2016 Sb., zákona č. 189/2016 Sb., zákona č. 192/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 65/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 193/2017 Sb., zákona č. 206/2017 Sb., zákona č. 251/2017 Sb., zákona č. 290/2017 Sb., zákona č. 44/2019 Sb., zákona č. 45/2019 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 255/2019 Sb., zákona č. 262/2019 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 165/2020 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 326/2021 Sb., zákona č. 363/2021 Sb., zákona č. 371/2021 Sb., zákona č. 374/2021 Sb., zákona č. 412/2023 Sb., zákona č. 240/2024 Sb., zákona č. 242/2024 Sb., zákona č. 278/2024 Sb., zákona č. 38/2025 Sb., zákona č. 77/2025 Sb., zákona č. 236/2025 Sb., zákona č. 270/2025 Sb., zákona č. 290/2025 Sb. a zákona č. 300/2025 Sb., se vkládají nové § 111a a 111b, které znějí:

„§ 111a

(1) V čele fakultní nemocnice stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr pověřený řízením ministerstva, které vykonává zřizovatelskou funkci vůči fakultní nemocnici. Ministr jmenuje ředitele fakultní nemocnice na základě výběrového řízení.

(2) Funkční období ředitele fakultní nemocnice je 6 let; ředitel fakultní nemocnice může být jmenován i opakovaně.

§ 111b

(1) Výběrové řízení na funkci ředitele fakultní nemocnice vyhlásí ministerstvo, které vykonává zřizovatelskou funkci vůči fakultní nemocnici, nejpozději 90 dní před uplynutím funkčního období ředitele fakultní nemocnice. Výzvu k přihlášení uchazečů do výběrového řízení zveřejní ministerstvo na svých internetových stránkách.

(2) Uvolní-li se funkce ředitele fakultní nemocnice před skončením jeho funkčního období, vyhlásí ministerstvo výběrové řízení bez zbytečného odkladu. Pokud fakultní nemocnice nemá ředitele, může ministr jmenovat ředitele fakultní nemocnice bez výběrového řízení na dobu určitou do doby jmenování ředitele podle § 111a odst. 1.

(3) Ve výběrovém řízení se posuzují předpoklady pro výkon funkce ředitele fakultní nemocnice, záměry uchazeče spojené s výkonem funkce, cíle, kterých chce ve funkci dosáhnout, a konkrétní opatření, která navrhuje k jejich dosažení.

(4) K posouzení přihlášek podaných v rámci výběrového řízení a hodnocení uchazečů ministerstvo zřídí výběrovou komisi, která má alespoň 5 členů. Členy výběrové komise jmenuje ministr.

(5) Výběrová komise vyhotoví záznam o průběhu výběrového řízení a hodnocení uchazečů.

(6) Ministerstvo vydá pravidla postupu při vyhlašování výběrového řízení na funkci ředitele fakultní nemocnice, pravidla postupu při výběrových řízeních a pravidla jednání výběrové komise.”

Čl. XV

Přechodné ustanovení

Řediteli fakultní nemocnice, který vykonával tuto funkci ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona a který započal s výkonem své funkce

- a) do konce roku 2022, končí funkční období dnem 31. prosince 2027,
- b) v roce 2023, končí funkční období dnem 31. prosince 2028,
- c) v roce 2024, končí funkční období dnem 31. prosince 2029,
- d) v roce 2025, končí funkční období dnem 31. prosince 2030,
- e) v roce 2026, končí funkční období dnem 31. prosince 2031.

ČÁST PATNÁCTÁ

Změna zákona o Vojenské policii

Čl. XVI

Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 45/2016 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 250/2016 Sb., zákona č. 104/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 130/2022 Sb., zákona č. 18/2023 Sb., zákona č. 427/2023 Sb., zákona č. 173/2025 Sb. a zákona č. 230/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 3 se na konci písmene c) doplňují slova „, nestanoví-li trestní řád jinak“.
2. V § 4 odst. 1 se na konci písmene c) doplňují slova „, nestanoví-li trestní řád jinak“.

ČÁST ŠESTNÁCTÁ

Změna zákona o státní službě

Čl. XVII

V § 2 odst. 1 písm. i) a § 19 odst. 4 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění zákona č. 131/2015 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 199/2015 Sb., zákona č. 298/2015 Sb., zákona č. 26/2016 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 195/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 319/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 66/2017 Sb., zákona č. 144/2017 Sb., zákona č. 150/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č.

32/2019 Sb., zákona č. 35/2019 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 178/2019 Sb., zákona č. 205/2020 Sb., zákona č. 285/2020 Sb., zákona č. 484/2020 Sb., zákona č. 218/2021 Sb., zákona č. 251/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 358/2022 Sb., zákona č. 384/2022 Sb., zákona č. 423/2022 Sb., zákona č. 471/2022 Sb., zákona č. 49/2023 Sb., zákona č. 152/2023 Sb., zákona č. 172/2023 Sb., zákona č. 281/2023 Sb., zákona č. 412/2023 Sb., zákona č. 427/2023 Sb., zákona č. 464/2023 Sb., zákona č. 196/2024 Sb., zákona č. 230/2024 Sb., zákona č. 448/2024 Sb., zákona č. 77/2025 Sb. a zákona č. 120/2025 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST SEDMNÁCTÁ

Změna zákona o zadávání veřejných zakázek

Čl. XVIII

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 368/2016 Sb., zákona č. 147/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 287/2018 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 309/2019 Sb., zákona č. 527/2020 Sb., zákona č. 543/2020 Sb., zákona č. 174/2021 Sb., zákona č. 417/2021 Sb., zákona č. 240/2022 Sb., zákona č. 166/2023 Sb., zákona č. 412/2023 Sb., zákona č. 238/2024 Sb., zákona č. 469/2024 Sb. a zákona č. 69/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 31 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

„(2) Zadavatel uvedený v § 48 odst. 8 nesmí zadat veřejnou zakázku malého rozsahu dodavateli, který naplňuje důvody pro vyloučení účastníka zadávacího řízení podle § 48 odst. 8. Takové jednání je neplatné.“

2. V § 48 se za odstavec 7 vkládá nový odstavec 8, který zní:

„(8) Zadavatel

a) podle § 4 odst. 1 písm. a) až c),

b) podle § 4 odst. 1 písm. e), kterého jiný zadavatel podle § 4 odst. 1 písm. a), b) nebo c) převážně financuje, může v něm uplatňovat rozhodující vliv nebo jmenuje nebo volí více než polovinu členů v jeho statutárním nebo kontrolním orgánu, nebo

c) který zadává veřejnou zakázku podle § 151 odst. 2 písm. b), pokud nad ním přímo nebo nepřímo může uplatňovat dominantní vliv veřejný zadavatel podle písmene a) nebo b),

může vyloučit účastníka zadávacího řízení, pokud je jím člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády, nebo pokud je jím právnická osoba, jejímž je tento veřejný funkcionář skutečným majitelem; to

platí i v případě, kdy je taková osoba poddodavatelem, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci, pokud dodavatel na výzvu zadavatele poddodavatele v přiměřené lhůtě nenahradí.“

Dosavadní odstavce 8 až 11 se označují jako odstavce 9 až 12.

3. V § 48 odst. 9 se za číslo „2“ vkládají slova „nebo 8“.
4. V § 48 odst. 11 se číslo „9“ nahrazuje číslem „10“.
5. V § 67 odst. 3 úvodní části ustanovení a v písmenu a) se číslo „9“ nahrazuje číslem „10“.

ČÁST OSMNÁCTÁ

Změna zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv

Čl. XIX

V § 20 odst. 1 zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), ve znění zákona č. 177/2022 Sb. a zákona č. 169/2025 Sb., písmeno j) zní:

„j) informace o lobbování, na základě kterého byl předložen návrh právního předpisu nebo návrh právního předpisu doznal změn, a kterými jsou

1. jméno, popřípadě jména, příjmení a funkce lobbovaného,
2. jméno, popřípadě jména, a příjmení, obchodní firma nebo název lobbisty, který u lobbovaného lobboval,
3. jméno, popřípadě jména, a příjmení, obchodní firma nebo název osoby, v jejímž zájmu lobbista lobboval.“.

ČÁST DEVATENÁCTÁ

Změna zákona o evidenci skutečných majitelů

Čl. XX

V § 16 odst. 2 písm. n) zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění zákona č. 245/2022 Sb., zákona č. 263/2024 Sb. a zákona č. 232/2025 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST DVACÁTÁ

Změna zákona o ochraně oznamovatelů

Čl. XXI

Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, ve znění zákona č. 32/2025 Sb., se mění takto:

1. V § 1 písm. c) se slova „Ministerstva spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“)" nahrazují slovy „Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“)".
2. V § 2 se odstavec 2 zrušuje.
Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 2 a 3.
3. V § 4 se odstavec 3 zrušuje.
Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 3.
4. V § 7 odst. 1 písm. b) a c) bodu 1 a 3, § 9 odst. 2 písm. b) bodu 1, nadpisu § 13, § 15 písm. c) a § 21 odst. 3 se slovo „ministerstvu“ nahrazuje slovem „Úřadu“.
5. V § 9 odst. 2 písm. a) a b) bodě 3 se číslo „3“ nahrazuje číslem „2“.
6. V nadpisu hlavy třetí se slovo „MINISTERSTVA“ nahrazuje slovem „ÚŘADU“.
7. V § 13, § 14, § 15, § 21 odst. 2 a § 22 odst. 1 se slovo „Ministerstvo“ nahrazuje slovem „Úřad“.
8. V nadpisu § 14 a § 15 písm. c) se slovo „ministerstva“ nahrazuje slovem „Úřadu“.
9. V § 15 písm. c) se slova „ministerstvo povinno“ nahrazují slovy „Úřad povinen“.
10. § 16 odst. 1 se slovo „Ministerstvu“ nahrazuje slovem „Úřadu“.
11. V nadpisu hlavy čtvrté se slovo „MINISTERSTVO“ nahrazuje slovem „ÚŘAD“.
12. V § 21 odst. 1, § 22 odst. 2 a § 28 se slovo „ministerstvo“ nahrazuje slovem „Úřad“.
13. V § 21 odst. 2 se slovo „povinno“ nahrazuje slovem „povinen“.
14. V § 26 odst. 1 písm. a) a § 27 odst. 4 se text „odst. 4“ nahrazuje textem „odst. 3“.

ČÁST DVACÁTÁ PRVNÍ

Změna zákona o správě voleb

Čl. XXII

V § 25 odst. 3 písm. c) zákona č. 88/2024 Sb., o správě voleb, ve znění zákona č. 268/2024 Sb., zákona č. 269/2024 Sb. a zákona č. 235/2025 Sb., se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST DVACÁTÁ DRUHÁ

Změna zákona o regulaci lobbování

Čl. XXIII

Zákon č. 168/2025 Sb., o regulaci lobbování se mění takto:

1. V § 4 odst. 1 písm. o) se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.
2. V § 4 odst. 1 se na konci písmene t) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno u), které zní:

„u) fyzická osoba vykonávající soustavně odborné nebo administrativní práce pro poslance nebo senátora (dále jen „asistent“).“.
3. V § 5 odst. 2 se slova „Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“)" nahrazují slovy „Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“)".
4. V § 5 odst. 2 věty druhé a odst. 4, § 6 odst. 2, § 8 odst. 2, § 10 a § 13 odst. 1 a 2 se slovo „Ministerstvo“ nahrazuje slovem „Úřad“.
5. V § 6 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 14 odst. 2 písm. a) a c) se slovo „ministerstvu“ nahrazuje slovem „Úřadu“.
6. V § 6 odst. 3 až 7, § 8 odst. 3, § 9, § 14 odst. 8 a § 15 se slovo „ministerstvo“ nahrazuje slovem „Úřad“.
7. V § 6 odst. 6 a 7, nadpisu § 13 a § 13 odst. 2 se slovo „ministerstva“ nahrazuje slovem „Úřadu“.
8. V § 7 odst. 5 se slovo „Ministerstvo spravedlnosti“ nahrazuje slovem „Úřad“.

ČÁST DVACÁTÁ TŘETÍ

Změna zákona o volebních kampaních a o transparentnosti a cílení politické reklamy

Čl. XXIV

V § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 234/2025 Sb., o volebních kampaních a o transparentnosti a cílení politické reklamy, se slova „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazují slovy „prevenci korupce a střetu zájmů“.

ČÁST DVACÁTÁ ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. XXV

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2027.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

1.1 Institucionální rámec v oblasti protikorupční politiky a transformace stávajícího Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí na jednotnou autoritu pro prevenci korupce a střetu zájmů

Návrh změnového zákona koncipuje přeměnu stávajícího Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen „ÚDHPSH“) na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“). Transformace není pouhou terminologickou úpravou, ale věcným rozšířením působnosti tak, aby veškeré klíčové protikorupční agendy — financování politických stran a politických hnutí, střet zájmů, ochrana oznamovatelů a regulace lobbování — byly vykonávány jedním nezávislým ústředním správním úřadem. Tato koncepce je legislativně provázána napříč řadou předpisů, v nichž se dosavadní odkaz na „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ nahrazuje širší kategorií „prevenci korupce a střetu zájmů“ a současně se explicitně promítá existence nového Úřadu.

Východiskem návrhu zákona je faktický stav, kdy jsou protikorupční politiky rozděleny mezi dvě odlišné instituční linie:

- **ÚDHPSH:** zajišťuje dohled nad financováním politických stran a volebních kampaní, včetně souvisejících agend transparentního hospodaření politických subjektů. Tomu odpovídá i dosavadní terminologie v přílehlých právních předpisech, jež cílí právě na „dohled nad hospodařením...“ a na něj navázané kompetenční odkazy. Návrh mění tyto odkazy na „prevenci korupce a střetu zájmů“ a předjímá tak rozšíření mandátu transformovaného Úřadu.
- **Ministerstvo spravedlnosti:** jako ústřední orgán výkonné moci dnes nese centrální roli zejména v oblastech regulace střetu zájmů, ochrany oznamovatelů (whistleblowingu) a lobbování. V zákoně o ochraně oznamovatelů je Ministerstvo spravedlnosti výslovně určeno jako „ministerstvo“ s ústřední pravomocí; návrh tuto působnost přenáší na nový Úřad a tomu odpovídajícím způsobem reviduje desítky jednotlivých ustanovení (včetně nadpisů hlav, odkazů a procesních kompetencí). Analogicky zákon o regulaci lobbování převádí evidenční a dohledové role z Ministerstva spravedlnosti na Úřad, a to v klíčových paragrafech (zejména § 5 a násl.), v nichž se systematicky nahrazuje „Ministerstvo“ či „ministerstvu“ pojmem „Úřad“ či „Úřadu“. Tyto změny dokládají, že v platném stavu je agenda whistleblowingu a lobbingu institucionálně umístěna na ministerstvu, zatímco návrh ji sjednocuje u nové nezávislé autority.

Rozdělení kompetencí mezi ÚDHPSH a Ministerstvo spravedlnosti se promítá do (i) rozdílných metodických přístupů, (ii) omezené propojitelnosti dat a dohledu, (iii) zvýšené administrativní zátěže regulovaných subjektů a (iv) vznikajících „mezer“ na styčných plochách agend (např. mezi financováním politických stran, lobbistickými kontakty a oznamováním protiprávního jednání). Z pohledu veřejnosti navíc chybí jediný kontaktní a kontrolní místo pro integritní otázky veřejného života; návrh tuto slabinu napравuje jednak souhrnnou terminologickou změnou napříč právním řádem, jednak procesními přesuny kompetencí k novému Úřadu.

Protikorupční politiky — zejména vymáhání pravidel střetu zájmů, ochrany oznamovatelů a regulace lobbování — se bezprostředně dotýkají nejvyšších pater výkonné moci a často míří i vůči aktérům aktuálně ve veřejných funkcích. Pokud je centrální pravomoc v těchto agendách koncentrována u ministerstva přímo řízeného členem vlády, vzniká reálné i vnímané riziko střetu zájmů a politizace výkonu dohledu:

- Ministerstvo je součástí hierarchie vlády a jeho vedoucí je politická osoba; to oslabuje vnímanou nestrannost vůči ostatním členům vlády, vládním úřadům a koaličním aktérům, kteří jsou regulovanými subjekty lobbování či potenciálními adresáty whistleblowingových podnětů.
- Veřejná důvěra v integritu dohledu je křehká; i pouhá pochybnost o institucionální nezávislosti může tlumit ochotu oznamovatelů podněty podávat a snižovat legitimitu rozhodnutí ve věcech s politickým dosahem.
- Protikorupční dohled vyžaduje dlouhodobou stabilitu přesahující volební cykly; ministerstvo je přirozeně vystaveno personálním a prioritním změnám po výměně vlády.
- Centralizace dohledu na nezávislé autoritě s jasně vymezenou působností a odpovědností minimalizuje institucionální sebezájem výkonné moci při posuzování vlastního jednání a posiluje princip kontroly a vyvážení (checks and balances).

Návrh proto sjednocuje protikorupční agendu v jediném Úřadu a tomu odpovídajícím způsobem překlápí kompetenční odkazy v souvisejících zákonech. V oblasti lobbování se role Ministerstva spravedlnosti nahrazuje rolí Úřadu (zejména § 5, § 6, § 8, § 10, § 13, § 14 až § 16 zákona o regulaci lobbování), a obdobně se v ochraně oznamovatelů v celém řetězci ustanovení přehodnocuje příslušnost „ministerstva“ na „Úřad“ včetně nadpisů hlav a systémových odkazů. Tím se koncentruje metodika, evidence, analytika i vymáhání do jedné instituce a zajišťuje se jednotný standard pro subjekty spadající pod regulaci. Záměr je souběžně podpořen terminologickým sjednocením v řadě dalších zákonů (NKÚ, zákon o bankách, zákon o správě voleb, zákon o zadávání veřejných zakázek, apod.), které nově operují s širší kategorií „prevence korupce a střetu zájmů“ a s odkazem na Úřad.

Transformace se odráží i v procesní architektuře zákona o střetu zájmů: návrh nově svěřuje Úřadu projednávání vybraných přestupků a posiluje jeho závazné nápravné pravomoci (např. povinnost uložit opatření k odstranění účasti veřejného funkcionáře v

médiích, zákaz obcházejících jednání a návazné procesní oprávnění domáhat se neplatnosti nebo zrušení aktů). Tím se zajišťuje, aby identifikace, prevence a vynucení u střetu zájmů probíhaly pod stejnou autoritou, která dohlíží na financování politických stran, lobbying a oznamování — tedy v místech, kde je největší riziko vzájemného prolínání.

Platný stav, v němž jsou protikorupční agendy roztrženy mezi ÚDHPSH a Ministerstvo spravedlnosti, vykazuje systémové nevýhody z hlediska nezávislosti, jednotnosti metodiky, propojitelnosti dat a kontinuity dohledu. Navrhovaná transformace ÚDHPSH na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů — doprovázená komplexním převodem agend střetu zájmů, lobbyingu a ochrany oznamovatelů z resortu spravedlnosti a terminologickým sjednocením napříč právním řádem — je proto nezbytná k vytvoření jedné, nestranné a odborně kapacitní autority, která ponese ucelenou odpovědnost za prevenci korupce a střetu zájmů a bude vůči vrcholným orgánům výkonné moci institucionálně nezávislá.

1.2 Financování politických stran a politických hnutí

Platná právní úprava v zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, stanoví mantinely pro příjmy stran a hnutí, reporting, transparentní účty a dohled. Limity a prahové hodnoty pro identifikaci a zveřejňování některých plnění jsou v současnosti nastaveny relativně vysoko, což v praxi snižuje granularitu informací o menších, avšak kumulativně významných plněních. Návrh snižuje vybrané prahy z 50 000 Kč na 5 000 Kč, čímž výrazně zjemňuje síť povinné transparentnosti a identifikovatelnosti plnění (dotčeno je např. § 6 odst. 2 písm. b) bod 9, § 18 odst. 2 a § 19h odst. 1 písm. j) zákona č. 424/1991 Sb.).

Snížení prahových hodnot z 50 000 Kč na 5 000 Kč v zákoně o politických stranách a hnutích je motivováno potřebou reálně postihnout kumulativní efekty menších plnění a zachytit jemnější strukturu finančních toků, které mohou být v souhrnu významné a z hlediska integrity rizikové. Vyšší rozlišení dat usnadní analytickou práci dohledu i veřejnosti (novinářů, akademiků), což je základním předpokladem efektivní prevence.

Zároveň se doplňuje nový institut „výzvy k prokázání skutečného zdroje daru nebo jiného bezúplatného plnění“ (§ 18a), který reaguje na praxi složitého řetězení poskytovatelů a ztíženou dohledatelnost původu prostředků, zejména pokud může jít o zdroje mimo EU. Nově se výslovně vyžaduje, aby skutečný zdroj plnění pocházel z České republiky nebo jiného členského státu EU, přičemž Úřad je oprávněn vyzvat stranu či hnutí k doložení a konkretizaci těchto skutečností a poučit je o následcích neposkytnutí součinnosti.

Zavedení povinnosti prokázat skutečný zdroj daru či jiného bezúplatného plnění s teritoriálním vymezením na ČR a EU reaguje na aktuální bezpečnostní a integritní rizika spojená s nepřipustnými zahraničními vlivy a na techniky zastírání původu prostředků (vícestupňové řetězce, prostředníci). Bez zákonného zmocnění k výzvě a jasně stanovených následků neposkytnutí součinnosti zůstává praxe dohledu snadno obcházená. Navržená opatření proto zvyšují odolnost systému proti nežádoucím vlivům a posilují důvěru v legitimitu politické soutěže.

Návrh dále ruší dosavadní § 19 až 19f zákona č. 424/1991 Sb., upravující dřívější institucionální rámec ÚDHPSH a zpřesňuje skutkové podstaty přestupků a sankcí (§ 19g, § 19j). Změny sledují převedení pravomocí do režimu nového Úřadu a odstranění duplicit.

1.3 Střet zájmů a majetková transparentnost veřejných funkcionářů

Platná právní úprava zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, klade důraz na oznamovací povinnosti širokého okruhu veřejných funkcionářů, včetně mnoha komunálních představitelů, což v praxi vyvolává disproporční administrativní zátěž v prostředí malých obcí. Návrh přináší kombinaci zacílení a zpřísnění: jednak rozšiřuje okruh funkcionářů o členy Rady Českého rozhlasu a Rady České televize (nová písmena o) a p) v § 2 odst. 1), jednak přenastavuje okruh osob s oznamovací povinností podle povahy jejich pravomocí (nový § 2 odst. 3), a současně výslovně vynímá řadu neuvolněných komunálních funkcionářů (§ 2 odst. 4).

Zásadní novinkou je nové oznámení o peněžních a investičních prostředcích (§ 10a), které doplňuje stávající majetkové, příjmové a závazkové oznámování o údaj o zůstatcích na účtech a hodnotě investičních portfolií nad 100 000 Kč v klíčových referenčních okamžicích. Úprava dále zpřesňuje katalog oznamovaných příjmů a darů (§ 11), včetně vyloučení některých zákonem daných nároků a příjmů manžela/partnera z ohlašovací povinnosti (§ 11 odst. 3), a slaďuje terminologii na „skutečný majitel“ namísto „ovládající osoba“ (např. § 4a, § 9).

V oblasti omezení podnikání a vlastnictví médií veřejnými funkcionáři se zpřesňuje povinnost ukončit účast v subjektech provozujících rozhlasové/televizní vysílání či vydávajících periodický tisk, včetně lhůt a procesní role Úřadu při ukládání opatření a posuzování jejich dostatečnosti (§ 4a odst. 2 až 6). Zavádí se výslovný zákaz některých obcházejících právních jednání (převody na osoby blízké/osoby jednající ve shodě) s absolutní neplatností a procesními oprávněními Úřadu domáhat se neplatnosti či zrušení dotčených aktů (§ 4d). Doplňuje se i zákaz poskytování dotací a investičních pobídek veřejnému funkcionáři či jím skutečně vlastněné právnické osobě.

Sankční rámec je zpřesněn, stanoví delší promlčecí doby vybraných přestupků (6 let), zavádí vyšší horní hranice pokut vázané i na velikost aktiv kontrolovaných entit (až 3 % aktiv) a jasně rozděluje příslušnost orgánů k projednání jednotlivých přestupků (ÚOOÚ, krajské úřady, Úřad).

1.4 Veřejné zakázky

Platná právní úprava zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek nepracuje s výslovným pravidlem neplatnosti zadání zakázky malého rozsahu, je-li dodavatel vyloučitelný ze zákonných důvodů, a možnost vyloučení pro zvláštní střet zájmů u vrcholných politických představitelů a jimi skutečně vlastněných firem je formulována úžeji. Návrh zavádí pravidlo neplatnosti zadání zakázky malého rozsahu dodavateli naplňujícímu důvody vyloučení (§ 31 odst. 2) a doplňuje nový § 48 odst. 8, který umožňuje vybraným

veřejným zadavatelům vyloučit účastníka, je-li jím člen vlády či vedoucí ústředního správního úřadu (bez člena vlády) nebo právnická osoba, jejímž je takový funkcionář skutečným majitelem (včetně režimu poddodavatelů a náhrad na výzvu). Na to navazují související změny odkazů v § 48 odst. 9 a odst. 11 a v § 67 odst. 3.

Pravidlo neplatnosti zadání zakázky malého rozsahu v situaci, kdy dodavatel naplňuje vylučovací důvody, uzavírá mezeru, jež se v praxi objevuje právě u zakázek malého rozsahu, kde je formální režim mírnější a absentuje dozorová pravomoc Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nové vylučovací oprávnění v § 48 odst. 8 pro vybrané zadavatele vůči členům vlády a vedoucím ústředních úřadů (a jimi skutečně vlastněným osobám) adresuje závažné reputační a integritní riziko, že by veřejná moc nakupovala od subjektů, u nichž je vysoká míra veřejně viditelného střetu zájmů. Opatření je formulováno přiměřeně (s možností náhrady poddodavatele).

1.5 Lobbování a legislativní proces

Platná úprava evidence vlivů na legislativní proces v tzv. legislativní stopě je nedostatečná. Návrh doplňuje zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv o povinnost zveřejnit v důvodové dokumentaci k návrhu právního předpisu informace o lobbování, které vedlo k předložení či změně návrhu, včetně identifikace lobbovaného, lobbisty a osoby v jeho zájmu. Tím se institucionálně posiluje auditní stopa a zpětná dohledatelnost vlivů na normotvorbu.

Současně návrh promítá vznik Úřadu do novely zákona o regulaci lobbování a rozšiřuje definici lobbisty o asistenty poslanců a senátorů, čímž reflektuje faktické kanály přístupu k lobbovaným osobám a sjednocuje dohledový režim pod novou autoritou.

Povinnost zveřejňovat v rámci legislativního procesu konkrétní lobbistické interakce, které vedly k předložení nebo změnám návrhu, činí z důvodové zprávy, pozměňovacích návrhů a souvisejících metadat místo, kde veřejnost dohledá, kdo a v čím zájmu usiloval o konkrétní normativní řešení. Tím se posiluje kontrola veřejnosti a odborných médií a zároveň se kultivuje samotná praxe lobbování – aktéři jsou motivováni jednat otevřeně a odpovědně. Rozšíření režimu lobbování i na asistenty poslanců a senátorů reflektuje realitu politického provozu a zabraňuje obcházení evidenčních povinností skrze „zprostředkované“ kontakty.

1.6 Ochrana oznamovatelů (whistleblowing)

Dosavadní centrální role Ministerstva spravedlnosti je návrhem nahrazena rolí nového Úřadu. Tomu odpovídají změny terminologie v základních ustanoveních a přenastavení kompetenčních odkazů v rámci zákona č. 171/2023 Sb., včetně úpravy odkazu na systémové definice. Cílem je soustředit agendu ochrany oznamovatelů pod jednotnou instituci pro transparentnost, aby nedocházelo k roztržitému výkladu a dohledu.

Zároveň návrh zákona odstraňuje překážky, které současný zákon o ochraně oznamovatelů klade podatelům anonymních oznámení. Odstraňuje možnost prošetřovatele

nezabývat se anonymním oznámením, a to odstraněním ustanovení § 2 odst. 2, které zahrnuje do zákonného vymezení oznámení i osobní údaje oznamovatele. Pokud by takové ustanovení bylo ponecháno, pak ve spojení s § 12 odst. 4 a § 17 odst. 3 písm. b) by nadále nebylo vůbec možné přijímat a prošetřovat anonymní oznámení.

1.7 Trestní právo hmotné v oblasti korupčních trestných činů

Platná úprava trestního zákoníku obsahuje sazby trestu odnětí svobody, které se u korupčních a hospodářských deliktů ukázaly být v některých případech méně odrazující a méně harmonizované se závažností typového jednání.

Návrh rozšiřuje ustanovení § 67 odst. 2, které zapovídá uložení peněžitého trestu jako trestu samostatného, o další trestné činy (mj. dotační podvod, legalizace výnosů z trestné činnosti, pletichy ve veřejných zakázkách, korupční trestné činy) a zpřísňuje horní hranice sazeb u vybraných skutkových podstat (např. „deset“ na „dvanáct“ let u § 209 odst. 4, § 212 odst. 6 a § 260 odst. 5; „tři“ na „pět“ a „deset“ na „dvanáct“ u § 216 odst. 5, § 256 odst. 4, § 257 odst. 3 a § 258 odst. 3). U podplacení se zavádí nová kvalifikovaná skutková podstata s trestem odnětí svobody na 3 až 10 let nebo propadnutím majetku, je-li úmyslem opatřit sobě či jinému prospěch velkého rozsahu nebo způsobit škodu velkého rozsahu (§ 332 odst. 3). Zároveň návrh zákona rozšiřuje okruh trestných činů stanovených v § 88 odst. 2 písm. c), u kterých nemohou být osoby ve výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěny dříve než po výkonu dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody, a to o kvalifikované skutkové podstaty nejzávažnějších korupčních a hospodářských trestných činů.

Zpřísnění sazeb u vybraných hospodářských a korupčních trestných činů, zavedení kvalifikované skutkové podstaty u podplacení a rozšíření okruhu trestných činů, u kterých nelze podmíněně propustit pachatele dříve než po výkonu dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody, odpovídá potřebě zvýšit preventivní účinek trestního práva v oblastech s vysokou latentní kriminalitou a výraznými společenskými náklady. Rozšíření výčtu v § 67 odst. 2 a navýšení horních hranic trestních sazeb reflektuje závažnost jednání poškozujících veřejné finance (včetně finančních zájmů EU), férovou soutěž ve veřejných zakázkách a důvěru v instituce.

1.8 Média a skutečné vlastnictví

V právu rozhlasového a televizního vysílání se vyskytovaly odkazy na „ovládající osobu“. Návrh je sjednocuje s režimem skutečného majitele (beneficial owner) zaváděného v souběžné novele zákona o střetu zájmů, což lépe odpovídá stávající koncepci evidence skutečných majitelů a propojitelnosti s dalšími oblastmi regulace střetu zájmů a veřejné podpory.

1.9 Účetnictví – náklady na lobbování

Platná účetní úprava neukládá explicitní povinnost vykázat „celkové náklady vynaložené účetní jednotkou na lobbování“. Návrh doplňuje do § 21 odst. 2 zákona o účetnictví novou položku, čímž zvyšuje transparentnost firemních výdajů na ovlivňování veřejných politik a umožňuje dohledovým orgánům i veřejnosti získat komplexnější obraz o průběžných vlivech na rozhodování státu a podporuje kulturu odpovědného lobbování.

1.10 Zastropování zemědělských dotací

Návrh zákona zavádí v českém právu zastropování základní podpory pro udržitelnost (BISS) na 100 000 EUR za kalendářní rok na úrovni skutečného majitele, a to souhrnně přes všechny subjekty, které ovládá. Opírá se o čl. 17 nařízení 2021/2115, které členským státům výslovně umožňuje zavést capping (krácení o 100 % nad 100 000 EUR) a případně uplatnit degresivitu nad 60 000 EUR; odpočet mzdových nákladů je volitelný. Česká republika dosud capping ani degresivitu u BISS neuplatňuje. Zavedení limitu posílí redistribuční rovnost podpory, omezí motivace k účelovému tříštění podnikových struktur a sladí se s praxí řady členských států.

1.11 Řízení fakultních nemocnic

Platné právo nestanoví explicitně funkční období ředitelů fakultních nemocnic a povinnost provádět výběrová řízení s definovanými minimálními náležitostmi procesu. Návrh zavádí šestileté funkční období s možností opakování a obligatorní výběrové řízení, jehož parametry (včetně výběrové komise a zveřejnění výzvy) stanoví zákon, a přidává přechodná ustanovení k doběhnutí současných mandátů dle roku jejich započetí.

Zavedení časově omezených, výběrovými řízeními obsazovaných mandátů ředitelů fakultních nemocnic podporuje předvídatelnost, odolnost proti politickým cyklům a možnost periodického hodnocení výkonu. Přechodné ustanovení s fixními daty konce mandátů dle roku nástupu brání současnému hromadnému vypsání konkurzů a umožní plynulé nastavení nového systému. Tato úprava stojí v logické návaznosti na širší cíl návrhu – zvýšit integritu a transparentnost i v kritické oblasti veřejných služeb, které generují významné veřejné výdaje a zakázky.

1.12 Vyloučení působnosti Vojenské policie u vyšetřování korupce a hospodářské kriminality v resortu obrany

Navrhuje se, aby zvláštní příslušnost Vojenské policie jako policejního orgánu neplatila u vybraných korupčních a hospodářských trestných činů spojených se zadáváním veřejných zakázek a hospodařením se státním majetkem. Tyto kauzy vyžadují vysokou míru specializace, stabilní analytické zázemí a specifické metody, které jsou systematicky soustředěny u útvarů Policie České republiky. Vojenská policie takovou kapacitu a nástroje dlouhodobě nemá v potřebném rozsahu. Úprava zapadá do cíle protikorupčního balíčku posílit účinnost a integritu postihu závažné hospodářské kriminality ve veřejném sektoru.

Shodné věcné vymezení se promítá i do fáze vyšetřování: u uvedených zvlášť náročných kauz se vylučuje příslušnost Vojenské policie ve prospěch Policie České republiky. Nejde o generální vyloučení Vojenské policie z trestního řízení, ale o cílenou výjimku pro úzce vymezené případy, v nichž je nezbytné využít specializované kapacity Policie ČR. Ostatní pravomoci a agendy Vojenské policie zůstávají nedotčeny; opatření přispěje k předvídatelnějšímu a rychlejšímu řízení bez dopadu na ochranu specifických vojenských zájmů.

1.13 Ostatní související úpravy

Do kompetenčních a dohledových zákonů (banky, spořitelni a úvěrní družstva, NKÚ, státní služba, správa voleb, volební kampaně) se promítá sjednocená terminologie a přesun referencí na nový Úřad tak, aby byl institucionálně ukotven napříč právním řádem.

Navržená účinnost od 1. ledna 2027 poskytuje dostatečný čas k vybudování Úřadu, nastavení jeho vnitřních předpisů a IT systémů, metodik a vzdělávání regulovaných subjektů. Současně umožní dotčeným institucím (zadavatelé, účetní jednotky, politické strany, orgány veřejné moci) přizpůsobit se novým povinnostem a procesům. Rozsáhlý změnový zákon provádí i potřebné terminologické korekce v souvisejících předpisech, aby nedocházelo k interpretačním rozporům a kolizím.

1.14 Shrnutí

Navrhovaná právní úprava představuje systémový balíček v oblasti boje proti korupci, který sjednocuje a posiluje rámec transparentnosti výkonu veřejné moci. Její nezbytnost plyne z potřeby:

1. **Koncepčně sjednotit** roztříštěné institucionální a legislativní prostředí pod jeden nezávislý ústřední správní úřad, jenž bude zodpovědný za klíčové agendy v oblasti boje proti korupci (financování politických stran a hnutí, střet zájmů, lobbování a ochrana oznamovatelů).
2. **Zvýšit kvalitu a granularitu informací o financování politické soutěže** a posílit odolnost vůči nepřípustným zdrojům prostřednictvím prokazování skutečného původu darů politickým stranám a politickým hnutím.
3. **Zacílit oznamovací povinnosti veřejných funkcionářů** na rozhodující místa veřejné moci, současně omezit nadměrné zatížení neuvolněných komunálních funkcionářů a zavést nová, věcně potřebná oznámení u peněžních a investičních prostředků.
4. **Zabránit obcházení pravidel střetu zájmů** nahrazením institutu ovládající osoby institutem skutečného majitele a návrhovými a procesními nástroji Úřadu k jejich vymáhání.
5. **Zvýšit integritu veřejných zakázek** pravidly neplatnosti a možností vyloučení u zvlášť citlivých střetů zájmů členů vlády.

6. **Zprůhlednit vlivy na legislativu** úpravou legislativní stopy, povinným zveřejněním informací o nákladech vynaložených lobbisty na lobbování a rozšířením okruhu lobbovaných osob na relevantní asistentské pozice poslanců a senátorů.
7. **Zpřísnit trestněprávní rámec u korupční kriminality**, aby odpovídal závažnosti a společenským nákladům dotčeného jednání.
8. **Profesionalizovat řízení fakultních nemocnic** zavedením funkčních období jejich ředitelů a zákonem upravenými výběrovými řízeními.
9. **Posílit ochranu oznamovatelů** zavedením povinnosti prošetřovat i anonymní oznámení.
10. **Zastropovat zemědělské dotace základní podpory pro udržitelnost (BISS)** na 100 000 EUR za kalendářní rok na úrovni skutečného majitele, a to souhrnně přes všechny subjekty, které ovládá.

Celkově jde o vyvážené posílení prevence, detekce a vymáhání v oblastech, kde jsou veřejné prostředky a veřejná moc vystaveny nejvyšším korupčním a reputačním rizikům. Návrh řeší nejen jednotlivé dílčí nedostatky, ale především jejich vzájemné vazby, a vytváří tak ucelený rámec, který je předpokladem pro dlouhodobě udržitelnou integritu veřejné správy a politického procesu.

Účinnost od 1. ledna 2027 přitom zajišťuje realistický časový prostor pro implementaci u všech dotčených aktérů.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navržená úprava míří na prevenci střetu zájmů a koncentrace moci, zvýšení transparentnosti vlivů na rozhodování státu, posílení integrity veřejných zakázek a kultivaci financování politiky a lobbování. Tyto cíle jsou legitimní v rámci principů demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy) a ochrany férové politické soutěže. Ústavní limity zásahů se odvíjejí zejména od čl. 2 odst. 3 Ústavy (legální licence a zákaz libovůle), čl. 3 odst. 1 (rovnost), čl. 10 odst. 3 (ochrana osobních údajů), čl. 11 (vlastnictví), čl. 17 (svoboda projevu a právo na informace), čl. 21 odst. 4 (přístup k veřejným funkcím) a čl. 26 (svoboda podnikání) Listiny.

Při posouzení byla uplatněna judikatorní kritéria proporcionality. Argumentačně navazujeme na závěry již dříve artikulované v nálezu Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 4/17 ze dne 11. února 2020, která jsou pro zde navržené instituty přílehavá: stát je oprávněn stanovit podmínky výkonu veřejných funkcí, pokud sledují legitimní cíl, respektují povahu funkce, nejsou diskriminační ani svévolné a obstojí v testu přiměřenosti; odlišné nakládání s veřejnými funkcionáři vůči ostatním podnikatelům má racionální základ v ochraně soutěže a předcházení střetu zájmů.

Navrhovaná právní úprava sleduje legitimní cíle ochrany integrity veřejné moci, férové politické soutěže a transparentnosti. Zásahy do základních práv jsou racionálně vymezené a – při respektování výše uvedených doporučení – přiměřené a nezbytné. K jádrovým institutům (zákaz koncentrace mediální a politické moci u veřejných funkcionářů, práce s kategorií „skutečného majitele“, vylučování ve veřejných zakázkách a posílení transparentnosti lobbování) existuje přesvědčivá ústavně-právní opora v již formulovaných závěrech Ústavního soudu: stát může a má stanovovat podmínky výkonu veřejných funkcí, které brání maření jejich účelu, pokud tak činí nediskriminačně, bez libovůle a přiměřeně. Tomu návrh odpovídá.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Předkládaný návrh zákona a jeho navrhovaná opatření se nedotýkají závazků z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

Navrhovaná opatření se nedotýkají práva Evropské unie ani judikatury soudních orgánů EU s výjimkou a) navrhovaného zastropování částky základní podpory pro udržitelnost (BISS), b) navrhovaného odstranění zákonných překážek pro přijímání a prošetřování anonymních oznámení podle zákona o ochraně oznamovatelů a c) přesunu § 4b zákona o střetu zájmu do zákona o zadávání veřejných zakázek.

3.1 Zastropování částky základní podpory pro udržitelnost (BISS)

Navržené zastropování částky základní podpory pro udržitelnost (BISS) na 100 000 EUR na úrovni „zemědělského podniku skutečného majitele“ je v zásadě slučitelné s právem EU, pokud (i) respektuje fakultativní povahu zastropování a metodická pravidla čl. 17 nařízení (EU) 2021/2115, (ii) je pojato jako nástroj proti obcházení pravidel podle čl. 62 nařízení (EU) 2021/2116, (iii) je promítnuto do českého Strategického plánu SZP a (iv) odpovídá zásadám proporcionality, rovného zacházení a ochrany osobních údajů.

Čl. 17 odst. 1 výslovně umožňuje členským státům uplatnit na BISS degresivitu a/nebo zastropování; zvolený limit 100 000 EUR je právě tou hranicí, nad níž má být částka snížena o 100 %, pokud se členský stát pro „capping“ rozhodne. Před aplikací degresivity/zastropování mohou členské státy odečíst mzdové náklady včetně daní a odvodů, přičemž je možné použít standardní náklady stanovené metodou dále upřesněnou v národním strategickém plánu SZP. Čl. 17 odst. 4 zároveň dovoluje – za určitých podmínek – provést redukci i na úrovni členů právnických osob nebo skupin. To potvrzuje široký prostor členského státu cílit nástroj proti koncentraci podpory.

EU právo vychází z aplikace na úrovni „farmáře/beneficienta“. Systematické uplatnění na úrovni „skutečného majitele“ (tj. agregace navázaných subjektů) je obhajitelné jako opatření proti obcházení, pokud je právně a metodicky ukotveno a nepřekračuje rámec proporcionality. Nařízení (EU) 2021/2116 v čl. 62 (tzv. circumvention clause) ukládá členským státům povinnost přijmout účinná opatření, aby nebyly přiznávány výhody, jejichž

podmínky byly vytvořeny uměle v rozporu s cíli zemědělské legislativy (typicky dělení podniků či využití propojených společností k obejití limitů). Tím je dán jasný právní základ pro sčítání na úrovni konečného ovládajícího subjektu, tam kde by oddělení bylo jen formální.

Dále čl. 59 odst. 4 téhož nařízení ukládá členským státům zajistit, aby příjemci poskytovali identifikaci „skupiny“, v níž působí, a to podle definice „skupiny“ v účetní směrnici 2013/34/EU (rodič–dceřiná společnost). Tato povinnost datové identifikace skupin usnadňuje právně i prakticky agregaci pro účely zastropování.

Soudní dvůr dlouhodobě vyžaduje pro závěr o „umělém vytvoření podmínek“ kombinaci objektivního prvku (formální splnění pravidel, ale zmaření jejich účelu) a subjektivního prvku (úmysl získat výhodu vytvořením umělých podmínek). Tribunál to nedávno zopakoval ve věci T-48/22 (Česká republika v. Komise). Tím je podpořena možnost členského státu předem konstruovat pravidla (např. sčítání spřízněných subjektů dle skutečného majitele), která obcházení předchází a umožňují správně identifikovat „jednoho beneficianta“ tam, kde je ekonomicky jeden.

Metodické detaily (zejména algoritmus odečtu mzdových nákladů a další „technické“ prvky z čl. 17 odst. 3) musí být uvedeny (alespoň v zásadách) v českém Strategickém plánu SZP a jeho změně; změny Plánu podléhají schválení Komisí dle čl. 119 nařízení (EU) 2021/2115. Navržená úprava je proto slučitelná, pokud bude současně notifikována jako změna Strategického plánu v rozsahu ovlivňujícím konstrukci BISS.

Používání údajů o skutečných majitelích z vnitrostátních registrů (AML) pro účely kontroly kumulace plateb je výkonem veřejné moci ve veřejném zájmu a má zákonný základ v právu EU (řízení a kontrola SZP) i v právu ČR; zároveň musí respektovat zásadu nezbytnosti a minimalizace. Rozsudek SDEU ve věci Schecke (C-92/09 a C-93/09) zdůrazňuje, že zásahy do soukromí musí být nezbytné a přiměřené; zde se navrhuje interní kontrolní využití dat, nikoliv jejich plošné zveřejnění, což je s judikaturou souladné. Nařízení (EU) 2021/2116 navíc výslovně umožňuje publikovat seznam příjemců a, kde je to použitelné, informaci o skupinách, přičemž zároveň požaduje omezit veřejný přístup k datovým sadám, pokud by nepříznivě zasáhl důvěrnost osobních údajů (v návaznosti na GDPR).

Opření se o unijně harmonizovanou definici „beneficial owner“ (čl. 3 odst. 6 směrnice (EU) 2015/849 – AMLD) zvyšuje právní jistotu identifikace osob, na jejichž úrovni se bude kumulovat podpora; ta zahrnuje přímé i nepřímé ovládání prostřednictvím účasti nebo jiných kontrolních prvků.

Navržené pravidlo je obecné, nediskriminační a sleduje legitimní cíl EU (spravedlivější distribuce přímých plateb, omezení koncentrace podpory a zneužití). Capping je v unijním rámci dobrovolný, nicméně vnitrostátní rozhodnutí jej uplatnit a rozšířit jeho „jednotku“ na úroveň skutečného majitele je přiměřené, pokud

- je jasně a srozumitelně popsán algoritmus sčítání a odpočtů (včetně přesného okruhu sčítaných subjektů a rozhodného období),
- existují přezkoumatelné výjimky pouze tam, kde by zjevně nešlo o obcházení,
- a je zachováno právo na účinnou obranu (odvolání/soudní přezkum).

Tento přístup koresponduje s povinností členských států „činit účinná a přiměřená opatření“ k zabránění obcházení podle čl. 62 nařízení (EU) 2021/2116.

Zastropování BISS na 100 000 EUR při sčítání na úrovni „skutečného majitele“ je z pohledu práva EU obhajitelné a slučitelné, pokud bude:

1. implementováno jako národní volba dle čl. 17 nařízení (EU) 2021/2115 (včetně úpravy odečtů mezd a metodiky v českém Strategickém plánu SZP),
2. opřeno o circumvention-clause čl. 62 nařízení (EU) 2021/2116 a povinnost identifikace skupin dle čl. 59 odst. 4 téhož nařízení a směrnice 2013/34/EU,
3. provedeno způsobem přiměřeným, transparentním a v souladu s ochranou osobních údajů (bez plošného zveřejňování nad nezbytnou míru),
4. doplněno jasným procesním rámcem pro příjemce (prokazování skutečností, opravné prostředky).

Za těchto podmínek je navržena novela koncepčně i právně udržitelná a souladná s judikaturou k „umělým podmínkám“ (objektivní a subjektivní prvek) i s požadavky na ochranu soukromí.

3.2 Odstranění zákonných překážek pro přijímání a prošetřování anonymních oznámení

Navrhovaná úprava odstraňuje zákonné překážky pro přijímání a prošetřování anonymních oznámení tím, že vypouští požadavek, aby oznámení obsahovalo osobní údaje oznamovatele, a ruší možnost neprošetřovat anonymní oznámení. Posuzuje se soulad této koncepce se směrnicí (EU) 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie („směrnice“), a s judikaturou Soudního dvora EU (SDEU).

Směrnice výslovně ponechává na členských státech, zda stanoví povinnost přijímat a následně řešit anonymní oznámení. Výslovně uvádí: „*tato směrnice nezasahuje do pravomoci členských států rozhodnout, zda ... příslušné orgány jsou povinny přijímat a následně řešit anonymní oznámení*“ (čl. 6 odst. 2). Současně garantuje ochranu osob, které nejprve anonymně oznámily a byly následně identifikovány (čl. 6 odst. 3).

Směrnice upravuje náležitosti vnitřních postupů a připouští, aby důsledné následné kroky u anonymních oznámení stanovilo vnitrostátní právo (čl. 9 odst. 1 písm. e)). Povinnost potvrdit přijetí do 7 dnů a poskytnout zpětnou vazbu do 3 měsíců se váže na „oznamující osobu“; uznává však výjimku, pokud by potvrzení ohrozilo ochranu identity (čl. 11 odst. 2 písm. b)). To je slučitelné i se situací, kdy není k dispozici kontakt na anonymního oznamovatele, nebo je veden „pseudonymní“ obousměrný kanál.

Možnost jít nad rámec minima: Směrnice je minimální harmonizací a výslovně umožňuje přijmout či ponechat příznivější úpravu pro oznamující osoby (čl. 25 – „*more favourable treatment*“). Rozšíření na povinné přijímání a prošetřování anonymních oznámení je tedy nejen přípustné, ale v logice směrnice očekávatelné.

Zpracování osobních údajů v režimu směrnice musí odpovídat GDPR (čl. 17 směrnice odkazuje na nařízení (EU) 2016/679). Odstranění povinnosti uvádět identitu oznamovatele je v souladu se zásadou minimalizace údajů dle čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR („přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah“).

Judikatura k anonymním oznámením specificky zatím vydána nebyla. SDEU se však opakovaně vyjádřil k významu a povaze směrnice v řízeních pro neprovedení (např. C-147/23, Komise v. Polsko, 25. 4. 2024), kde potvrdil, že směrnice stanoví společná minimální pravidla a sleduje zajištění vysoké úrovně účinné ochrany oznamovatelů. Tato rozhodnutí nepředstavují překážku pro přijetí národní úpravy, která posiluje ochranu, včetně akceptace anonymních oznámení.

Z výše uvedených důvodů je třeba uzavřít, že návrh zákona je plně slučitelný s čl. 6 odst. 2 a 3 směrnice; směrnice takovou volbu členského státu výslovně předvídá.

3.3 Přesun § 4b zákona o střetu zájmu do zákona o zadávání veřejných zakázek

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek ukládá členským státům povinnost zavést účinná opatření k prevenci, identifikaci a nápravě střetů zájmů (čl. 24). Zároveň mezi fakultativními důvody vyloučení výslovně uvádí situaci, „*kdy střet zájmů ve smyslu čl. 24 nelze účinně napravit jinými, méně omezujícími opatřeními*“ (čl. 57 odst. 4 písm. e)).

Návrh zákona řeší dosavadní třetí plochu mezi § 48 zákona o zadávání veřejných zakázek (vylučovat „jen z důvodů v tomto zákoně“) a § 4b zákona o střetu zájmů tím, že pravidlo střetu zájmů obsažené v § 4b přesouvá do zákona o zadávání veřejných zakázek. Tím se jednak koncentruje úprava do jednoho procesního předpisu, jednak se posiluje přezkoumatelnost dohledu ÚOHS.

Stěžejní je nový § 48 odst. 8: vymezeným „státním“ zadavatelům (ČR, ČNB, státní příspěvkové organizace a právnické osoby jimi převážně financované/ovládané; plus sektoroví zadavatelé pod jejich dominantním vlivem) dává diskreci vyloučit účastníka, je-li jím člen vlády či vedoucí ÚSÚ, nebo právnická osoba, jejímž je takový funkcionář skutečným majitelem. Pokud je taková osoba „půjčitelem kapacit“ (subdodavatelem prokazujícím kvalifikaci), návrh preferuje náhradu; teprve nenahradí-li ji dodavatel, lze vyloučit. U „vybraného dodavatele“ se z diskrečního důvodu stává povinnost vyloučení (§ 48 odst. 9).

Navržená konstrukce je vhodným opatřením sledující legitimní cíl – ochranu soutěže a základních zásad zadávání – v situaci, kdy hrozí deformace soutěže exekutivně-politickým vlivem vrcholných představitelů státu. Návrh novely zákona o zadávání veřejných zakázek

neplatí plošně, ale zužuje dopad na „centrální“ okruh zadavatelů (tzv. „rakouský model“). Tím se řešení podstatně přibližuje komparativní inspiraci a snižuje unijně-právní riziko.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad návrhu právního předpisu na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

4.1 Východiska a metodika odhadu

Navrhovaná právní úprava představuje systémovou transformaci a konsolidaci protikorupčních agend do jednoho nezávislého ústředního správního úřadu – Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“) – prostřednictvím převodu kompetencí zejména z Ministerstva spravedlnosti a zároveň rozšířením stávajícího mandátu dosavadního dohledu nad financováním politiky. Tomu odpovídají desítky souvisejících novel, které v právním řádu nahrazují dosavadní odkazy na „Ministerstvo“ či „dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ širším pojmem „prevenci korupce a střetu zájmů“ a nově vymezují roli Úřadu (zejména v regulaci lobbování a ochraně oznamovatelů). Účinnost celého balíčku je navržena od 1. ledna 2027, což umožňuje fázovanou přípravu a rozpočtové zajištění v rozpočtových letech předcházejících nabytí účinnosti.

Metodicky se vychází z předpokladu rozpočtové neutralizace jádra nákladů skrze přesuny již dnes existujících výdajů (personálních i věcných) z dotčených kapitol státního rozpočtu, a to zejména z kapitol, které v současnosti financují výkon přesouvaných agend (Ministerstvo spravedlnosti, dosavadní dohled nad financováním politické soutěže). Jednorázové pořizovací náklady (zejména IT a datová integrace, metodiky, školení, úpravy interních procesů) vzniknou primárně v přípravném období 2026 a v prvním roce účinnosti 2027; průběžné provozní náklady Úřadu budou pokryty v rámci nové kapitolní struktury s odpovídající redukcí dotčených výdajů v převáděných rezortech. Tato metodika odpovídá charakteru návrhu, který nezakládá rozsáhlá nová hmotná práva s přímými výdaji, ale zejména reorganizuje dohled, reporting a sankční působnost.

4.2 Dopad na státní rozpočet – přehled

4.2.1 Ústřední správní úřad – transformace a konsolidace agend

Návrh v celé řadě zákonů nahrazuje terminologii a kompetenční odkazy tak, aby centrálním nositelem agend byla nová nezávislá autorita („Úřad“). Tyto změny společně potvrzují přesun personálních, materiálních a IT kapacit ze stávajících nositelů (zejména Ministerstva spravedlnosti) na nový Úřad. Předpokládá se, že většina osobních a provozních výdajů bude kryta přesunem rozpočtových prostředků, s omezeným jednorázovým navýšením na integraci a rozšíření systémů (viz níže).

Jednorázové náklady (2026–2027):

- sloučení a rozšíření informačních systémů (zejména agendy lobbování včetně registrů a evidenčních nástrojů; datové výměny pro střet zájmů a pro nové prvky oznamovacích povinností),
- metodická konsolidace a školení (nové procesy, jednotná rozhodovací praxe),
- úpravy interních směrnic a workflow v převáděných agendách.

Provozní náklady: po naběhnutí efektů konsolidace (od roku 2028) se předpokládá stabilizace na úrovni blízké současnému součtu výdajů na dosavadní rozptýlené agendy (s potenciálem dílčích úspor díky jednotné správě systémů a sdílené podpoře).

4.2.2 Politické strany a hnutí – dohled a analytika

Nově se posiluje dohled nad financováním politických stran a hnutí zavedením „výzvy k prokázání skutečného zdroje“ darů a jiných plnění a zpřesněním pravidel o nepřípustnosti plnění, jejichž skutečný zdroj není v ČR nebo EU. To si vyžádá metodické a analytické kapacity Úřadu (posouzení zdrojů, práce s daty, mezinárodní spolupráce), avšak bez zásadních nových přímých transferů ze státního rozpočtu. Možné příjmy plynou ze sankcí v případě porušení, přičemž jejich inkaso není primárním cílem normy a nelze je ex ante spolehlivě kvantifikovat.

4.2.3 Střet zájmů – rozšíření oznamovacích povinností a posílení vynucování

Návrh zavádí nové oznámení o peněžních a investičních prostředcích (nad 100 000 Kč) a zpřesňuje oznamování příjmů a závazků, současně však cíleně vyjímá řadu neuvolněných komunálních funkcionářů z nejinvazivnějších oznamovacích povinností – čímž snižuje administrativní zátěž na územní úrovni. Pro státní rozpočet to znamená náklady na vývoj a úpravu IT řešení (evidence, zpracování, kontrola) a posílení kontrolní činnosti u Úřadu; tyto náklady budou zčásti kompenzovány redukcí zatížení obcí a měst. Vynucování je dále posíleno jasným rozdělením příslušnosti k projednání přestupků (Úřad, ÚOOÚ, ORP), což z hlediska státního rozpočtu znamená přesun spisů a činností spíše než jejich absolutní nárůst.

4.2.4 Regulace lobbování a legislativní proces

Převod agendy lobbování z Ministerstva spravedlnosti na Úřad vyžaduje přesměrování existujících prostředků (provoz registrů, kontrolní a evidenční činnosti). Doplnkové náklady mohou vzniknout při zveřejňování informací o lobbování v důvodových dokumentech návrhů právních předpisů (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), což však půjde primárně o organizačně-procesní úpravy v rámci stávajících kapacit předkladatelů bez významného rozpočtového dopadu.

4.2.5 Veřejné zakázky – nové pravidlo neplatnosti a vylučovací oprávnění

Zavedení neplatnosti zadání zakázky malého rozsahu dodavateli naplňujícímu vylučovací důvody a vyloučení u zvláště citlivých střetů zájmů (člen vlády, vedoucí ÚSÚ; včetně režimu poddodavatelů) může vést k krátkodobému zvýšení transakčních nákladů (dodatečná kontrola, výměna poddodavatele, případná opakovaná zadání). Ve středním a dlouhém období se však očekává snížení ztrát z rizikových plnění a sporů a posílení hospodárnosti nákupů. Přímý dopad na státní rozpočet je tedy převážně neutrální až pozitivní (úspory z lepší integrity), u jednotlivých zadavatelů může být přechodově mírně nákladový (nastavení interních kontrol).

4.2.6 Trestní právo hmotné

Zpřísnění některých sankcí a rozšíření kvalifikovaných skutkových podstat má preventivní charakter; bez okamžitého přímého rozpočtového dopadu. Okrajově může dojít k mírnému zvýšení nároků na OČTŘ a justici (komplexnější kauzy), přičemž tato zátěž je obtížně kvantifikovatelná a předpokládá se v mezích stávajících kapacit.

4.2.7 Fakultní nemocnice – výběrová řízení a mandátování

Zavedení funkčního období ředitelů a povinných výběrových řízení přinese marginální procesní náklady (činnost výběrové komise, zveřejňování výzev, administrace), které budou rozpočtovány v rámci kapitol zřizovatelů (Ministerstvo zdravotnictví) a rozpočtů samotných fakultních nemocnic. Přechodná ustanovení rozkládají dopady v čase, čímž se minimalizuje jednorázový fiskální tlak.

4.3 Dopad na ostatní veřejné rozpočty (kraje, obce, příspěvkové organizace)

4.3.1 Územní samospráva – administrativní náklady a úlevy

Nová úprava střetu zájmů cíleně vyjímá vybrané neuvolněné komunální funkcionáře z nejrozsáhlejších oznamovacích povinností, což pro obce a města znamená úsporu administrativy (méně podání, menší zátěž agend podpory, menší potřeba interní asistence). Naopak v oblasti veřejných zakázek mohou vybraní zadavatelé (zejména statutární města a jejich organizace) přechodově nést náklady spojené s nastavením kontrolních kroků podle nového § 48 odst. 8 a interní metodiky pro zakázky malého rozsahu. Očekává se však, že tyto náklady budou jednorázové (revize směrnic, školení) a následně se stabilizují bez významných dopadů na běžné provozní rozpočty.

4.3.2 Příspěvkové organizace a státní fondy

U příspěvkových organizací (včetně fakultních nemocnic) se kromě bodů uvedených výše nepředpokládají nové mandatorní výdaje; fiskální dopad spočívá v procesních úpravách (výběrová řízení, metodiky, školení) krytých z běžných rozpočtů zřizovatelů. Státní fondy nejsou tímto návrhem přímo dotčeny novými výdaji; v rovině veřejných zakázek se uplatní obecné přínosy integrity a prevence rizikových plnění.

4.4 IT a datová infrastruktura – jednorázové investice, průběžný provoz

4.4.1 Centralizace a interoperabilita

Klíčovým jednorázovým nákladem je úprava a propojení informačních systémů: evidence lobbování, rozhraní pro zveřejňování informací o lobbování v důvodové dokumentaci, moduly pro nová oznámení podle zákona o střetu zájmů a analytická nadstavba pro dohled nad financováním politických stran a hnutí (včetně nástroje pro výzvu k prokázání skutečného zdroje plnění). Tyto investice jsou nezbytné k účinnému výkonu nové konsolidované působnosti Úřadu a budou jednorázové s následným běžným provozem.

4.4.2 Provoz a rozvoj

Po dokončení integrace se předpokládá běžný provozní režim s náklady odpovídajícími dosavadnímu součtu provozů jednotlivých agend (lobbování, whistleblowing, střet zájmů, politické peníze), avšak s úsporou duplicit (sdílená infrastruktura, jednotné metodiky, společné servisní činnosti). U veřejných rozpočtů mimo státní rozpočet lze očekávat snížení nákladů na lokální IT podporu některých evidencí (díky centrální správě a metodickému vedení Úřadu).

4.5 Vynucování práva a sankce – fiskální efekty

Zpřesnění příslušnosti k projednávání přestupků, úprava pravidel pro určování horní hranice pokut vázané na hodnotu aktiv a možnost kvalifikovaného odhadu v krajních případech posilují vynutitelnost bez přímého rozpočtového nároku. Případné příjmy z pokut nelze předjímat jako spolehlivý zdroj (zásada prevence a proporcionality); jejich inkaso je vedlejším efektem zvýšené vymahatelnosti. V krátkodobém horizontu lze očekávat mírný nárůst agendy Úřadu a dotčených správních orgánů, krytý přesunem kapacit a rutinními rozpočtovými úpravami v rámci kapitol.

4.6 Přínosy integrity a dlouhodobé fiskální efekty

4.6.1 Snížení rizik a ztrát ve veřejných zakázkách

Zkrácení prostoru pro střet zájmů u nejvyšších představitelů a jejich skutečně vlastněných společností a jejich vylučování v inkriminovaných zakázkách může v čase snížit transakční i fiskální ztráty z neefektivních či napadených plnění. Tyto přínosy jsou obtížně kvantifikovatelné, ale v komparaci se zahraniční praxí představují klíčový motiv integritních reforem a bývají patrné se zpožděním několika let (po stabilizaci pravidel a metodik).

4.6.2 Zvýšení důvěry a kvality rozhodování

Lepší dohled nad financováním politických stran a hnutí a nad střetem zájmů, včetně přesněji cílených oznamovacích povinností a sjednocené metodiky, zvyšuje důvěru občanů i investorů v institucionální prostředí. Nepřímým důsledkem bývá nižší riziková prémie ve

veřejných zakázkách a větší konkurence v tendrech, což opět působí úsporně na veřejné rozpočty.

4.7 Fázování nákladů a rozpočtové krytí

S ohledem na účinnost od 1. ledna 2027 se předpokládá:

- **Rok 2026 (příprava):** jednorázové náklady na IT integrace, metodiky, školení, legislativně-technickou implementaci; kryto přesuny z dotčených kapitol a případně účelovým posílením kapitoly nového Úřadu.
- **Rok 2027 (náběh):** dokončení migrací, plný start kompetencí; dočasné souběhy systémů, případně zvýšené náklady na podporu agend; kompenzováno útlumem činností v převádějících resortech.
- **Rok 2028+ (ustálení):** neutralizace provozních výdajů na úroveň odpovídající dřívějšímu součtu rozptýlených agend, s potenciální úsporou z efektů centralizace (IT, metodiky, sdílené služby).

4.8 Shrnutí

Závěrem návrh má převážně organizačně-kompetenční povahu s cílem sjednotit integritní agendy do jednoho nezávislého ústředního správního úřadu. Přímé fiskální náklady pro stát se soustřeďují do jednorázové IT a procesní integrace a do počátečního posílení metodické a kontrolní kapacity; průběžné provozní náklady budou kryty převodem stávajících rozpočtových prostředků. U obcí a krajů se kombinují počáteční úpravy postupů ve veřejných zakázkách s úlevami v části oznamovacích povinností; u příspěvkových organizací jsou dopady marginální. V delším horizontu se očekává pozitivní saldo díky vyšší integritě a vymahatelnosti, které snižují rizika neefektivních výdajů a posilují hospodárnost veřejných nákupů.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Hlavním záměrem je přesun dosavadní institucionální a organizační úpravy Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (zejm. § 19 až § 19f zákona č. 424/1991 Sb.) do samostatného zákona a současně promítnout transformaci této instituce na nezávislý ústřední správní úřad s širší protikorupční působností.

Návrh zákona sleduje čistě organizační a institucionální rovinu: bezprostředně nezasahuje do hmotněprávních pravidel jednotlivých agend (ta zůstávají ve svých „odvětvových“ zákonech), nýbrž sjednocuje nositele těchto agend do jedné nezávislé instituce. Legislativně-technicky se proto ruší a do samostatného zákona přenášejí především organizační ustanovení § 19 až § 19f zákona o politických stranách; související pravidla zveřejňování a reportingu (nyní v § 19g) zůstávají v odvětvovém předpisu a v návrhu jsou jen zrcadlena v rozsahu potřebném pro vlastní institucionální rámec (např. § 10 návrhu). Tato koncepce odpovídá deklarovanému cíli transformace ÚDHPSH na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů a časově je sladěna s navrhovanou účinností od 1. ledna 2027.

K § 1

Ustanovení vymezuje předmět úpravy: samostatný zákon nově komplexně upravuje postavení, působnost a organizaci Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů (dále jen „Úřad“) a právní poměry vybraných osob v něm zařazených. Smyslem je „vynést“ institucionální/organizační úpravu dosavadního Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (ÚDHPSH) ze zákona o politických stranách do samostatného předpisu, a to v návaznosti na věcnou transformaci ÚDHPSH na nový Úřad s širší protikorupční působností (střet zájmů, ochrana oznamovatelů, lobbování). V této podobě § 1 systematicky shrnuje obsah dosavadních § 19 až § 19f zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, které se navrhuje zrušit v doprovodném změnovém zákoně.

K § 2

Odstavec 1 zřizuje Úřad jako ústřední správní úřad se sídlem v Praze a vymezuje jej jako ústřední orgán v oblasti prevence korupce a střetu zájmů. Ve vztahu k platnému právu jde o převzetí rámcové koncepce z dosavadního § 19 odst. 1 až 3 zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích (zřízení ústředního správního úřadu, nezávislost, zásah do činnosti jen na základě zákona), přičemž dochází ke změně sídla: dosavadní úprava stanoví sídlo v Brně; návrh nově určuje sídlo v Praze. Přesun sídla odpovídá rozšířenému mandátu Úřadu nad rámec agendy dohledu nad financováním politických stran a politických hnutí, přičemž sleduje především zachování know-how a personálních kapacit Odboru střetu zájmů a boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti.

Odstavec 2 (písm. a)–f)) věcně koncentruje působnosti, které byly v dosavadním právu „roztroušeny“ mezi § 19f (ve znění zákona č. 302/2016 Sb.) a následné novelizace, a nově je

systematicky formuluje jako ústřední kompetence Úřadu (dohled nad financováním politických stran a politických institutů; ústřední orgán pro střet zájmů, ochranu oznamovatelů a lobbování; návrhová oprávnění; další zákonem svěřené působnosti). Tím se zohledňuje transformace z ÚDHPSH na jednotnou autoritu prevence korupce a střetu zájmů.

Odstavce 3 až 5 (nezávislost, zákonnost zásahů, účetní jednotka a mezinárodní spolupráce) navazují na dosavadní § 19 odst. 2 a 3 a výslovně kodifikují skutečnosti, které se v praxi již uplatňují; jde o systematizaci a rozšíření textu na úroveň samostatného zákona.

K § 3

Upravuje vnitřní strukturu: předseda, čtyři členové (společně Kolegium) a další zaměstnanci. Jde o převzetí dosavadního § 19a odst. 1 a 3 (složení Úřadu, existence Kolegia) a § 19a odst. 4 a 5 (platové ekvivalenty předsedy a členů), přičemž ustanovení současně jasněji deklaruje, že předseda stojí v čele Úřadu a řídí jeho činnost. Úprava platových poměrů je převzata beze změn (odkaz na zákon č. 236/1995 Sb.)

K § 4

Detailně se vymezují pravomoci předsedy: schvalování organizační struktury, rozpočtu a závěrečného účtu po projednání v Kolegiu; schvalování služebních předpisů; předkládání jednacího řádu Kolegia, plánu činnosti, výroční zprávy a vnitřních předpisů schvalovaných Kolegiem; rozhodování o ostatních záležitostech. Předseda je výslovně služebním orgánem podle zákona o státní službě. Ustanovení věcně přejímá a systematicky rozpracovává dosavadní § 19b (včetně novelizačních zpřesnění účinných od 1. 1. 2024).

Současně se sjednocuje režim zastupování předsedy (určení člena, který předsedu zastupuje, subsidiárně nejstarší přítomný člen), což dosud plyne z § 19b odst. 3 ve znění po novele č. 253/2023 Sb.

K § 5

Upravuje se způsob jmenování a odvolávání předsedy, délka funkčního období a kvalifikační, integritní i neslučitelnostní předpoklady. Jde o systematické převzetí dosavadního § 19c (dvoukomorová nominace s jmenováním prezidentem, šestileté období, omezení opakování, kvalifikační předpoklady, zákaz souběhů funkcí a vedlejších výdělečných činností). Vyjádřením těchto pravidel v samostatném zákoně se posiluje institucionální nezávislost Úřadu.

K § 6

Taxativně se stanoví způsoby zániku funkce předsedy (uplynutí období, rezignace, odvolání, pravomocné odsouzení pro vybrané trestné činy, omezení svéprávnosti) a důvody odvolání, zejména při ztrátě stanovených předpokladů. Ustanovení přejímá dosavadní § 19d.

K § 7

Jmenování členů Úřadu prezidentem z kandidátů zvolených Senátem, kvalifikační předpoklady a aplikace vybraných pravidel pro předsedu na členy jsou věcně převzaty z dosavadního § 19e odst. 1 až 4.

Návrh současně do textu zapracovává i zpřesnění účinná od 1. 1. 2024: (i) právo člena vyžádat si informace o činnosti Úřadu a jeho řízení (povinnost poskytnout do 14 dnů) a (ii) příkazní oprávnění člena vůči státním zaměstnancům (s předností příkazů předsedy při rozporu). Tato zpřesnění odpovídají dosavadnímu § 19e odst. 5 a 6 ve znění zákona č. 253/2023 Sb.

K § 8

Ustanovení komplexně upravuje zasedání a rozhodování Kolegia a vymezuje katalog aktů, které Kolegium schvaluje (plán činnosti, výroční zpráva, vyhlášky, výkladová stanoviska, jednací řád a vnitřní předpisy s výjimkou služebních předpisů), dále rozhodování o námitkách podjatosti a zveřejnění poznatků z činnosti Úřadu, a jeho další koordinační a metodické pravomoci (pověřování řízením dohledu, projednávání podnětů a protokolů o kontrole, rozpočtové otázky, zřizování rozkladové komise). Věcně jde o převzetí dosavadních ustanovení o Kolegii nově vložených do § 19f novelou č. 253/2023 Sb., s dílčí terminologickou adaptací na samostatný zákon (např. odkaz na § 10 odst. 2 ohledně zveřejňování poznatků). Zároveň se deklaruje, že Kolegium je nadřízeným správním orgánem Úřadu i sobě samému (v otázkách interní hierarchie), jak plyne z dosavadního § 19f odst. 7.

K § 9

Zakládá se obecná povinnost součinnosti orgánů veřejné moci a dalších nositelů veřejné správy vůči Úřadu a povinnost mlčenlivosti předsedy, členů a zaměstnanců Úřadu. Tato úprava nemá v rušených § 19 až § 19f přímý textový ekvivalent; v dosavadním zákoně o politických stranách byla součinnost a nakládání s informacemi řešena „rozptýleně“ (zejm. v režimu dohledu a zveřejňování podle § 19g) a v obecné rovině též zákonem o kontrole. Návrh proto pravidla součinnosti a mlčenlivosti systematizuje do základního organizačního zákona Úřadu.

K § 10

Stanoví se povinnost vydat do 31. května výroční zprávu o činnosti a informovat o ní vládu a Parlament; zároveň se výslovně umožňuje zveřejňování poznatků z činnosti Úřadu. Věcně jde

o přejímku a zpřesnění dosavadní úpravy zveřejňování a reportingu (v dřívějším § 19f písm. b) a c) ve znění zákona č. 302/2016 Sb.; po novele č. 253/2023 Sb. srov. § 19g odst. 1 písm. b)–d)), rozšířenou o povinnost informovat vládu a Parlament. Tato rozšířená adresnost odpovídá institucionálnímu významu Úřadu po transformaci.

K § 11 (přechodná ustanovení)

Navržený § 11 zajišťuje plynulý a právně jistý přechod agend na nově zřízený Úřad, a to bez vzniku institucionální „mezery“ ve výkonu dozoru, kontroly a přestupkové agendy. Úprava stojí na zásadách nepřerušnosti výkonu veřejné správy, ochrany legitimních očekávání účastníků řízení a zákazu pravé retroaktivity.

Do doby jmenování předsedy a členů Úřadu podle § 5 odst. 1 a § 7 odst. 1 plní úkoly Kolegia Úřadu Kolegium ústředního správního úřadu pro dohled nad hospodařením stran a hnutí podle dosavadní právní úpravy. Cílem je zabránit procesní paralýze nového orgánu v období mezi účinností zákona a ustavením jeho vedení. Opatření je úzce vymezené: nahrazuje pouze funkci Kolegia (tj. rozhodovací a schvalovací úkony vyhrazené kolegiálnímu orgánu) a respektuje věcný i procesní rámec stanovený tímto zákonem. Jedná se o dočasné řešení, které nezasahuje do pravidel jmenování vedení Úřadu ani do jeho budoucí nezávislosti; veškeré úkony učiněné podle tohoto ustanovení se považují za úkony Kolegia Úřadu.

Kontroly a řízení o přestupku zahájené přede dnem účinnosti tohoto zákona ve věcech podle zákona o střetu zájmů, zákona o ochraně oznamovatelů a zákona o regulaci lobbování dokončí Ministerstvo spravedlnosti. Úprava vychází ze zásady *perpetuatio fori* (stálosti příslušnosti v již zahájených věcech) a sleduje minimalizaci průtahů a nákladů spojených s převodem spisů a důkazů. Zachovává procesní kontinuitu pro účastníky (nemění se orgán, který vedl dokazování a činil procesní úkony), čímž se posiluje předvídatelnost a právní jistota. Zároveň se tím předchází riziku zpochybnění zákonnosti kroků učiněných před účinností zákona a nežádoucímu prodlužování řízení.

Kontroly, přestupková řízení a další dohledové činnosti zahájené tímto ústředním správním úřadem přecházejí k dokončení na Úřad. Důvodem je, že ve sféře dohledu nad financováním politických stran a hnutí je Úřad přímým právním nástupcem dosavadního orgánu; zachování stejného „dohledového“ rámce a metodiky v jedné institucionální linii je proto účelné a systémově správné. Převzetí neskončených věcí novým Úřadem zároveň umožní sjednocení výkladu a praxe bez nutnosti dvojkolejnosti či opakování úkonů.

Ustanovení nijak nemění hmotněprávní povinnosti adresátů ani nezhoršuje jejich postavení v probíhajících řízeních. Stanoví pouze pravidla institucionální a procesní návaznosti. V agendách dosud vykonávaných Ministerstvem spravedlnosti zůstává pro již zahájené věci dokončovací orgánem toto ministerstvo (omezení administrativní zátěže, zachování procesních jistot). V agendě dohledu nad financováním politických stran a hnutí přecházejí neskončené věci na nově zřízený Úřad jako na nástupnický orgán (zajištění věcné kontinuity a sjednocení praxe).

Tím se předchází pravé retroaktivitě i procesním pochybnostem o platnosti dosavadních úkonů (výzvy, protokoly, námítky, doručování), včetně běhu lhůt a probíhajících opravných prostředků. Přechod vyžaduje pouze technicko-organizační opatření (předání spisů v rozsahu dle odstavce 3, datová migrace, interní metodická instrukce). Nedochází k navýšení procesních povinností účastníků ani k prodloužení lhůt z důvodu změny příslušného orgánu.

K § 12 (účinnost)

Navržená účinnost k 1. lednu 2027 poskytuje dostatečný časový prostor pro institucionální transformaci (personální, metodickou a IT přípravu), převod agend z Ministerstva spravedlnosti (střet zájmů, ochrana oznamovatelů, lobbování), a koordinaci se souběžným změnovým zákonem, který zruší § 19 až § 19f zákona o politických stranách a provede nezbytné kompetenční a terminologické změny v dotčených předpisech.

Změnový zákon

K části první (Změna trestního řádu) – čl. I

K novelizačnímu bodu 1 (§ 12 odst. 2 písm. e)

Navrhovaná věta za středníkem vymezuje, že zvláštní příslušnost Vojenské policie jako policejního orgánu se neuplatní u vybraných trestných činů spáchaných v souvislosti se zadáváním veřejných zakázek nebo s hospodařením s majetkem státu. Uvedené delikty (zejména podvod, legalizace výnosů z trestné činnosti, korupční trestné činy, pletichy a poškození finančních zájmů EU) se vyznačují vysokou složitostí dokazování, nutností kontinuální analytické práce a využíváním specializovaných metod a kapacit, které jsou systematicky budovány u útvarů Policie České republiky.

Poznatky z praxe Vojenské policie opakovaně identifikují, že kriminální služba Vojenské policie dlouhodobě nedisponuje efektivním analytickým pracovištěm, systematickým vyhledáváním hospodářské kriminality ani dostatečnou odborností pro komplexní ekonomické kauzy; vyhledávací činnost převážně nahrazuje ad hoc postupem podle vnějších podnětů. Navzdory posílení personálních kapacit se celkový „nápad“ činů šetřených kriminální službou Vojenské policie pohybuje pod 500 případů ročně, přičemž záznamů o úkonech trestního řízení je průměrně jen něco přes 200, trestních stíhání zhruba 70 a návrhů na podání obžaloby asi 20 ročně; v segmentu závažné hospodářské kriminality je výslednost popisována jako velmi nízká. Vrchní státní zastupitelství současně konstatovalo, že v posledních deseti letech s jedinou výjimkou nerealizovalo dozor v kauzách závažné hospodářské kriminality vedených Vojenskou policií, což samo svědčí o nedostatečné vyhledávací činnosti v této typové kriminalitě.

Analytické zjištění stavu odboru kriminální služby Vojenské policie dále poukazuje na (i) absenci skutečné analytiky a poznatkového fondu, (ii) mezerovité povědomí o trendech

trestné činnosti a metodách jejího odhalování, (iii) nízké praktické kompetence v oblastech legalizace výnosů z trestné činnosti a kyberkriminality a (iv) opakované nežádoucí úniky informací, což negativně dopadá na úspěšnost kauz. Dále platí, že Vojenská policie na rozdíl od Policie ČR nedisponuje zákonnými instituty práce s informátorem a krycími prostředky, jež jsou pro odhalování sofistikovaných hospodářských deliktů standardem.

Návrh zapadá do celkového cíle předkládaného protikorupčního balíčku – zvýšení účinnosti a integrity systému prevence a postihu korupce a hospodářské kriminality ve veřejném sektoru.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 161 odst. 7)

Doplněním věty „To neplatí...“ do § 161 odst. 7 trestního řádu se promítá shodné věcné vymezení i do fáze vyšetřování. Záměrem je vyloučit kompetenci Vojenské policie u vysoce specializovaných hospodářských a korupčních kauz spjatých s veřejnými zakázkami a státním majetkem. Tento krok navazuje na zdokumentované systémové limity Vojenské policie (absence skutečné analytiky a poznatkového fondu, mezerovité povědomí o trendech, omezené praktické kompetence v legalizaci výnosů a kyberkriminalitě, a opakované úniky informací), které se negativně promítají do úspěšnosti složitých ekonomických kauz.

Současně je třeba zdůraznit, že se nejedná o generální vyloučení Vojenské policie z trestního řízení, ale o cílenou výjimku pro úzce vymezený okruh skutkových podstat a situací, kde je žádoucí uplatnit specializaci a kapacity Policie ČR. Vztah k ostatním ustanovením trestního řádu tak zůstává nedotčen. Tím se posiluje předvídatelnost a rychlost řízení, bez dopadu na ochranu specifických vojenských zájmů v jiných agendách Vojenské policie.

K části druhé (Změna zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy) – čl. II

Navržená úprava mění vymezení působnosti v § 2 bodě 14 tak, aby odpovídala nové institucionální architektuře – místo „dohledu nad hospodařením politických stran a politických hnutí“ se nově vymezuje širší agenda „prevence korupce a střetu zájmů“. Současně se vypouštějí odstavce 5 až 7 v § 11 a provádí se navazující přečíslování, což odstraňuje již neaktuální kompetenční a organizační odkazy. Úprava je čistě kompetenční a zajišťuje soulad se zakládacím zákonem k novému ústřednímu správnímu úřadu.

K části třetí (Změna zákona o sdružování v politických stranách a hnutích) – čl. III

K novelizačnímu bodu 1 (§ 6 odst. 2 písm. b) bod 9, § 18 odst. 2 a § 19h odst. 1 písm. j)

Snížení limitů pro zveřejňování a evidenci finančních toků z 50 000 Kč na 5 000 Kč. Cílem je zpřesnit dohled nad drobnějšími příspěvky a platbami. Jedná se opět o opatření, které má zamezit obcházení současných pravidel hospodaření politických stran a hnutí, kdy se financování politické strany netransparentním způsobem dosahuje rozepisováním darů na členské příspěvky několika příznivých osob, což umožňuje v jednotlivých případech politickým stranám netransparentně poskytnout i statisíce korun.

K novelizačnímu bodu 2 a 3 (§ 17a odst. 3 a 4)

Upřesnění okruhu prostředků podléhajících zvláštnímu režimu - návrh zavádí povinnost politických stran a hnutí vést i své ostatní příjmy a výdaje (především provozní účty) v režimu transparentních účtů. Jedná se o opatření, které zamezuje obcházení platných pravidel přes netransparentní výdaje před nebo po oficiální části volební kampaně.

Transparentní účty pro ostatní příjmy a výdaje umožní veřejnosti snadný přístup k informacím o finančních tocích politických stran a hnutí zejména na jejich výdajové stránce, která dnes umožňuje obcházet současná pravidla hospodaření politických stran a hnutí. Návrh ponechává výjimku z transparentního režimu pro plnění vyplývající z pracovněprávního vztahu, kterou rozšiřuje také o členské příspěvky, a to z důvodu ochrany soukromí fyzických osob. Tato plnění budou nadále podléhat pouze kontrole Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů.

Výjimka z transparentního režimu je pak rozšířena také na úroky z vkladů politických stran a hnutí, což dopadá na různé spořicí účty a termínované vklady, aby pravidla neměla neúměrný dopad na běžný provoz stran.

K novelizačnímu bodu 4 a 5 (§ 18 odst. 1 a § 18a)

Navrhuje se zákaz přijetí plnění s nejasným původem, či původem ze zemí mimo EU, čímž se uzavírá rizikový kanál financování z netransparentních zdrojů. Návrh zároveň zavádí nový postup „výzvy k prokázání skutečného zdroje daru“. Úřad vyzve k doložení původu prostředků, stanoví minimálně 30denní lhůtu, může výzvu doplňovat a při neprokázání se uplatní navazující postup podle § 18 odst. 3. Zajišťuje se procesní rámec pro verifikaci původu plnění.

K novelizačnímu bodu 6 až 11 (§ 19 až § 19j)

Revize sankčních a institucionálních ustanovení – zrušení a přesun ustanovení o organizaci ÚDHPSH na samostatný zákon, pro který je tento zákon zákonem změnovým.

Zároveň dochází k doplnění skutkové podstaty přestupku o neposkytnutí součinnosti k prokázání zdroje daru (§ 19j odst. 2 písm. h)) a odpovídající úpravy odkazů v souvislosti s přijetím úpravy v § 18a.

K části čtvrté (Změna zákona o účetnictví) – čl. IV

Doplňuje se povinnost uvádět v příloze účetní závěrky informaci o celkových nákladech na lobbování (§ 21 odst. 2 nové písm. g)).

Smyslem navrhované změny je posílit transparentnost lobbování jako legitimní činnosti k ovlivnění veřejných politik. Výše uvedená povinnost bude zárukou toho, že veřejnost bude schopna nejen identifikovat, které subjekty se snaží ovlivnit politická rozhodnutí, ale také

kolik peněz na tyto snahy vynakládají. Takové opatření pomůže předcházet korupci a identifikovat rozsah ovlivňování politického procesu.

Zároveň údaje o celkovém množství finančních prostředků vynakládaných různými lobbistickými subjekty umožní výzkumným pracovníkům a odborným organizacím, které se věnují monitoringu lobbování analyzovat trendy v lobbování, pochopit jeho dopad na politiku a identifikovat potenciální problémové oblasti. Tyto údaje současně umožní sledovat disproporce různých subjektů napříč různými odvětvími v přístupu k lobbování, tj. možnosti ovlivnění podoby právních předpisů či vládních politik.

K části páté (Změna zákona o bankách) – čl. V

Technické sladění terminologie v § 38 odst. 3 písm. k) v souvislosti s transformací ÚDHPSH.

K části šesté (Změna zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu) – čl. VI

Technické sladění terminologie v § 8 odst. 2 v souvislosti s transformací ÚDHPSH.

K části sedmé (Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech) – čl. VII

Technické sladění terminologie v § 25b odst. 3 písm. q) v souvislosti s transformací ÚDHPSH.

K části osmé (Změna zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu) – čl. VIII

Vymezují se pojmy a stanoví se mechanika zastropování základní podpory pro udržitelnost podle čl. 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115: pevný limit 100 000 EUR, součet přes skupinu propojených žadatelů dle skutečného majitele, metoda alokace při více skutečných majitelích, fixní kurz k 1. lednu, zákaz obcházení (36 měsíců), součinnost a datový základ včetně zpracování osobních údajů. Zavedeny jsou nové přestupky, které jsou zařazeny do stávající úpravy přestupků v § 12d odst. 2 zákona o SZIF.

Předkladatel se inspiroje v následujících členských státech, kde je strop na úrovni 100 000 EUR aktivně uplatňován v rámci jejich schválených strategických plánů SZP 2023–2027. Konkrétní konstrukce se liší pouze v tom, zda se před uplatněním stropu odečítají mzdové náklady:

- Belgie (samostatně Flandry a Valonsko): strop 100 000 EUR, bez odpočtu mezd.
- Bulharsko: strop 100 000 EUR, s odečtem mzdových nákladů.
- Irsko: strop 100 000 EUR, bez odpočtu mezd.
- Litva: strop 100 000 EUR, s odečtem mezd.
- Lotyšsko: strop 100 000 EUR, s odečtem mezd.
- Rakousko: strop 100 000 EUR, s odečtem mezd.
- Slovensko: strop 100 000 EUR, s odečtem mezd.
- Španělsko: strop 100 000 EUR, s odečtem mezd.

Tato skupina států argumentuje zejména potřebou zabránit nadměrné koncentraci podpory u největších příjemců a posílit redistribuční efekt BISS vůči malým a středním hospodářstvím. Volba odpočtu mzdových nákladů zpravidla reflektuje snahu neznevýhodnit podniky s vyšší zaměstnaností v pracovně náročných odvětvích (živočišná výroba, trvalé kultury apod.).

Kde není strop, ale je jen degresivita: Některé státy nepřistoupily k absolutnímu stropu, avšak zavedly degresivitu – postupné krácení plateb od určité hranice směrem k vyšším objemům podpory. Typicky jde o snížení o pevné procento v pásmu nad 60 000 – 100 000 EUR, aniž by byl zaveden úplný limit 100 000 EUR. Jde zejména o:

- Portugalsko: pouze procentní snížení nad vymezeným prahem (např. o 50 % nad 100 000 EUR), bez úplného zastropování.
- Slovinsko: vícepásmová degresivita (např. –35 % nad 60 000 EUR, se zvyšujícím se krácením ve vyšších pásmech), opět bez absolutního stropu.

Zvolený model degresivity těmto státům umožňuje zohlednit rozdíly ve velikosti podniků a technologické struktuře, aniž by došlo k ostrému „zlomu“ na hranici 100 000 EUR. Současně však takové řešení vykazuje menší okamžitý fiskální a redistribuční účinek než plné zastropování.

Uvedené srovnání dokládá, že zavedení stropu 100 000 EUR je v rámci EU běžně používaným, právně konformním nástrojem, jehož parametry (zejména případný odpočet mezd) lze přizpůsobit národním prioritám trhu práce a zaměstnanosti. Alternativou je degresivita bez absolutního limitu, která je měkčím nástrojem s menším redistribučním efektem, avšak s plynulejším dopadem na větší podniky. Volba mezi oběma přístupy tak má povahu politického rozhodnutí v mezích čl. 17 nařízení (EU) 2021/2115: buď maximalizovat přerozdělení směrem k menším a středním farmám prostřednictvím stropu, nebo zvolit kompromisní degresivitu s nižší intenzitou zásahu. Uvedené příklady členských států poskytují dostatečný precedens pro oba směry úpravy, přičemž předkladatel se rozhodl pro variantu převládající, tj. zavedení stropu 100 000 EUR, avšak s možností odpočtu mezd.

K části deváté (Změna zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání) – čl. IX

Nahrazení pojmu „ovládající osoba“ pojmem „skutečný majitel“ v § 13 odst. 3 písm. g) a § 63 odst. 1 písm. d) sjednocuje mediální legislativu s právem evidence skutečných majitelů a posiluje požadavek na identifikaci koncové vlastnické struktury.

K části desáté (Změna zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti) – čl. X

K novelizačnímu bodu 1 (§ 107 odst. 2)

Navrhuje se doplnit do § 107 odst. 2 věta, podle níž je Národní bezpečnostní úřad (dále jen „Úřad“) povinen požádat příslušnou zpravodajskou službu a Policii České republiky o šetření vždy tehdy, je-li účastníkem řízení veřejný funkcionář ve smyslu zákona č. 159/2006 Sb., o

střetu zájmů, a žádost o bezpečnostní prověření je podávána v souvislosti s výkonem této funkce.

Platná právní úprava umožňuje Úřadu požádat o šetření dotčené bezpečnostní složky, ponechává však prostor pro uvážení, jehož uplatňování v praxi není v exponovaných kategoriích osob dostatečně jednotné. Veřejní funkcionáři (ve smyslu zákona o střetu zájmů) se podílejí na rozhodování o veřejných prostředcích, přístupu k neveřejným informacím a výkonu pravomocí ve veřejném zájmu. Z pohledu ochrany utajovaných informací a prevence bezpečnostních rizik je žádoucí, aby ve všech takových případech proběhlo šetření bezpečnostních složek jako obligatorní podklad rozhodnutí. Navržené doplnění odstraňuje interpretační rozdíly, sjednocuje praxi a posiluje preventivní charakter prověřování, aniž by rozšiřovalo věcný rozsah oprávnění těchto složek.

Povinnost Úřadu je vázána na dvě kumulativní podmínky: (i) status veřejného funkcionáře a (ii) souvislost prověřování s výkonem této funkce. Úprava tak nedopadá na jiné role téhož jednotlivce (např. soukromé), čímž se zajišťuje proporcionalita zásahu do jeho soukromí a ochrany osobních údajů. Nedochází k modifikaci procesních lhůt ani k rozšíření okruhu zpřístupňovaných údajů mimo rámec již platných pravidel zákona.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 109 odst. 4)

Navrhuje se vložit nový § 109 odst. 4, který ukládá Úřadu povinnost požádat příslušnou zpravodajskou službu a Policii České republiky o šetření dle § 107 odst. 2 a 3 v případech, kdy je účastníkem řízení veřejný funkcionář vykonávající činnosti podle § 220 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“). Zároveň se stanoví, že zpravodajská služba provede šetření nejméně v rozsahu ke zjištění negativních okolností podle § 84 odst. 2 zákona o ochraně utajovaných informací.

Veřejné zakázky představují oblast se zvýšeným rizikem bezpečnostních a korupčních hrozeb, a to zejména z důvodu rozsahu vynakládaných prostředků, strategického významu některých plnění a potenciálního zájmu vnějších aktérů o ovlivnění rozhodovacích procesů. Veřejní funkcionáři podle § 220 ZZVZ mají faktický vliv na zadávání veřejných zakázek (např. na přípravu, nastavení či kontrolu zadávacích postupů), a v mnoha případech též přicházejí do styku s neveřejnými či citlivými informacemi. Proto je namístě, aby v jejich případech bylo šetření bezpečnostních složek obligatorním procesním krokem a aby byl zajištěn jednotný minimální standard jeho rozsahu.

Odkaz na § 84 odst. 2 vymezuje nezbytné minimum posuzovaných negativních okolností (tj. bezpečnostních rizik) tak, aby se předešlo rozdílům v praxi a aby šetření pokrylo právě ty skutečnosti, které mohou mít význam pro ochranu utajovaných informací a integritu zadávacích procesů. Úprava současně nevylučuje, aby příslušná zpravodajská služba provedla šetření širší, odůvodňují-li to konkrétní okolnosti případu; stanoví však konzistentní základ, jehož absence dosud mohla vést k nerovnoměrnému posuzování.

Navržená povinnost je úzce cílena na vymezený okruh činností s vysokým dopadem na veřejné rozpočty a bezpečnostní zájmy státu. Nezakládá nové povinnosti pro jiné subjekty než Úřad a nezvětšuje informační rozsah nad rámec zákonných kritérií. Systematicky zapadá do části zákona upravující podklady rozhodnutí a procesní součinnost se složkami, jež jsou nositeli zákonem svěřených kompetencí k vyhodnocení bezpečnostních rizik.

K části jedenácté (Změna zákona o střetu zájmů) – čl. XI

Jde o stěžejní soubor změn směřujících k posílení prevence střetu zájmů a k procesnímu ukotvení nové role Úřadu:

K novelizačnímu bodu 1 a 26 (§ 2 odst. 1 písm. l), § 12 odst. 7, § 13 odst. 1 a § 14 odst. 1)

Technické sladění terminologie v souvislosti s transformací ÚDHPSH na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů a přesunu působnosti Ministerstva spravedlnosti.

K novelizačnímu bodu 2, 16, 30 až 32 a 35 až 37 (§ 2 odst. 1 písm. o) a p), § 6 odst. 1, § 14a odst. 2 písm. h) a i), § 14a odst. 2 písm. k), l) a m) a § 14b odst. 1 písm. a) až c))

Návrh zákona rozšiřuje okruh veřejných funkcionářů v § 2 odst. 1 o členy Rady Českého rozhlasu a Rady České televize. Dlouhodobým nedostatkem v postavení členů Rady České televize a členů Rady Českého rozhlasu je skutečnost, že na rozdíl od členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání se na výkon jejich veřejné funkce nevztahuje zákon o střetu zájmů. Úkoly těchto orgánů jsou přitom srovnatelné. Zatímco RRTV v postavení nezávislého ústředního správního úřadu vykonává dozor nad celou oblastí rozhlasového a televizního vysílání, malé mediální rady vykonávají kontrolu činnosti České televize, resp. Českého rozhlasu jako veřejnoprávních médií.

K novelizačnímu bodu 3, 4 a 7 (§ 2 odst. 1 písm. q), r) a s) a § 2 odst. 4)

K vynětí neuvolněných zastupitelů některých obcí z působnosti zákona o střetu zájmů došlo jeho novelizací zákonem č. 180/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o místostarosty obcí vykonávajících přenesenou působnost v základním rozsahu (tzv. jedničkových obcí) a členy rady těchto obcí a obcí s pověřeným obecním úřadem (tzv. dvojkových obcí), v obou případech nebyli-li tito funkcionáři pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni. Uvedení komunální politici byli zařazeni mezi veřejné funkcionáře v § 2 odst. 1 písm. q) zákona o střetu zájmů od jeho přijetí až do účinnosti výše uvedené novely.

Důvodová zpráva k předmětné novele zákona o střetu zájmů uvádí jako důvod pro vyjmutí těchto osob z kategorií veřejných funkcionářů *„některé praktické problémy v oblasti řádné správy obcí, kde se vysoká administrativní zátěž kladená na dotčené skupiny veřejných funkcionářů nejenom zákonem o střetu zájmů negativně promítá do jejich ochoty kandidovat*

do volených orgánů obce a podílet se na správě věcí místního významu.“¹ Zúžení osobní působnosti zákona o střetu zájmů mělo dle předkladatelů novely „přispět k odstranění tohoto nežádoucího stavu a lepšímu vyvážení práva na soukromí nositelů veřejných funkcí obecně na straně jedné a práva veřejnosti na informace na straně druhé.“

Ústavní soud se ještě před přijetím předmětné novely zabýval otázkou souladu začlenění předmětných neuvolněných zastupitelů mezi veřejné funkcionáře podle zákona o střetu zájmů s ústavním pořádkem ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 38/17 ze dne 11. 2. 2020. Shledal přitom jejich zařazení pod režim zákona o střetu zájmů nejen za ústavně konformní, ale rovněž za prostředek vhodný a potřebný k ochraně legitimního cíle právní úpravy. Dle názoru Ústavního soudu je cílem zákona o střetu zájmů „též prevence střetu zájmů spojená se zvýšením důvěry veřejnosti v činnost orgánů veřejné moci“. V daném nálezu se Ústavní soud vyjadřoval i k argumentaci, kterou přednesla skupina senátorů požadujících vynětí těchto veřejných funkcionářů z osobní působnosti zákona o střetu zájmů a která byla následně použita v důvodové zprávě k výše uvedené novele. „Ústavní soud nehodlá snižovat argumenty navrhovatelek týkající se vzrůstající administrativní zátěže obcí, nedostatečného odměňování představitelů obcí či obecně nezájmu o participaci na činnosti obecní samosprávy zejména v malých obcích. Řešením na tyto problémy však není úplné vyjmutí obecních funkcionářů z režimu zákona o střetu zájmů, tedy fakticky připuštění toho, že ke střetu zájmů může na malých obcích docházet, resp. že bude případný střet zájmů obtížněji zjištělný. Adekvátní reakcí by mohlo být např. snižování administrativní zátěže přesouvané ze státu na obce, metodická pomoc obcím, zlepšení financování obcí či odměňování funkcionářů obcí, nikoli však rezignace na předcházení a kontrolu rizika střetu zájmů, který může nastat v úplně stejné míře jak u uvolněných, tak i neuvolněných funkcionářů, a to na malých obcích i ve velkých městech, krajích či na úrovni státu.“

Lze proto přisvědčit názoru, který byl vysloven ze strany Ústavního soudu, že vynětí neuvolněných komunálních politiků z osobní působnosti zákona o střetu zájmů nepředstavuje vhodný nástroj k dosažení cílů uvedených v důvodové zprávě k předmětné novele a zároveň jde proti smyslu a účelu zákona o střetu zájmů v jeho podstatě. Tou je předcházení a kontrola rizika střetu zájmů ve spojení se zvyšováním celospolečenské důvěry v činnost orgánů veřejné moci. Otázku toho, zda mají být osoby vykonávající některé veřejné funkce zařazeny mezi veřejné funkcionáře, je pak potřeba postavit zejména na kritériu rizika vzniku střetu zájmů a nutnosti jeho kontroly a prevence. Jak uvádí Ústavní soud, není důvodu se domnívat, že by riziko střetu zájmů bylo jakkoliv sníženo skutečností, že vybranou veřejnou funkci zastává veřejný funkcionář, který je k výkonu této funkce neuvolněný. Naopak lze mít důvodně za to, že neuvolněný veřejný funkcionář se souběžně s výkonem veřejné funkce věnuje další činnosti, ať už podnikatelské nebo jiné. Existuje-li rozdíl mezi mírou rizika potenciálního střetu zájmů mezi uvolněnými a neuvolněnými komunálními politiky, jeví se tento pravděpodobněji v neprospěch veřejných funkcionářů neuvolněných.

Riziko dopadů potenciálního střetu zájmů je pak rovněž spojeno s významem vykonávané funkce a pravomocemi k tomu svěřenými. V předmětném případě se jedná o funkci člena

¹ Zvláštní část důvodové zprávy k zákonu 180/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů – k čl. I bodu 2 [§ 2 odst. 1 písm. q)].

radu obce a funkci místostarosty. Místostarosta obce jednak zastupuje starostu obce, přičemž o nutnosti začlenění starosty obce mezi veřejné funkcionáře podle zákona o střetu zájmů není s ohledem na význam této funkce sporu, a dále je rovněž členem rady obce. Člen rady obce je přitom jedním z „hlavních funkcionářů“ – zástupců vedení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu mimo jiné zajišťuje záležitosti týkající se uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce a má další práva stanovená zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Současně však také hospodaří s majetkem obce a zástupci vedení obce tak mají i pravomoci v oblasti majetku a finančních prostředků. Konkrétně radě obce je vyhrazeno mimo jiné zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce, rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce, stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce apod.

Vynětí neuvolněných komunálních politiků z osobní působnosti zákona o střetu zájmů je i dle důvodové zprávy k předmětné novele motivováno zejména ochranou soukromí těchto veřejných funkcionářů a snahou o snížení administrativní zátěže spojené s výkonem veřejné funkce, která má mít za cíl zvýšení motivace se o tyto funkce ucházet. Zde je nicméně potřeba si uvědomit, že zákon o střetu zájmů neklade na veřejné funkcionáře pouze požadavky spojené s povinností podávat oznámení do Centrálního registru oznámení. Zákon o střetu zájmů obsahuje i řadu dalších povinností, které by měly být v každém případě spojeny s výkonem veřejné funkce. Jedná se např. o povinnost zdržet se jednání, při kterém mohou osobní zájmy veřejného funkcionáře ovlivnit výkon jeho funkce stanovenou v § 3 nebo o povinnost učinit oznámení o osobním zájmu podle § 8. Vynětím zmíněných neuvolněných komunálních politiků z působnosti zákona o střetu zájmů se na ně tato ustanovení nevztahují. To zakládá mimo jiné i nedůvodnou nerovnost mezi uvolněnými a neuvolněnými členy rady obce.

Z těchto důvodů se proto navrhuje, aby okruh neuvolněných zastupitelů spadl pod regulační rámec zákona o střetu zájmů, avšak se zachováním výjimky z povinnosti podávat oznámení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 5, tj. oznámení o činnostech, majetku, peněžních a investičních prostředcích a příjmech a závazcích. Nově se tak tento okruh veřejných funkcionářů bude vztahovat pouze povinnost generální prevence střetu zájmů podle § 3 a povinnost oznámení osobního zájmu podle § 8.

K novelizačnímu bodu 5 (§ 2 odst. 2 písm. b) a c))

Navrhuje se rozšířit okruh tzv. nepolitických veřejných funkcionářů o členy statutárního, řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu právnické osoby, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinovou majetkovou účast nebo rozhodující vliv a o vedoucí zaměstnance 2. až 4. stupně řízení takovýchto právnických osob.

V praxi významná část hospodaření s veřejnými prostředky a veřejným majetkem probíhá prostřednictvím obchodních korporací a jiných právnických osob ovládaných státem nebo územními samosprávnými celky (např. městské a krajské společnosti, dopravní a technické služby, nemocnice v korporátní formě, podniky s infrastrukturní či strategickou rolí). Členové jejich orgánů a vyššího managementu činí rozhodnutí s přímým dopadem na veřejné rozpočty (investice, zadávání veřejných zakázek, majetkové transakce, tvorba dceřiných struktur), a současně jsou vystaveni obdobným střetům zájmů jako osoby působící přímo v orgánech veřejné moci. Dosavadní vymezení nepolitických veřejných funkcionářů však tyto osoby nezahrnuje v plném rozsahu, což vytváří prostor k obcházení pravidel, jež mají předcházet střetu soukromých a veřejných zájmů. Cílem navržené změny je tento deficit odstranit a zajistit srovnatelný standard prevence střetu zájmů u osob, které fakticky nakládají s veřejnými prostředky nebo ovlivňují jejich užití, byť zprostředkovaně prostřednictvím právnické osoby.

Rozšíření se vztahuje na všechna členství v orgánech, která se typově pojí s tvorbou vůle právnické osoby nebo s kontrolní působností (statutární, řídicí, dozorčí, kontrolní orgány) a na vedoucí zaměstnance 2. až 4. stupně řízení podle vnitřní organizační struktury dané právnické osoby (tj. bezprostřední podřízení nejvyššího vedení a další dva následné stupně řízení). Tím se postihuje management s reálnou pravomocí připravovat, schvalovat či kontrolovat rozhodnutí s dopadem na veřejné prostředky, aniž by docházelo k plošnému zahrnutí všech zaměstnanců.

Návrh dopadá na všechny právnické osoby bez ohledu na právní formu, pokud v nich má stát nebo územní samosprávný celek, ať již sám, či společně s jinými územními samosprávnými celky, většinovou majetkovou účast nebo rozhodující vliv. Pojmy „většinová majetková účast“ a „rozhodující vliv“ se posuzují podle obecných soukromoprávních východisek (zejména zákona o obchodních korporacích), tj. zahrnují i nepřímé uplatnění vlivu prostřednictvím podílů v dceřiných či ovládaných osobách. Úprava tak dopadá typově na státní podniky, obchodní společnosti s většinovou účastí státu či obcí a krajů, městské a krajské společnosti technických služeb, dopravních podniků, nemocnic a jiných obdobných subjektů, kde veřejnoprávní korporace může prosazovat svou vůli.

Zařazením uvedených osob mezi nepolitické veřejné funkcionáře nevzniká automaticky všem stejný rozsah oznamovacích povinností. Ten se – ve vazbě na souběžně navrhované vymezení – odvíjí od toho, zda dotýčný funkcionář je v rámci výkonu své činnosti oprávněn k úkonům, které zákon s oznamovací povinností spojuje (zejména nakládání s veřejnými prostředky nad stanovený limit, účast na zadávání veřejných zakázek, rozhodování ve správním řízení apod.). Tím je zachována proporcionalita a minimalizuje se zátěž u členů orgánů, kteří vykonávají čistě odborné či poradní činnosti bez rozhodovacích pravomocí, jež by se dotýkaly veřejných prostředků.

K novelizačnímu bodu 6 (§ 2 odst. 3)

Na veřejného funkcionáře uvedeného v § 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů se povinnost podávat oznámení podle § 9 až 11 a § 12 odst. 4 vztáhne pouze tehdy, *jestliže v rámci výkonu své činnosti:*

- a) je oprávněn nakládat s finančními prostředky orgánu veřejné správy jako příkazce operace ve smyslu zákona o finanční kontrole, pokud hodnota finanční operace přesáhne 250 000 Kč,*
- b) bezprostředně se podílí na rozhodování při zadávání veřejné zakázky nebo na rozhodování při výkonu práv a povinností zadavatele při realizaci zadávané veřejné zakázky,*
- c) rozhoduje ve správním řízení, s výjimkou příkazu na místě, nebo*
- d) se podílí na vedení trestního stíhání.*

Navzdory nepříliš srozumitelnému návětí ustanovení § 2 odst. 3 se praxe i právní teorie² ustálily na výkladu, že ostatní povinnosti stanovené zákonem o střetu zájmů (tj. s výjimkou povinnosti oznamovací) se na veřejné funkcionáře podle § 2 odst. 2 vztáhnou bez dalšího, pouze z titulu toho, že jsou veřejnými funkcionáři. Znění zákona je nicméně vhodné upravit do souladu s praxí pro zachování jistoty adresátů právní normy.

K novelizačnímu bodu 8 až 11, 14, 17, 38 až 40, 43 a 50 (§ 4a)

Návrh zákona zefektivňuje právní úpravu a zvyšuje vymahatelnost práva v oblasti střetu zájmů veřejného funkcionáře ve vztahu k vlastnictví médií a investičním pobídkám.

Návrh stanovuje nové pravomoci Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů v rovině státního dozoru v oblasti zákona o střetu zájmů, přičemž zároveň zpřesňuje stávající zákazy proti kumulaci a koncentraci vlivu a stanovuje efektivní sankce, aby ustanovení proti střetu zájmů byla vymahatelná, což je nyní předmětem nejen odborné kritiky.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/17 ze dne 11. 2. 2020 dospěl k závěru, že návrhy na zrušení napadených ustanovení zákona o střetu zájmů nebyly důvodné. Základní teze úpravy zákona aproboval, nicméně kritizoval některá jeho ustanovení jako nevymahatelná či bezzubá.

Z těchto důvodů se navrhuje přesnější vymezení zákazu vlastnit média a zákazu přijímat dotace a investiční pobídky veřejnými funkcionáři a právníckými osobami, které skutečně vlastní. V § 4a a dalších ustanoveních se nahrazuje pojem „ovládající osoba“ širším pojmem „skutečný majitel“. Ovládající osoba je poměrně úzce vymezená v zákoně o obchodních korporacích a umožňuje obcházení zákona, např. vložení majetkových účastí do právních uspořádání, kterými jsou například svěřenské fondy.

Termín „skutečný majitel“, který je ustálený v zákoně č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, lépe odráží smysl zákona, aby veřejný funkcionář neměl reálný vliv na fungování daného média. Současně se tak brání obcházení, tedy ke splnění povinnosti bude nutné majetkovou účast převést na jinou osobu než osobu blízkou či jednající ve shodě.

² Viz např. JANTOŠ, Michal, Václav TĚŽKÝ a Petr POSPÍŠIL. *Zákon o střetu zájmů: Praktický komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-13]. ASPI_ID KO159_2006CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Navrhuje se, aby před uložením pokuty úřad uložil provést vhodné opatření (například prodej mediálního podniku). Jde o osvědčené a fungující řešení ze zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Výši pokuty se navrhuje stanovit obdobně jako u zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, aby byl zákon vymahatelný bez ohledu na rozsah majetku dotčených osob.

K projednání přestupků o vlastnictví médií bude příslušný Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů, jehož členové nepodléhají jmenovací a odvolávací pravomoci ze strany vlády, jejíž členové jsou předmětem navrhované regulace.

Návrh zákona také výslovně upravuje situace, aby nebylo možné zákon obcházet pouze převodem médií do svěrenského fondu nebo na osobu blízkou. Tato úprava byla navržena při dodržení mantinelů vyplývajících z ústavního pořádku, aby nedošlo k regulaci takových vztahů, které nemají povahu účelového převodu na osobu blízkou, tj. osoba blízká nemá obecný zákaz nabytí takový majetek, je pouze neplatné právní jednání, které směřuje k nabytí takového majetku přímo nebo nepřímo od veřejného funkcionáře.

Návrh zákona také zohledňuje specifika periodického tisku politických subjektů a samospráv, pro které konstruuje výjimku. Striktní výklad zákona v dnešní podobě neumožňuje vydávání obecního a stranického tisku, protože ovládající osobou (či skutečným majitelem) jejich vydavatele může být z logiky věci vrcholný politický představitel, ať už z titulu funkce ve straně, nebo z titulu funkcionáře samosprávy. Zároveň návrh umožňuje vlastnit média až do velikosti, po kterou nemají obecnou povinnost vydávat výroční zprávu podle zákona o účetnictví (§ 21 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví). Jde typicky o organizace, které mají aktiva vyšší než 40 mil. Kč, čistý obrat přes 80 mil. Kč nebo 50 zaměstnanců.

K novelizačnímu bodu 12 (§ 4b)

Realizace přesunu pravidla zakazujícího zadání veřejné zakázky veřejnému funkcionáři podle § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládané právnické osobě ze zákona o střetu zájmů do zákona o zadávání veřejných zakázek.

K novelizačnímu bodu 13 (§ 4c)

Navrhuje se úprava zákazu poskytnutí dotací a investičních pobídek vybraným veřejným funkcionářům a jimi skutečně vlastněným právnickým osobám na základě institutu skutečného majitele. Použití institutu skutečného majitele představuje vhodnější kritérium, než jsou vztahy ovládání, které jsou rozhodné podle dosavadní právní úpravy. Zároveň i na tomto místě platí výše uvedený argument spojený s jednodušší identifikací skutečného majitele oproti osobě ovládající.

Ustanovení § 4c dnes dále také nedopadá na některé další formy finanční podpory z veřejných prostředků, které nejsou formálně označeny jako dotace nebo investiční pobídky. Pojmy dotace a investiční pobídky přitom nezahrnují veškeré formy podpory podobné povahy, u kterých je namístě předcházet případnému střetu zájmů při jejich poskytování. Pod pojmy dotace a finanční podpora nelze zahrnout např. návratnou finanční výpomoc ve smyslu

§ 10a a násl. zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhuje se proto upravit vymezení zakázaného plnění podle § 4c zákona o střetu zájmů tak, aby zahrnovalo všechny přímé a účelově vázané formy podpory z veřejných rozpočtů, které český právní řád zná a u kterých je srovnatelný právní zájem na stanovení podmínek pro vyloučení střetu zájmů, jako je tomu v případě dotací a investičních pobídek.

K novelizačnímu bodu 15 (§ 5 odst. 2)

Podle současného § 5 odst. 2 zákona o střetu zájmů pro uvolněné zastupitele územní samosprávy platí, že „*veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. o) a p), který je krajem, hlavním městem Prahou, obcí, městskou částí nebo městským obvodem územně členěného statutárního města nebo městskou částí hlavního města Prahy určen, aby vykonával funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj, hlavní město Praha, obec, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městská část hlavního města Prahy nebo jimi ovládaná právnická osoba má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění, s výjimkou plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně.*“.

Důvod uvedeného zákazu přijetí plnění vychází ze skutečnosti, že působení vyslaného uvolněného zastupitele v orgánech podnikající právnické osoby se bude dít v rámci výkonu funkce uvolněného zastupitele. Výkon této funkce je obdobou zaměstnání, a jako takový je rovněž odměňován. Přijetí plnění od podnikající osoby by proto představovalo odměňování za činnost, která již odměňována je (v rámci platu příslušné funkce). Takové dvojí odměňování není racionálně zdůvodnitelné.

Problém současného vymezení však tkví v neodůvodnitelných rozdílech s jinak identickou úpravou obsaženou v § 5 odst. 1 týkající se postavení poslanců a senátorů, a to v tom ohledu, že odstavec 1 na rozdíl od odstavce 2 nevyžaduje formální určení poslance či senátora k výkonu funkce v orgánech podnikající právnické osoby. V praxi proto dochází k obcházení pravidla v § 5 odst. 2 tím způsobem, že někteří uvolnění zastupitelé, kteří vykonávají souběžně funkce člena orgánu podnikající právnické osoby jejich územního samosprávného celku a pobírají za to odměnu, tvrdí, že jejich územní samosprávný celek nevydal žádné formální usnesení či jiné rozhodnutí, na základě kterého by byly “určeni” nebo vysláni do některého z orgánů podnikající právnické osoby. Z tohoto důvodu se proto navrhuje odstranit z § 5 odst. 2 požadavek na určení uvolněného zastupitele k zastupování jeho územního samosprávného celku v orgánech jeho podnikající právnické osoby a sjednotit právní úpravu v tomto ohledu s odstavcem 1.

Zároveň navrhované znění § 5 odst. 2 zamezuje obcházet zákaz kumulace odměn také řetězením právnických osob, kdy uvolnění zastupitelé pobírají odměny v orgánech podnikajících právnických osob, které sice vlastní v konečném důsledku jejich územní

samosprávný celek, avšak prostřednictvím několika zřetězených právnických osob včetně svazků obcí.

K novelizačnímu bodu 18 až 24 (§ 10 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. d), § 10a, § 11 odst. 2, § 11 odst. 3 a § 12 odst. 1 až 3)

Současná zákonná úprava neupravuje oznamování bankovních účtů, resp. prostředků na nich deponovaných, a investičních portfolií v souladu se smyslem a účelem zákona. Účet v bance je pro účely zákona o střetu zájmů posuzován jako jiná věc movitá určená podle druhu (§ 10 odst. 2 písm. d)). Veřejný funkcionář uvádí účet pro účely vstupního oznámení tehdy, pokud byl založen přede dnem předcházejícím zahájení výkonu funkce, a to v případě, že je na něm deponováno alespoň 500 000 Kč. V rámci průběžného oznámení se pak oznamují pouze nově vzniklé (založené) účty v příslušném období, a to pouze tehdy, pokud je na nich uloženo alespoň 50 000 Kč a v součtu s ostatními nově nabytými movitými věcmi za dané období je přesažena hodnota 500 000 Kč. V praxi toto vede k situacím, kdy veřejný funkcionář své bankovní účty nemusí uvádět, případně není vyloučené ani účelové rozdělování hodnot deponovaných na účtu s cílem vyhnout se oznamovací povinnosti (založení několika účtů pod limitní hodnotu místo jednoho).

Navrhuje se proto zakotvit povinnost oznamovat deponované prostředky na bankovních účtech a hodnotu investičního portfolia v každém oznámení, bez ohledu na datum vzniku účtu.

Zároveň zákon o střetu zájmů neobsahuje definici pojmu „příjem“.³ Text zákona hovoří o „*příjmu nebo jiné majetkové výhody*“, což v praxi vede k různým interpretacím, jaká všechna plnění je možné pod „příjem“ zařadit, a tudíž co vše je veřejný funkcionář povinen oznamovat. Toto způsobuje značnou nejednotnost v údajích, které jsou (resp. nejsou) do Centrálního registru oznámení vkládány.

Vzhledem k tomu, že zákon používá v souvislosti s příjmem také dovětek „*nebo jiná majetková výhoda*“, by systematicky bylo možno shrnout, že i „příjem“ ve smyslu zákona o střetu zájmů má být posouzen pouze jako zisk, resp. obohacení veřejného funkcionáře (zvýšení hodnoty jeho jmění). Toto ale odporuje smyslu zákona (situace, kdy má někdo vysoké příjmy, ale zároveň je ve „ztrátě“ z důvodů vysokých výdajů, by se tak v oznámení neobjevily) a do značné míry ztěžuje vypovídající schopnost informací z Centrálního registru oznámení

Problematické situace jsou např.:

- posouzení příjmu z podnikání – lze oznámit pouze zisk, nebo naopak „hrubé“ příjmy (tj. bez odečtení nákladů v podobě předpokládané zákonem o daních z příjmů);

³ Podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů je veřejný funkcionář zapisovaný do registru oznámení „[...] povinen přesně, úplně a pravdivě oznámit, že [...] během výkonu funkce získal jakékoliv peněžité příjmy nebo jiné majetkové výhody [...]“.

- prodej věci (např. automobilu) – v situaci, kdy někdo prodá věc, kterou v minulosti pořídil, a „příjem“ z prodeje je nižší než původní kupní cena – nejedná se o „majetkovou výhodu“, nicméně z hlediska veřejné kontroly může takový „příjem“ být významnou položkou (zejména v situaci, kdy si za dané prostředky veřejný funkcionář znovu pořídí nějaký majetek);
- obdobně pak prodej nemovité věci – zde může být prodejní cena naopak vyšší než kupní cena – je příjem celá částka, kterou veřejný funkcionář obdržel, nebo jen kladný rozdíl z částek?;
- směna věcí – jak posoudit, co je příjem v daném případě;
- nabytí majetku děděním – v praxi je oznamováno spíše v rámci oznámení o majetku, v případě nabytí finančních prostředků pak v části oznámení o příjmech. Někdy veřejný funkcionář uvede skutečnost jak v oznámení o majetku, tak v oznámení o příjmech, což vede k duplicitě. Obdobné problémy jsou v případě darování.

Do určité míry samostatnou kategorií v praxi sporných případů jsou situace, kdy veřejný funkcionář za oznamované období prodá nějakou věc a zároveň pořídí novou. Zákon o střetu zájmů hovoří jednak o „příjmu za období“, dále požaduje oznámit „nabytí majetku za období“. Toto proto může vést k určitým duplicitám, které veřejný funkcionář v praxi upřesňuje v kolonce „poznámka“, ta ale není veřejnosti viditelná.

Z hlediska účelu oznamovací povinnosti se proto navrhuje, aby veřejný funkcionář oznamoval vždy celou přijatou částku (možnost veřejnosti porovnat přijatou částku se situací na trhu, možnost posoudit, zda měl veřejný funkcionář z daného prodeje prostředky na pořízení dalšího oznámeného majetku atp.) v navrhovaném znění § 11 odst. 2.

V § 11 odst. 3 se současně stanovuje, že za příjem nebo jinou majetkovou hodnotu se nepovažují plat, odměna nebo další náležitosti, na které má veřejný funkcionář nárok v souvislosti s výkonem funkce podle zvláštních právních předpisů, a příjmy manžela nebo partnera veřejného funkcionáře.

K novelizačnímu bodu 25 (§ 12 odst. 4)

V situacích, kdy veřejný funkcionář pokračuje ve výkonu jiné funkce, která zakládá postavení veřejného funkcionáře, který má být zapsán do Centrálního registru oznámení, musí tzv. podpůrný orgán provést zápis ukončení výkonu funkce a následně (tentýž či jiný podpůrný orgán) zapisuje zahájení výkonu funkce. S tím je spojena jednak administrativní zátěž zapisujících orgánů, především ale samotných veřejných funkcionářů. Tato zátěž pak není rozumně vyvážena přínosem v podobě zlepšení možnosti veřejné kontroly.

Povinnost podávat tzv. vstupní a tzv. výstupní oznámení by měla být vázána toliko na postavení určité osoby jako veřejného funkcionáře podle zákona o střetu zájmů, nikoliv na zahájení či ukončení výkonu každé funkce, pro niž je funkcionář v registru evidován. Smyslem takové úpravy by bylo primárně snížení administrativy veřejných funkcionářů spojené s podáváním vstupních a výstupních oznámení v situacích, kdy pokračují ve výkonu

jiné veřejné funkce, ať již souběžně, nebo s bezprostřední návazností. Tím by se snížilo i riziko jejich neúčelného správního postihu pro případné porušení oznamovací povinnosti, a tedy i celková zátěž orgánů správního trestání.

Z druhé strany by taková právní úprava v podobném rozsahu, jako je tomu v současnosti, zachovala právo veřejnosti na kontrolu výkonu veřejné moci, neboť přehled o vývoji majetkových a jiných poměrů veřejného funkcionáře v průběhu výkonu funkce (funkcí) bude zachován prostřednictvím podávání každoročních tzv. průběžných oznámení, a to až do okamžiku skončení poslední evidované veřejné funkce, za niž veřejný funkcionář podá oznámení výstupní. Tento model je i ve vztahu k veřejnosti přívětivější a přehlednější, neboť neklade nároky na „rozklíčování“ překrývajících se a vzájemně se doplňujících údajů oznamovaných v několika na sobě nezávislých vstupních oznámeních, byť s minimálním časovým odstupem.

Návrh zákona proto mění § 12 odst. 4 tak, aby vstupní a výstupní oznámení za jednotlivé funkce nebyla podávána v situacích, kdy si veřejný funkcionář nepřetržitě zachovává status veřejného funkcionáře (např. při znovuzvolení či jmenování do jiné nebo další funkce včetně přechodu na jinou pozici v téže či jiné organizaci). Podmínkou pro odpadnutí této povinnosti však zůstává, že veřejný funkcionář řádně splnil svou dřívější povinnost podat vstupní oznámení za první nebo nenavazující funkci.

K novelizačnímu bodu 27 (§ 13 odst. 3)

Návrh zákona mění rozsah nahlížení na oznámení některých typů veřejných funkcionářů. Oznamovací povinnost veřejných funkcionářů je jedním z nástrojů prevence a odhalování střetu zájmů, kdy je prostřednictvím výkonu veřejné kontroly (ze strany „hlídacích psů demokracie“, tj. především médií a neziskových organizací, ale i široké veřejnosti) na veřejného funkcionáře vytvářen větší tlak, aby nedošlo z jeho strany k uvádění nesprávných nebo neúplných údajů v oznámeních a v konečném efektu i k porušování jiných povinností stanovených zákonem o střetu zájmů.

Ústavní soud svým nálesem sp. zn. Pl. ÚS 38/17 ze dne 11. 2. 2020 (149/2020 Sb.) zrušil § 14b odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o střetu zájmů, čímž omezil nahlížení veřejnosti do Centrálního registru oznámení. Možnost nahlížet na oznámení veřejných funkcionářů v registru je tak na základě žádosti možná až od účinnosti zákona č. 180/2022 Sb., tedy od 1. 7. 2022.

V období od 1. 1. 2019 do 1. 9. 2019 využilo možnost volného nahlížení na majetková priznání „politiků“ až 139 043 osob, tento institut kontroly byl tedy v České republice před rozhodnutím Ústavního soudu hojně využíván.⁴

Předchozí právní úprava

⁴ Údaje ze Zprávy o přezkumu hodnocení dopadů regulace zákona č. 14/2017 Sb., zpracované Ministerstvem spravedlnosti v roce 2019, str. 20 (dostupné: <https://justice.cz/web/msp/ke-stazeni>)

V rámci předchozí právní úpravy, od novely zákona o střetu zájmů zákonem č. 14/2017 Sb., která zřídila centralizovaný registr oznámení při Ministerstvu spravedlnosti, byla majetková přiznání veřejných funkcionářů dle § 2 odst. 1 zákona o střetu zájmů (převážně „politici“) veřejnosti zpřístupňována bez dalšího, tj. bez předchozí žádosti nebo jiných podmínek. Na majetková přiznání veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů (převážně „úředníci“) bylo možné nahlížet pouze po podání individualizované žádosti.

Rozsah zpřístupňovaných údajů byl dále s účinností zákona č. 112/2018 Sb., v případě „politiků“ stratifikován v závislosti na, zjednodušeně řečeno, významu zastávané funkce. Do tohoto právního stavu však v roce 2020 zasáhl právě Ústavní soud svým derogačním nálezem, když dovedl protiústavnost anonymního a ničím neomezeného přístupu k majetkovým přiznáním „politiků“.

Ústavní soud měl ve svém nálezu za to, že *cíle napadené právní úpravy bylo možno dosáhnout srovnatelným způsobem též při nižší intenzitě zásahu do práva na soukromí, tedy nahlížením do registru oznámení na základě žádosti*, a problém právní úpravy zveřejňování majetkových přiznání veřejných funkcionářů spatřoval především v tom, že v testu proporcionality nepřevážila intenzita veřejného zájmu na zveřejnění před samotným zveřejněním informace s tím, že *v důsledku tohoto zveřejnění pak ani neexistují jiné možné záruky související s dalším nakládáním s poskytnutými údaji, které jsou naopak možné při poskytování údajů na žádost*.

Hlavním motivem obou návrhů, o nichž Ústavní soud ve svém nálezu rozhodoval, byla ochrana samospráv, zejména malých obcí, speciálně pak neuvolněných funkcionářů obcí.

Ustanovení zrušeného § 14b odst. 1 písm. a) až c) zákona o střetu zájmů se však dotýká všech veřejných funkcionářů vymezených v § 2 odst. 1 zákona, tedy od poslanců, senátorů, členů vlády, náměstků členů vlády, přes vedoucího kanceláře Poslanecké sněmovny a Senátu či vedoucího kanceláře prezidenta republiky, členy bankovní rady ČNB, prezidenta, viceprezidenta a členy NKÚ, až po starosty, místostarosty a radní v obcích, kteří vykonávají svou činnost vedle svého zaměstnání a za často symbolické odměny. Je zjevné, že skupina veřejných funkcionářů vymezená v § 2 odst. 1, na které odkazoval zrušený § 14b odst. 1 písm. a) až c), není homogenní, naopak veřejní funkcionáři zde uvedení nejsou v mnoha ohledech srovnatelní, resp. nejsou srovnatelní pro všechny myslitelné účely; tento klíčový aspekt Ústavní soud ve svém nálezu opomíjí.

Byť nelze nesouhlasit s tím, že každý veřejný funkcionář má právo na soukromí, platí, že míra přípustných zásahů se může lišit právě v závislosti na tom, jak vysoko se v mocenském žebříčku daný veřejný funkcionář nachází.

Ve svém odlišném stanovisku k nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 38/17 soudkyně Milada Tomková upozorňuje na to, že tento koncept je rovněž součástí konstantní judikatury ESLP i samotného Ústavního soudu (použití kritéria statusu a veřejné známosti osoby, do jejíhož soukromí bylo zasaženo – srov. i většinou pléna zmíněný rozsudek ESLP Axel Springer AG proti Německu ze dne 7. 2. 2012, stížnost 39954/08). Zásah do soukromí (např. formou zveřejnění určitých informací o majetku veřejně činné osoby) bude v obecné

rovině přípustnější tam, kde jde o osobu jednak na vysokém mocenském postu, jednak zároveň všeobecně známou (což spolu bude zpravidla u těch nejvýše postavených veřejných funkcionářů souviset).

Přístup k informacím o majetkových poměrech členů vlády či poslanců tak nelze zcela srovnávat s přístupem k majetkovým poměrům starostů či radních malých obcí, neboť výkon jejich funkcí má na fungování státu výrazně nižší vliv (tj. postavení v mocenském žebříčku je nesrovnatelné), zároveň komunální politici, zvláště na malých obcích, nejsou (na rozdíl od celostátních vrcholných politiků) obecně veřejně známí (např. z pohledu zájmu na celostátním zpřístupnění údajů o jejich majetku).

Stejně tak skutečnost, že je někdo profesionálním politikem, zatímco jiný vykonává veřejnou funkci na malé obci ve svém volném čase, může vést k závěru o odlišné míře ochrany soukromí. Profesionální politik vstupuje do politiky mimo jiné s tím, že je na něj (včetně některých jeho majetkových poměrů) „více vidět“, a musí s tím počítat. Srovnání neuvolněných funkcionářů samospráv s vrcholnými politiky státu, resp. neshledání „žádných rozumných důvodů“ pro možnou odlišnou míru ochrany soukromí, nelze považovat za správné.

Ústavní soud nadto z nezanedbatelné části poskytl svým nálezem ochranu i těm, kteří sami dříve rozhodli o svém dobrovolném podřízení se široké veřejné kontrole (tj. členům Parlamentu a potažmo členům vlády).

Z výše uvedeného vyplývá, že zatímco test proporcionality může vyjít ve prospěch práva na soukromí v případě neuvolněných volených funkcionářů menších obcí, opačně tomu může být v případě poslanců, senátorů nebo členů vlády. Návrh zákona proto nově vyžaduje podání formální žádosti k nahlížení na oznámení jen v případě veřejných funkcionářů podle § 2 odst. 1 písm. d) až s) a § 2 odst. 2. Naopak oznámení vrcholných reprezentantů státu podle § 2 odst. 1 písm. a) až c) návrh zákona opět zpřístupňuje i bez předchozí žádosti.

K novelizačnímu bodu 28 a 49 (§ 13 odst. 8 a § 24 odst. 2 písm. b))

Současné znění zákona o střetu zájmů znemožňuje používat a dále zpracovávat údaje politických veřejných funkcionářů, tj. veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 jinak, než za účelem zjištění případného porušení zákonných povinností, a to pod hrozbou sankce v podobě pokuty do výše 50 000,-Kč.

Ze stejných důvodů uvedených u novelizačního bodu 26 se proto navrhuje zúžit aplikaci § 13 odst. 8 pouze na veřejné funkcionáře podle § 2 odst. 1 písm. d) až s) a § 2 odst. 2. Naopak oznámení vrcholných reprezentantů státu podle § 2 odst. 1 písm. a) až c) návrh zákona bude možné dále zpracovávat bez vystavování se hrozbě sankce v podobě pokuty. Navrhovaná změna si vyžádala rovněž související úpravu přestupku v § 24 odst. 2 písm. b).

K novelizačnímu bodu 29 (§ 14a odst. 2 písm. c)

Podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o střetu zájmů jsou veřejnými funkcionáři členové statutárních, řídících, dozorčích nebo kontrolních orgánů (dále jen „orgány“) mj. státních příspěvkových organizací, a obdobně jsou podle § 2 odst. 2 písm. c) zákona o střetu zájmů veřejnými funkcionáři vedoucí zaměstnanci 2. až 4. stupně řízení (dále jen „vedoucí“) mj. ve státních příspěvkových organizacích. Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 114/1993, o Kanceláři prezidenta republiky, ve znění pozdějších předpisů, „*Kancelář [prezidenta republiky] si k plnění úkolů podle odstavce 1 může zřizovat příspěvkové organizace*“.

Z výše uvedeného vyplývá, že členové orgánů státních příspěvkových organizací zřízených Kanceláří prezidenta republiky (dále jen „KPR“) a vedoucí ve státních příspěvkových organizacích zřízených KPR jsou veřejnými funkcionáři podle § 2 odst. 2 písm. b) nebo c) zákona o střetu zájmů.

Jsou-li veřejní funkcionáři podle § 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů v rámci svého funkčního zařazení zakládajícího jim postavení veřejného funkcionáře podle tohoto odstavce oprávněni k výkonu činnosti uvedené pod některým z písmen výčtu v § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů, jsou ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o střetu zájmů povinně zapisováni do Centrálního registru oznámení. Jsou rovněž povinni podávat za podmínek podle § 12 odst. 1 až 3 zákona o střetu zájmů oznámení podle ustanovení § 9 až 11 a 12 odst. 4 zákona o střetu zájmů.

Podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o střetu zájmů jsou v případě veřejných funkcionářů mj. podle § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona o střetu zájmů (tedy rovněž členů orgánů státních příspěvkových organizací, jakož i jejich vedoucích) zapisujícími orgány (tzv. podpůrnými orgány) „*ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad, v jehož čele není člen vlády [...] pokud tito veřejní funkcionáři vykonávají funkci v oboru působnosti ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu* [...]“.

Určení tzv. podpůrných orgánů v § 14a odst. 2 písm. d) zákona o střetu zájmů nedopadá na veřejné funkcionáře podle § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona o střetu zájmů, kteří jsou těmito z titulu členství v orgánech nebo vedoucích státních příspěvkových organizací zřizovaných KPR, neboť tato není ani ministerstvem, ani jiným ústředním orgánem státní správy.

Jakkoli je podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o střetu zájmů jedním z tzv. podpůrných orgánů rovněž KPR, její působnost v této věci se vztahuje toliko na „*vedoucího Kanceláře [...] a veřejné funkcionáře uvedené v § 2 odst. 2 písm. d), jsou-li u ní zaměstnaní*“, nikoli na členy orgánů a vedoucí státních příspěvkových organizací KPR zřizovaných.

Členy orgánů a vedoucí státních příspěvkových organizací KPR zřizovaných, kteří splňují podmínku podle § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů, nemá tedy kdo zapsat do Centrálního registru oznámení. Ve vztahu k datu zápisu do registru je pak v § 12 odst. 1 a 3 zákona o střetu zájmů stanovena lhůta pro podání tzv. vstupního a tzv. výstupního oznámení. Bez zápisu do registru však nelze dále umožnit nahlížení veřejnosti podle ustanovení § 14b zákona o střetu zájmů. Účel povinnosti podávat oznámení do Centrálního registru oznámení proto v případě veřejných funkcionářů podle § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona o střetu zájmů, kteří jsou těmito jakožto členové orgánů nebo vedoucí státní příspěvkové organizace zřízené

KPR, není podle stávající právní úpravy možno z výše uvedených důvodů naplnit, ač pro to neexistují žádné relevantní důvody.⁵

Navrhuje se proto doplnit výčet veřejných funkcionářů, jejichž tzv. podpůrným orgánem je KPR, o veřejné funkcionáře podle § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona o střetu zájmů, kteří jsou těmito jakožto členové orgánů a vedoucí státních příspěvkových organizací zřízených KPR.

K novelizačnímu bodu 33 a 34 (§ 14a odst. 3 a 4)

Jedná se o legislativně-technickou úpravu chybných odkazů a zapracování změn v odkazech vynucených návrhem zákona.

K novelizačnímu bodu 40 (§ 23 odst. 2 písm. d) a e))

Dle § 23 odst. 2 písm. b) zákona o střetu zájmů se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že po skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře neučiní oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 3 (pozn. dále jen „výstupní oznámení“) nebo v něm uvede zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje. Toto ustanovení již však neobsahuje odkaz na oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 2 zákona o střetu zájmů (dále jen „průběžné oznámení“) ani oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 1 zákona o střetu zájmů (dále jen „vstupní oznámení“). Vzhledem k tomu, že v praxi může dojít k situaci, kdy fyzická osoba, která již není veřejným funkcionářem, nepodá vstupní či průběžné oznámení ve lhůtě podle zákona o střetu zájmů, nicméně takového porušení zákona se dopustí v době, kdy již není veřejným funkcionářem, je z přestupkového hlediska obtížně postižitelná, resp. možnost jejího postihu se dovozuje výkladem. S porušením § 12 odst. 1 a 2 totiž zákon o střetu zájmů explicitně počítá toliko jen u veřejných funkcionářů – viz § 23 odst. 1 písm. f) zákona o střetu zájmů. Jedná se tak o mezeru v zákoně.

Jako příklad lze uvést:

Veřejný funkcionář skončí ve funkci k 31. 3. 2024, ve lhůtě dle zákona o střetu zájmů podá výstupní oznámení za období od 1. 1. do 31. 3. 2024, ale nepodá již průběžné oznámení za rok 2023, což by měl učinit do 30. 6. 2024. Pokud by toto oznámení neučinil, pak by se přestupku dne 1. 7. 2024 dopustil již jako fyzická osoba, která byla veřejným funkcionářem, nikoli jako veřejný funkcionář ve smyslu zákona o střetu zájmů, proto u něj nelze aplikovat § 23 odst. 1 písm. f) zákona o střetu zájmů.

I když situace, kdy fyzická osoba, která již není veřejným funkcionářem, nepodá oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 1 zákona o střetu zájmů, nebude tak častá, přesto k ní v praxi dochází. Veřejný funkcionář může skončit ve funkci dříve, než mu uběhne lhůta pro podání vstupního oznámení, a přestupku se při jeho nepodání tak dopustí již pouze jako fyzická osoba. Stejně tak vzhledem k tomu, že lhůta je vázána na zápis zahájení výkonu funkce

⁵ Zejména v porovnání s veřejnými funkcionáři podle § 2 odst. 2 písm. b) a c) zákona o střetu zájmů z titulu členství v orgánech nebo postavení vedoucích státní příspěvkové organizace zřízené ministerstvy nebo jinými ústředními orgány státní správy, u kterých stávající úprava nebrání řádnému naplnění účelu povinnosti podávat oznámení do CRO.

podpůrným orgánem, může dojít k opožděnému zápisu ze strany podpůrného orgánu (např. tak podpůrný orgán učiní až zároveň se zápisem ukončení výkonu funkce), a po marném uplynutí lhůty by se tak daná osoba přestupku dopustila opět již pouze jako fyzická osoba, která již není veřejným funkcionářem.

V této souvislosti je také třeba poukázat na formulaci § 12 odst. 1–3 zákona o střetu zájmů, jejichž porušení představuje skutkovou podstatu přestupků dle § 23 odst. 1 písm. f) a § 23 odst. 2 písm. b) zákona o střetu zájmů. Povinnost podat oznámení podle § 12 odst. 1 zákona o střetu zájmů a oznámení podle § 12 odst. 2 zákona o střetu zájmů je výslovně stanovena pouze pro veřejné funkcionáře. Povinnost podat oznámení podle § 12 odst. 3 zákona o střetu zájmů je výslovně stanovena pouze pro fyzické osoby, které již nejsou veřejným funkcionářem. Vzhledem k tomu, že porušení podat oznámení ve všech třech případech (§ 12 odst. 1, 2, 3 zákona o střetu zájmů) se však mohou dopustit osoby jak v pozici veřejného funkcionáře, tak v situaci, kdy jím již nejsou, návrh zákona doplňuje v tomto ohledu § 23 odst. 2 písm. d) a e).

K novelizačnímu bodu 41 a 42 (§ 23 odst. 3 písm. a) a § 23 odst. 3 písm. b))

Jedná se o legislativně-technickou úpravu odkazů vynucených přidáním nových navrhovaných přestupků.

K novelizačnímu bodu 44 (§ 23 odst. 4)

Stávající právní úprava postihu za řádné nesplnění oznamovací povinnosti podle § 9 až 11 zákona o střetu zájmů umožňuje, aby veřejný funkcionář (osoba, která byla veřejným funkcionářem) de facto zvýšil svou ochranu soukromí placením pravidelných drobných poplatků správnímu orgánu ve formě správního trestu. Správní trest pokuty totiž bývá ukládán téměř výhradně na samotné spodní hranici zákonné sazby, tedy ve výši 1 000 Kč, je-li vůbec uložen. S ohledem na to je snižován potenciál oznamovací povinnosti jako nástroje ochrany veřejného zájmu a popírán účel správního trestání v těchto případech.

Z kontrolní a metodické činnosti Ministerstva spravedlnosti vyplynulo, že popsaná praxe provází i případy recidivy, tedy opakovaného (a zpravidla úmyslného) porušování oznamovací povinnosti veřejnými funkcionáři. Přestože se podle § 40 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky výslovně řadí opakované spáchání přestupku mezi přitěžující okolnosti, které je třeba při stanovení správního trestu vzít v potaz, řada přestupkových orgánů se tímto pravidlem neřídí, jak je patrné z Ministerstvu spravedlnosti dostupných rozhodnutí o přestupku.

Ve vztahu k opakovanému páčání přestupků podle zákona o střetu zájmů proto návrh zákona zavádí kvalifikovanou skutkovou podstatu povinnující k ukládání vyššího trestu tak, aby recidiva nepředstavovala pouze jednu z přitěžujících okolností relevantních při ukládání správního trestu v rámci základní sazby, ale aby se stala skutkovou okolností podmiňující použití vyšší správně-trestní sazby.

K novelizačnímu bodu 45 (§ 23 odst. 5)

Zákon o střetu zájmů zakotvuje nerovnost v možnostech správního trestání v případech, které se týkají podávání oznámení do CRO. Rozdíl je ve skutkově obdobných situacích, kdy je ovšem v prvním případě subjektem přestupku veřejný funkcionář, ve druhém bývalý veřejný funkcionář („fyzická osoba, která byla veřejným funkcionářem“). Umožnění trestu napomenutí (či dokonce upuštění od potrestání) je možné pouze tehdy, pokud veřejný funkcionář nepodá příslušné oznámení ve lhůtě [§ 23 odst. 1 písm. f)]. Naopak v případech, kdy veřejný funkcionář uvede ve svém oznámení zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje [§ 23 odst. 1 písm. e)], případně kdy osoba, která byla veřejným funkcionářem, po skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře neučiní oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 3 nebo v něm uvede zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje [§ 23 odst. 2 písm. b)], nelze potrestat napomenutím, popř. upustit od potrestání (§ 23 odst. 4 zákona).

Úprava činí nedůvodný rozdíl, co se týče možností při ukládání sankcí, mezi přestupky se stejnou skutkovou podstatou spáchanými veřejnými funkcionáři na jedné straně a fyzickými osobami, které již veřejnými funkcionáři nejsou, na straně druhé.

Z důvodové zprávy k zákonu č. 14/2017 Sb., který změny u přestupků do zákona o střetu zájmů implementoval, vyplývá, že „*novela vytváří systém přestupků podle závažnosti protiprávního jednání. Nejnižší závažnost protiprávního jednání mají přestupky podle § 23 odst. 1 písm. c) až e) a § 23 odst. 2 písm. b) až d).* (pozn. jedná se o původní návrh číslování ustanovení, který neodpovídá následně schválenému.) *Jde o skutkové podstaty přestupků veřejných funkcionářů, kteří nepodali oznámení o osobním zájmu, v ostatních oznámeních uvedli zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje, nebo nepodali oznámení v zákonné lhůtě. Nejnižší závažnost protiprávního jednání mají rovněž přestupky fyzických osob, které po skončení výkonu funkce veřejného funkcionáře neučiní oznámení ve lhůtě podle zákona.*“

K možnosti ukládání sankcí pak uvedená důvodová zpráva uvádí, že: *Je-li snahou odstranit neodůvodněné odchylky v ukládání sankcí, pokud jsou vůbec v praxi ukládány, je třeba kromě zpřísnění možnosti postihu zvýšením rozpětí sazeb pokut i explicitně zakázat možnost vyřešit přestupkové řízení domluvou* (pozn. právní úprava již používá pojem „napomenutí“). *Jelikož se subsidiárně použije zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, který tuto možnost upravuje v § 11, je třeba do zákona o střetu zájmů stanovit, že tento druh sankce podle zákona o přestupcích využít nelze. To se ovšem týká jen přestupků veřejných funkcionářů a bývalých veřejných funkcionářů, nikoli již i fyzických osob – žadatelů o nahlížení do registru. U veřejných funkcionářů se tato možnost navíc vylučuje pro případy, kdy veřejný funkcionář nepodá oznámení ve lhůtě stanovené v § 12 odst. 1, 2 nebo 3 (např. z důvodu pobytu v nemocnici), neboť povinné uložení pokuty ve výši minimálně 1 000 Kč by u nedbalostních či dokonce nezaviněných nepodaných oznámení bylo příliš tvrdé.*“

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že zákonodárce původně přikládal oběma výše uvedeným skutkovým podstatám stejnou závažnost protiprávního jednání, a to v kontextu ostatních přestupků na stejném úseku tu nejnižší. Nicméně následně, aniž by tato skutečnost byla jakkoli vysvětlena, byla možnost uložit v řízení o přestupku jako správní trest napomenutí upravena pouze u veřejných funkcionářů, kteří neučiní oznámení ve lhůtě podle § 12 odst. 1,

2 nebo 3, nikoli již pokud tak neučiní fyzické osoby, které již veřejnými funkcionáři nejsou. Tento rozdíl není v případech nepodání oznámení ve lhůtě opodstatněný, jelikož nelze jednoznačně stanovit, že pokud oznámení nepodá osoba, která již není veřejným funkcionářem, pak se jedná o jinou míru společenské závažnosti než v případě „téhož“ pochybení ze strany „aktivního“ veřejného funkcionáře.

Obdobná situace je také u možnosti upustit v rozhodnutí o přestupku od uložení správního trestu.

Navrhuje se proto sjednotit možnost uložení trestu napomenutí a upuštění od potrestání jak v případě, že se skutkově shodného činu dopustí veřejný funkcionář, tak v případě, že se jej dopustí fyzická osoba, jež byla veřejným funkcionářem, a to pouze v situacích, kdy došlo k nepodání oznámení ve lhůtě (ať ze strany „aktivního“ veřejného funkcionáře, nebo ze strany bývalého veřejného funkcionáře).

Zároveň se navrhuje, aby nebylo možné uložit trest napomenutí a upustit od potrestání v případě nových přestupků podle § 23 odst. 1 písm. b) a c), odst. 2 písm. a) a b) a recidivního přestupku v § 23 odst. 4.

K novelizačnímu bodu 46 (§ 23 odst. 6)

Uvedené omezení cílí výhradně na druh uložené sankce, nikoli na procesní formu rozhodnutí. Návrh proto nevylučuje využití příkazního řízení, je-li skutkový stav spolehlivě zjištěn; i v příkazu lze uložit přiměřenou pokutu v mezích sazby, přičemž zachování práva podat odpor poskytuje obviněnému plnou procesní ochranu. Tento přístup šetří náklady a kapacity příslušných orgánů (Úřad, ÚOOÚ, krajský úřad) bez oslabování preventivního účinku nové úpravy.

K novelizačnímu bodu 47 (§ 23 odst. 7)

Spáchá-li veřejný funkcionář, nebo osoba, jež byla veřejným funkcionářem, přestupek podle § 23 odst. 1 písm. e) zákona o střetu zájmů [nebo obdobným způsobem přestupek podle § 23 odst. 2 písm. b)], tedy uvede-li v oznámení nepřesné, nepravdivé nebo neúplné údaje, promlčí se podle § 30 zákona o odpovědnosti za přestupky (s ohledem na skutečnost, že horní hranice pokuty, již lze za jejich spáchání uložit, činí 50 000 Kč) odpovědnost za přestupek v době 1 roku od jeho spáchání. V praxi existuje reálné nebezpečí, že absence údaje v oznámení bude zjištěna až s delším časovým odstupem, neboť teprve dodatečně vyjdou najevo skutečnosti, které pravdivost, přesnost či úplnost údajů v oznámení zpochybní.

Obdobně je tomu v případě přestupků podle § 23 odst. 1 písm. d) zákona o střetu zájmů, tedy při nepodání oznámení o osobním zájmu podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona o střetu zájmů. V praxi se nezřídka stává, že někteří z veřejných funkcionářů skutečnosti relevantní podle § 8 odst. 1 zákona o střetu zájmů na jednání příslušného orgánu zamlčí.

Rovněž dochází k situacím, kdy se určitý osobní zájem či majetek, který není uveden v oznámení, odhalí až s časovou prodlevou (např. ze strany neziskových organizací či

aktivních občanů). Tato prodleva pak mnohdy může zabránit možnosti přestupek projednat a uložit za něj sankci.

Stejně platí také u přestupku podle § 23 odst. 1 písm. c) zákona o střetu zájmů spočívající v pobírání odměny, podílu na zisku či jiného plnění v rozporu s § 5 odst. 1 nebo 2 zákona o střetu zájmů: informace o vyplácených plněních se objevují s časovým odstupem (výroční zprávy, účetní závěrky, evidence skutečných majitelů, zápisy orgánů společností či kontrolní zjištění), případně až na základě podnětů třetích osob. Jednoletá obecná promlčecí doba v praxi neumožňuje účinné projednání řady případů.

Jak vyplývá z výše uvedeného, zdá se být v případě spočívajícím v uvedení nepřesných či neúplných informací v oznámení, pobírání neoprávněných odměn nebo nepodání oznámení o osobním zájmu jednoletá promlčecí doba příliš krátká. Z tohoto důvodu návrh zákona zavádí speciální úpravu promlčecí doby, jejíž délka bude činit 6 let, a to právě s ohledem na zvýšenou pravděpodobnost pozdějšího odhalení, aniž by nutně musela být zvyšována horní hranice hrozící pokuty.⁶

Zároveň se delší promlčecí doba navrhuje vztáhnout také na nové nejzávažnější přestupky v souvislosti se zamezením koncentrace politické a mediální moci, tj. na přestupky podle § 23 odst. 1 písm. b) a c) a odst. 2 písm. a) a b).

K novelizačnímu bodu 51 až 53 (§ 25)

Z kontrolní činnosti Ministerstva spravedlnosti na úseku zákona o střetu zájmů je seznatelná značná nejednotnost správních orgánů v přístupu k rozhodovací činnosti ve vztahu k přestupkům podle zákona o střetu zájmů. Konkrétně se jedná o přestupky spočívající v nepodání oznámení ve lhůtě či podání oznámení, ve kterém jsou uvedeny nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje, tj. přestupky dle § 23 odst. 1 písm. e) a f) a § 23 odst. 2 písm. b) zákona o střetu zájmů].⁷

Zjištěné nedostatky se projevují zejména systematickým ukládáním výměry správního trestu pokuty v dolní výměře zákonné sazby [dle odkazované *Informace* - více jak 99 % předmětných přestupků se týká přestupků podle § 23 odst. 1 písm. f) a odst. 2 písm. b) zákona o střetu zájmů; ačkoli za uvedené přestupky lze podle ustanovení § 23 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů uložit pokutu ve výši od 1 000 Kč do 50 000 Kč, 98 % uložených pokut je ve výměře 1 000 Kč, zbytek ve výměře nejčastěji 1 500 až 2 000 Kč, maximálně 3 000 Kč].

Obecně dochází k nadužívání materiálního korektivu (ať již ve fázi před zahájením řízení, anebo v jeho průběhu). Tento institut je běžně uplatňován zcela arbitrárně (např. absence

⁶ Obdobnou úpravu lze nalézt např. v § 50 odst. 1 zákona č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje speciální promlčecí lhůtu rovněž v délce 6 let, tedy dvojnásobnou, než která by se uplatnila na základě obecné právní úpravy.

⁷ Jedná se jednak o poznatky z kontrolní činnosti ministerstva ve vztahu ke krajským úřadům a dále k obecním úřadům obcí s rozšířenou působností – v rámci kontrolní činnosti krajských úřadů, která je MSp rovněž kontrolována. Dále se jedná o závěry analýzy rozhodnutí, která zaslaly správní orgány na základě žádosti MSp v roce 2021 a jejíž podrobné závěry jsou k dispozici v materiálu *Informace o rozhodování správních orgánů 2022*, který je k dispozici zde: [Ke stažení - Portál justice](#).

společenské škodlivosti jednání byla konstatována v případě nepodání oznámení ve lhůtě podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona o střetu zájmů, přičemž toto oznámení nebylo ani později do CRO dodáno).

Závažnost uvedených nedostatků často znemožňuje účinné vynucování povinností veřejných funkcionářů a osob, jež veřejnými funkcionáři byly.

Pochybení spočívající v nedůvodném ukládání pokuty ve výměře při dolní hranici sazby a nedůvodném uplatňování materiálního korektivu úzce souvisí s nedostatky projevujícími se v odůvodnění analyzovaných rozhodnutí. Odůvodnění bývají velice vágní, uložení správního trestu a jeho výměry není náležitě zdůvodněno (s ohledem na ustanovení § 37 až 40 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), stejně tak bývá zcela nedostatečně zdůvodněno uplatnění materiálního korektivu. Na některé polehčující okolnosti, zejména dosavadní bezúhonnost, bývá kladen nepřiměřeně velký důraz. Zásada materiální pravdy nebývá plně respektována.

Příčiny popsaných nedostatků lze spatřovat zejména v podcenění ohrožení, které pro veřejný zájem může ze střetu zájmů veřejného funkcionáře vyplynout, resp. v nedocenění významu řádného plnění povinností zejm. podle ustanovení § 9 až 11 a 12 odst. 4 zákona o střetu zájmů ze strany veřejných funkcionářů jako prostředků účinné prevence možných negativních důsledků střetu zájmů (nicméně, jestliže plnění uvedené povinnosti nebude řádně sankcionováno, tedy vynucováno, nemůže se projevit jako dostatečně účinný prostředek ochrany veřejného zájmu). Problematika řádného plnění povinností, které pro veřejné funkcionáře plynou ze zákona o střetu zájmů, je orgány ORP běžně vnímána jako méně významná oproti jiné problematice, které se na úseku projednávání přestupků věnují. Obecně lze konstatovat, že se orgány ORP cítí problematikou předmětných přestupků nepřiměřeně zatíženy, což se projevuje např. v požadavcích, aby předmětné přestupky bylo lze projednávat v příkazním řízení, případně v metodických dotazech, zdali je možno projednávat ve společném řízení přestupky spáchané na úseku zákona o střetu zájmů více veřejnými funkcionáři, ačkoli tyto spolu nesouvisí.

Navržené nové znění § 25 odst. 1 proto rozděluje příslušnost k projednání jednotlivých přestupků podle jejich povahy nově tak, aby k projednávání předmětných přestupků v I. stupni byly příslušné krajské úřady a odvolacím orgánem by byl Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů.

Krajské úřady (jejich útvary zabývající se přestupkovou agendou) bývají oproti orgánům ORP po personální a odborné stránce mnohem lépe vybavené, a proto lze důvodně předpokládat, že si jsou významu oznamovacích povinností podle zákona o střetu zájmů a nutnosti zajištění jejich řádné vynutitelnosti, obecně lépe vědomy. Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů by jakožto odvolací orgán (příp. orgán příslušný k přezkumnému řízení vůči orgánům I. stupně) získalo daleko účinnější prostředky k zajištění řádného vynucování oznamovacích povinností podle zákona o střetu zájmu, než je tomu podle stávající úpravy, kdy se tak děje toliko prostřednictvím metodického usměrňování a kontrolní činnosti.

Dále pak návrh zákona rozděluje příslušnost k projednání jednotlivých přestupků tak, že

- Úřad pro ochranu osobních údajů řeší delikty související se zpracováním údajů z registru oznámení, tak jak je tomu podle současné právní úpravy a

- Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů projednává nejzávažnější delikty spjaté se zákazem koncentrace mediální a politické moci a obcházejícími jednáními (§ 23 odst. 1 písm. b) a c), § 23 odst. 2 písm. a) a b)) i přestupky právnických osob dle § 24 odst. 1. Tato koncentrace má zajistit odbornou specializaci a jednotnou sankční praxi u nejzávažnější agendy.

Nový § 25 odst. 4 výslovně umožňuje postih organizátora, návodce a pomocníka u přestupků obcházení zákazů (§ 23 odst. 2 písm. b) a § 24 odst. 1 písm. c)). Smyslem je narovnat situace, kdy by sankce dopadla pouze na veřejného funkcionáře, ač protiprávní jednání umožnila či zosnovala „třetí“ osoba; odpovídá to konstrukci zákazů v § 4a odst. 6 a posiluje jejich vymahatelnost.

Nový § 25 odst. 5 stanoví transparentní způsob určení horní hranice pokuty vázané na 3 % hodnoty aktiv (u deliktů dle § 23 odst. 3 písm. d)), a to z poslední řádné nebo konsolidované účetní závěrky za účetní období předcházející spáchání přestupku. Pravidlo předchází sporům o referenční období a zajišťuje předvídatelnost jak pro sankcionovaný subjekt, tak pro rozhodující orgán.

Ustanovení § 25 odst. 6 pak řeší situace, kdy spolehlivý účetní výkaz chybí (např. atypické účetní cykly či zjevné obstrukce): umožňuje Úřadu stanovit kvalifikovaný odhad hodnoty aktiv, aby nedošlo k paralyzování sankčního mechanismu pouhou absencí formálního podkladu. Obě ustanovení zajišťují, že procentní sankce je reálně uplatnitelná a proporcionalita trestu se odvíjí od ekonomické síly delikventa.

K části jedenácté (Změna trestního zákoníku) – čl. XI

K novelizačnímu bodu 1 (§ 67 odst. 2)

Navrhuje se změna § 67 odst. 2 trestního zákoníku tak, aby nebylo možné uložit peněžitý trest jako trest samostatný u trestných činů dotačního podvodu (§ 212), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332) a nepřímého úplatkářství (§ 333).

Uvedené skutkové podstaty ohrožují základní veřejné statky – integritu rozhodování veřejné moci, férovou soutěž na trzích, efektivní a zákonné nakládání s veřejnými prostředky včetně prostředků EU a důvěru občanů v právní stát. Z hlediska ústavní zásady proporcionality a prevence je proto neudržitelné, aby u těchto deliktů mohl být jediným postihem pouhý peněžitý trest. Peněžitý trest má povahu ekonomické sankce, která je – zejména u hospodářské kriminality – často internalizovatelná pachatelem jako „náklad podnikání“, a proto ztrácí potřebný odrazující účinek, pokud nestojí vedle trestem omezení osobní svobody

nebo vedle trestů, které reálně omezují přístup pachatele k rizikovým činnostem (typicky zákaz činnosti).

U úplatkářských trestných činů (§ 331–333) i deliktů v oblasti veřejných zakázek (§ 256–258) je společným jmenovatelem finanční prospěch nebo snaha o získání neférové výhody. Možnost uložit pouze peněžitý trest vytváří nepřijatelný signál, že pachatel si může nezákonnou výhodu ex post „odkoupit“. Zákaz samostatného peněžitého trestu v těchto případech: zvyšuje preventivní účinek trestání (obecná prevence), protože reálně hrozí zásah do osobní sféry (např. podmíněné odsouzení s dohledem či zákaz činnosti), nikoli jen finanční újma; posiluje spravedlivé vnímání trestní politiky veřejností (legitimita), protože pachatel korupce nebo manipulace VZ nemůže odejít pouze s peněžitým trestem.

U dotačního podvodu (§ 212) a trestného činu poškození finančních zájmů EU (§ 260) je nutné chránit integritu rozpočtových procesů. Peněžitý trest jako jediný postih paradoxně může být fakticky uhrazen z prostředků pocházejících z téhož okruhu (příjmy z manipulovaných zakázek, výnosy z dotačních podvodů, třetí osobou propojenou s pachatelem). Kombinace nepeněžitě sankce (např. zákaz činnosti, podmíněné odnětí svobody s dohledem) s majetkovými postihy (propadnutí majetku, propadnutí věci/majetkové hodnoty) a povinností nahradit škodu lépe zajišťuje jak individuální, tak generální prevenci a reálné odčerpání výnosů z trestné činnosti.

U legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216) představuje peněžitý trest samostatně nedostatečný nástroj, neboť pachatelé typicky kalkulují s finančním rizikem a šíře „rozpouštějí“ výnosy v právnických osobách nebo přes nastrčené subjekty. Nepeněžitě sankce (zejména zákaz činnosti v regulovaných profesích či oborech souvisejících s oběhem peněz, dohled nad pachatelem) přerušují možnost opakování a omezují funkční roli pachatele v kriminální infrastruktuře.

U trestných činů dle § 256–258 je klíčové navrátit férové podmínky soutěže. Samostatný peněžitý trest neodstraňuje deformaci trhu ani nedopadá na kvalifikaci pachatele působit v relevantních rolích (statutáři, zadavatelé, hodnotitelé). Vyloučení peněžitého trestu jako jediného proto motivuje soudy častěji sahat k zákazu činnosti, který účinněji brání opakování a má bezprostřední compliance efekt do budoucna.

Navržená úprava neukládá soudu povinnost uložit nepodmíněné odnětí svobody. Zachovává širokou škálu individualizace trestu (podmíněné odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, zákaz činnosti, propadnutí majetku či věci), pouze vylučuje, aby finanční sankce stála osamoceně. Soudy tak nadále mohou zohlednit specifické okolnosti případu (výše škody/prospěchu, aktivní náhrada škody, spolupráce s orgány činnými v trestním řízení), avšak finální trest bude vždy obsahovat složku, která přesahuje pouhou „cenu za protiprávní jednání“. 6. Posílení integrity veřejných zakázek a soutěžního prostředí

Mezinárodní standardy v oblasti boje s korupcí a ochranou rozpočtů (např. GRECO, OECD, PIF acquis) akcentují, že sankce musí být nejen přiměřené, ale i skutečně odrazující. Peněžitý trest bez další složky odrazuje méně, zejména u pachatelů s vysokými příjmy či s přístupem k

financování z trestné činnosti. Navržené pravidlo lépe naplňuje kritérium „účinné a odrazující sankce“ při zachování přiměřenosti skrze soudcovskou individualizaci.

Zákaz samostatného peněžitého trestu podporuje jednotnou logiku trestní reakce: odčerpání výnosů (propadnutí majetku/majetkové hodnoty, náhrada škody, ochranná opatření), osobní restrikce (zákaz činnosti, kontrolní režimy, případně podmíněné odnětí svobody), peněžitý trest až jako doprovodné opatření zesilující represivní účinek. Takové vrstvení zajišťuje, že trest je citelný, neobchodovatelný a navázaný na příčiny a podmínky kriminality.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 88 odst. 2 písm. c))

Navrhuje se doplnit do § 88 odst. 2 písm. c) okruh kvalifikovaných skutkových podstat, u nichž může soud rozhodnout o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody teprve po vykonání dvou třetin uloženého trestu. Nově se mají zařadit kvalifikované formy: podvodu (§ 209 odst. 5), dotačního podvodu (§ 212 odst. 5), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 odst. 5), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 odst. 4), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 odst. 3), pletich při veřejné dražbě (§ 258 odst. 3), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260 odst. 5), přijetí úplatku (§ 331 odst. 4) a nově zaváděná kvalifikovaná forma podplacení (§ 332 odst. 3).

Uvedené kvalifikované formy představují závažné, často organizované a vysoce sofistikované hospodářské a korupční delikty s významnými dopady na veřejné rozpočty, spravedlivou soutěž, důvěru ve veřejnou správu a – u poškození finančních zájmů EU – i na mezinárodní závazky České republiky. V praxi se vyznačují vysokou latencí, složitostí dokazování, dlouhodobou přípravou a využíváním expertních znalostí a mocenských či obchodních sítí. Z těchto důvodů je namístě, aby se v jejich nejzávažnějších formách promítla vyšší společenská škodlivost a potřeba účinné generální i speciální prevence také do podmínek pro předčasné propuštění.

Zpřísnění se cíleně týká pouze kvalifikovaných skutkových podstat (odstavce 3–5 dle povahy deliktu), u nichž zákon již stanoví vyšší trestní sazbu a které typově zahrnují např. škodu velkého rozsahu, spáchání v rámci organizované skupiny, zneužití postavení či jinak kvalifikované okolnosti. Nejde tedy o plošné zpřísnění všech hospodářských či korupčních trestných činů, ale o přiměřenou reakci na případy s nejvyšší intenzitou zásahu do chráněných hodnot.

Navrhovaná úprava nemění obecné podmínky pro rozhodnutí o podmíněném propuštění (tj. pozitivní prognóza vedení řádného života, plnění povinností apod.). Zavádí pouze vyšší minimální hranici odpykané části trestu pro možnost propuštění u nejzávažnějších hospodářských a korupčních deliktů. Zůstává tak zachována individualizace – soud stále posuzuje osobu pachatele i okolnosti případu; pokud však nejsou splněny kumulativně i zvýšené časové podmínky, propuštění nelze. Diferencované zacházení je racionálně odůvodněno vyšší typovou nebezpečností a závažností uvedených kvalifikovaných forem a

odpovídá systematice, v níž zákon u nejzávažnější kriminality pracuje s vyšší hranicí pro možnost propuštění.

K novelizačnímu bodu 3 a 4 (§ 209 odst. 4, § 212 odst. 6, § 216 odst. 5, § 256 odst. 4, § 257 odst. 3, § 258 odst. 3 a § 260 odst. 5)

Navrhuje se zvýšit trestní sazby u vybraných korupčních a hospodářských trestných činů, konkrétně u trestných činů podvodu (§ 209), dotačního podvodu (§ 212), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258) a poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260). V případě trestných činů dotačního podvodu a poškození finančních zájmů EU dochází ke zvýšení pouze horní hranice sazby trestu odnětí svobody v jejich nejpřísnějších kvalifikovaných skutkových podstatách z deseti na dvanáct let. U ostatních trestných činů dochází k posunu také na spodní hranici sazby trestu odnětí svobody, a to ze tří na pět let.

K novelizačnímu bodu 5 (§ 227 odst. 2)

Navrhuje se doplnit § 227 trestního zákoníku o nový odstavec 2, který postihuje recidivní porušování nebo dlouhodobé vyhýbání se povinnosti podat oznámení o majetku, příjmech a závazcích podle zákona o střetu zájmů. Stávající skutková podstata (§ 227) míří na jednání „v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci“, a nedopadá proto na oznamovací povinnost, jež se realizuje mimo soudní nebo správní řízení. V praxi se tím vytváří tzv. *enforcement gap*: opakované maření oznamovací povinnosti je sankcionováno pouze přestupkově, bez účinného odstrašujícího efektu. Ilustruje to dlouhodobě medializovaný případ bývalého senátora Raduana Nwelatiho, který povinnost podat či podat včas majetkové oznámení porušuje opakovaně (v r. 2024 šlo nejméně o dvanáct porušení; v lednu 2025 uváděna čtrnáctá pokuta; v červenci 2025 již patnácté porušení), přičemž sankce jsou úřadem obce s rozšířenou působností vždy ukládány pouze v řádech nižších tisíc korun. Tento stav přetrvává právě proto, že se na takové jednání § 227 dosud nevztahuje.

Nový odstavec 2 volí úzce cílené a proporcionální vymezení: trestnost se váže pouze na (i) *opakované* odmítání splnit zákonnou povinnost, (ii) *dlouhodobé* vyhýbání se této povinnosti, anebo (iii) *opakované* uvádění nepravdivých či hrubě zkreslených údajů v majetkovém oznámení. Jednorázová pochybení, omyly či ojedinělá prodlení zůstávají primárně v rovině správněprávní. Tím se zachovává zásada *ultima ratio* trestního práva a trestní odpovědnost se uplatní až v případech setrvalého, vědomého a zjevně společensky škodlivého maření kontrolního mechanismu, který chrání integritu veřejné moci a důvěru v ní.

Úprava nenahrazuje existující přestupky dle zákona o střetu zájmů; naopak vytváří nadstavbový postih pro závažné, opakované či dlouhodobé selhání, které se v praxi ukázalo jako *de facto* nepostižitelné účinným způsobem. K zachování zásady *ne bis in idem* se vychází z toho, že správní postihy se vážou na jednotlivé skutky (oznamovací období), zatímco trestní odpovědnost podle navrženého § 227 odst. 2 může dopadat na nové pokračující jednání (opakované neplnění, dlouhodobé vyhýbání se) po nabytí účinnosti

zákona; předchozí správní sankce tak netvoří překážku věci rozhodnuté pro jiné časově a skutkově vymezené jednání.

Trestní sazba se nemění a zůstává v mantinelech § 227: odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitý trest nebo zákaz činnosti. Tím je zajištěna přiměřenost reakce státu na zvlášť společensky škodlivé případy, kdy přestupkové sankce selhávají jako prevence. Opatření je obecné a nediskriminační – dopadá na všechny veřejné funkcionáře se zákonnou oznamovací povinností bez ohledu na jejich konkrétní funkci či politickou příslušnost.

Pro jednotnou praxi se předpokládá, že výraz „opakovaně“ bude vykládán standardně jako *alespoň ve dvou* po sobě jdoucích oznamovacích obdobích nebo skutkových dějích, a „dlouhodobě“ jako vyhýbání se plnění povinnosti v řádu měsíců přesahujících běžné prodloužení, vždy s přihlédnutím k povaze a frekvenci oznamovací povinnosti. Tím se stabilizuje hranice mezi správněprávním a trestněprávním postihem a posílí se právní jistota adresátů.

K novelizačnímu bodu 6 (§ 332 odst. 2)

V § 332 se zavádí nová kvalifikovaná skutková podstata trestného činu podplacení se sazbou trestu odnětí svobody od tří do deseti let či propadnutí majetku při prospěchu/škodě velkého rozsahu. Změny sledují odrazující efekt a lepší proporcionalitu sankcí u závažných korupčních jednání.

K části dvanácté (Změna daňového řádu) – čl. XII

K novelizačnímu bodu 1 (§ 52 odst. 7)

Navrhuje se doplnit ustanovení § 52 o nový odstavec 7, podle něhož se povinnost mlčenlivosti správce daně nevztahuje na informace, které má daňový subjekt nebo třetí osoba povinnost zveřejnit podle jiného zákona, a to od okamžiku, kdy měly být tyto informace nejpozději zveřejněny. Cílem je odstranit aplikační paradox, kdy ochranný režim mlčenlivosti fakticky kryje porušení samostatné zákonné povinnosti zveřejnit určité údaje.

Navržené pravidlo vychází z dosavadní koncepce, podle níž se mlčenlivost správce daně neuplatní vůči informacím, které jsou veřejně známé. Upravuje však zřetelně i situace, kdy informace veřejnými mají být na základě zvláštních předpisů, avšak nebyly dosud zpřístupněny v důsledku neplnění zveřejňovací povinnosti povinným subjektem. Tím se vyjasňuje, že ochrana mlčenlivosti nemá suplovat důsledky porušení takové povinnosti.

Okruh dotčených informací je vymezen odkazem na jiné právní předpisy, které ukládají povinnost zveřejnění; půjde typicky o údaje zapisované do veřejných rejstříků nebo jiných veřejných evidencí (např. obchodní rejstřík či evidence skutečných majitelů). Rozhodným okamžikem je den, kdy nejpozději mělo ke zveřejnění dojít dle příslušného předpisu; od tohoto okamžiku se na dané informace režim mlčenlivosti neuplatní, bez ohledu na to, zda byly fakticky zveřejněny. Tím se předchází nejistotě při posuzování, zda je informace „veřejně známá“, a sjednocuje se výklad.

Navržená úprava usnadní činnost orgánů veřejné moci a dalších osob, které s těmito informacemi oprávněně pracují (např. zadavatelé veřejných zakázek při prověřování hospodaření dodavatelů, orgány činné v trestním řízení ve fázi prověřování, auditory apod.). Současně nedochází k oslabení ochrany skutečně neveřejných informací: výjimka se vztahuje výhradně na údaje, u nichž zákonodárce již dříve rozhodl o jejich veřejnosti, a pouze od okamžiku uplynutí zákonné lhůty k jejich zveřejnění.

Z hlediska systematiky daňového řádu jde o upřesnění rozsahu mlčenlivosti správce daně, které posiluje právní jistotu a podporuje plnění zveřejňovacích povinností v právním řádu, aniž by rozšiřovalo přístup k informacím nad rámec již zákonem stanovené veřejnosti.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 53 odst. 1 písm. n))

Podle navrhovaného zákona má Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů převzít kompetenci Ministerstva spravedlnosti jako evidenčního orgánu v rámci své činnosti podle § 13 odst. 7 zákona o střetu zájmů, která tkví v prověřování pravdivosti a úplnosti údajů uvedených v oznámeních evidovaných v Centrálním registru oznámení. Právní řád v dosavadním znění však nedává evidenčnímu orgánu žádnou možnost zajistit účinnou kontrolu skutečností oznamovaných podle ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů (ale též ustanovení § 9 zákona o střetu zájmů) a tím validitu informací v Centrálním registru oznámení nutnou k odhalení výše popsaných ohrožení nebo porušení veřejného zájmu ověřit.

Informace o příjmech nabytých v oznamovaném období v průběhu výkonu funkce ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů, zejména pokud jde o jejich výši, druh a zdroj ve smyslu ustanovením § 11 odst. 3 zákona o střetu zájmů, mají zásadní význam z hlediska

1. možnosti porovnat výši předmětných příjmů s cenou majetku nabytého v oznamovaném období v průběhu výkonu funkce ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. b) zákona o střetu zájmů, tj. posoudit, jestli majetek nabytý v daném období v průběhu výkonu funkce je přiměřený získaným příjmům;
2. možnosti porovnat výši získaného příjmu s výší obdobných příjmů v místě a čase obvyklou a jedná-li se o příjem nadstandardní výše,
 - a. posoudit, jestli se ve skutečnosti nejedná o zastřený úplatek nebo
 - b. posoudit, jestli nadstandardní výše příjmu nebylo dosaženo na úkor veřejného zájmu zneužitím pravomocí vyplývajícím z vykonávané funkce;
3. možnosti odhalit, že na straně původce získaného příjmu (nebo jeho zaměstnance nadřízeného předmětnému veřejnému funkcionáři či jiné osoby) existuje soukromý zájem, který se týká výkonu konkrétních pravomocí daného veřejného funkcionáře).

K zajištění účelu zákona o střetu zájmů, tj. k účinné ochraně veřejného zájmu, se proto navrhuje, aby byl správce daně ve smyslu § 10 odst. 1 daňového řádu oprávněn poskytnout evidenčnímu orgánu pro potřeby činností podle ustanovení § 13 odst. 7 zákona o střetu zájmů

informace získané při správě daní. V tomto směru návrh zákona novelizuje § 53 odst. 1 daňového řádu.

K části třinácté (Změna zákona o zdravotních službách) – čl. XII a k přechodnému ustanovení – čl. XIV

Zakotvuje se výběrové řízení a funkční období ředitelů fakultních nemocnic: jmenování ministrem po konkurzu, šestileté období s možností opakování mandátu (§ 111a), pravidla pro vyhlášení výběrových řízení, komisi a průběh řízení (§ 111b). Přechodné ustanovení harmonizuje skončení stávajících mandátů k pevným datům v letech 2027–2031 podle roku započetí, aby přechod proběhl hladce a předvídatelně.

Ředitelé fakultních nemocnic jsou klíčovými osobami nejen pro samotný chod nemocnic, ale i pro fungování zdravotní péče a zdravotnictví obecně. U fakultních nemocnic zřizovaných státem jde o pozici, která zároveň významně ovlivňuje nakládání s veřejnými financemi proudícími v nemalém množství do zdravotnictví z veřejného rozpočtu. I proto je výběr konkrétní osoby na tuto pozici zásadní. Výběrová řízení na ředitele fakultních nemocnic však v České republice nejsou nijak upravena, přičemž úprava podmínek pro jmenování a odvolání ředitelů fakultních nemocnic není dostatečně doplňována ani podzákonnými či interními předpisy zřizovatelů.

Jako jeden z významných problematických prvků procesu jmenování a odvolání ředitelů fakultních nemocnic lze obecně považovat skutečnost, že povinnost konat výběrové řízení na pozici ředitele fakultní nemocnice není stanovena výslovně zákonem, přestože například u školských příspěvkových organizací tato povinnost zakotvena v zákoně je. Takové nastavení je zcela nedostačující, uvědomíme-li si, že fakultní nemocnice disponují s velkým objemem financí ze státního rozpočtu. Proces rozhodování přitom není transparentně definován a nemusí být podložen odborným názorem dalších osob.

Výběr ředitelů fakultních nemocnic proto doprovází značné korupční riziko. Tento závěr potvrzuje i Zhodnocení plnění opatření uvedených v [Akčním plánu boje proti korupci na roky 2021 a 2022](#) vydaným v březnu 2023, neboť jedním z vytyčených úkolů sektorové analýzy korupce ve zdravotnictví bylo právě „zakotvení závazného procesu výběru osob do řídicích pozic státních nemocnic, jehož součástí bude posouzení kandidátů nezávislou komisí”.⁸

K části čtrnácté (Změna zákona o Vojenské policii) – čl. XV

K novelizačnímu bodu 1 a 2 (§ 3 písm. c) a § 4 odst. 1 písm. c))

Začlenění odkazovací klauzule „nestanoví-li trestní řád jinak“ do zákona č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii, systematicky provazuje věcné vymezení působnosti Vojenské policie s novými výlukami upravenými v trestním řádu. Umožňuje tak výslovně přesunout kompetenci

⁸ PAVLÍČKOVÁ a kol. Sektorová analýza korupce ve zdravotnictví. Ministerstvo zdravotnictví ČR. Rok vydání: 2019 Aktualizace: 2020.

u vybraných hospodářských a korupčních deliktů (souvisejících se zadáváním veřejných zakázek a s hospodařením se státním majetkem) na útvary Policie ČR tam, kde to trestní řád stanoví, aniž by bylo nutné duálně a detailně opakovat tytéž výjimky v zákoně o Vojenské policii. Tím se předchází kompetenčním překryvům ve vyhledávání (§ 4 odst. 1 písm. c)) i v rámci plnění úkolů dle § 3 písm. c).

Normativní řešení vychází z praxe a analytických zjištění k činnosti kriminální služby Vojenské policie: chybějící funkční analytické pracoviště, nedostatečná práce s poznatkovým fondem, mezerovité znalosti v legalizaci výnosů a kyberkriminalitě, i opakované úniky informací. Samotná Vojenská policie přitom interně identifikovala potřebu novelizace zákona za účelem zavedení institutů informátora a krycích prostředků, které Policie ČR při odhalování sofistikovaných deliktů standardně využívá. Tyto skutečnosti potvrzují vhodnost koncentrovat nejtěžší ekonomické a korupční případy na orgán s odpovídajícím zázemím.

K části patnácté (Změna zákona o státní službě) – čl. XVI

Technické sladění terminologie v souvislosti s transformací ÚDHPSH v zákoně o státní službě (§ 2 odst. 1 písm. i) a § 19 odst. 4).

K části šestnácté (Změna zákona o zadávání veřejných zakázek) – čl. XVII

K novelizačnímu bodu 1 (§ 31 odst. 2)

Zavedení neplatnosti zadání veřejných zakázek malého rozsahu dodavateli naplňujícímu vylučovací důvody dle nového § 48 odst. 8. Viz novelizační bod 2.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 48 odst. 8)

Smyslem navrhované právní úpravy je prostřednictvím novely zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, která je součástí předkládaného návrhu zákona, překlenout výkladový problém týkající se vztahu dvou současných zákonných ustanovení o vylučování účastníků zadávacího řízení. Zákon o zadávání veřejných zakázek v ustanovení § 48 výslovně umožňuje vyloučit účastníka zadávacího řízení pouze z důvodů uvedených v zákoně o zadávání veřejných zakázek samotném. Specifickou povinnost vyloučit účastníka zadávacího řízení přitom upravuje rovněž § 4b věta druhá zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Podle té je zadavatel povinen vyloučit obchodní společnost, v níž má člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu přímo nebo prostřednictvím ovládaných osob více než 25% účast.

Zákon o zadávání veřejných zakázek však v současném znění - „*pouze z důvodů stanovených tímto zákonem*“ – formálně znesnadňuje využití postupu uvedeného v § 48 v případech, kdy je důvod pro vyloučení stanoven výhradně v zákoně o střetu zájmů. V praxi docházelo k výkladovým nejasnostem a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže odmítal neaplikování ustanovení § 4b zákona o střetu zájmů ze strany zadavatelů postihovat. Zákon o zadávání veřejných zakázek a zákon o střetu zájmů lze jen stěží posoudit z hlediska speciality

právních norem, neboť ani jeden ze zákonů není systematicky normou speciální ke druhé normě a neodpovídá tomu ani předmět ani účel úpravy obsažené v těchto normách. Proto se navrhuje zákon upravit tak, aby nedocházelo k výkladovým rozepřím a vůle zákonodárce byla vyjádřena výslovně.

Navrhuje se proto přesunutí povinnosti vyloučit účastníka zadávacího řízení, kterým by byl veřejný funkcionář ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona o střetu zájmů, nebo právnická osoba, jejímž skutečným majitelem je takový veřejný funkcionář, ze zákona o střetu zájmů do zákona o zadávání veřejných zakázek. Současné znění obou norem znemožňuje nebo významně ztěžuje uplatnění zákazu dle § 4b zákona o střetu zájmů v praxi, neboť § 48 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek vymezuje, že důvody pro vyloučení musí být stanoveny pouze v tomto zákoně.

Zároveň se v rámci proporcionality navrhovaného řešení střetu zájmů omezuje okruh veřejných zadavatelů, na které současné ustanovení § 4b zákona o střetu dopadá. Vzhledem k postavení člena vlády či vedoucího jiného ústředního správního úřadu a rozsahu jeho exekutivní moci se současné pravidlo bude nově vztahovat pouze na veřejné zadavatele, kterým je Česká republika, Česká národní banka, státní příspěvkové organizace a jiné právnické osoby, které Česká republika, Česká národní banka nebo státní příspěvková organizace převážně financuje, může v něm uplatňovat rozhodující vliv nebo jmenuje nebo volí více než polovinu členů v jeho statutárním nebo kontrolním orgánu. Dále pak bude k vyloučení oprávněn také zadavatel, kterým je jiná osoba, která zadává veřejnou zakázku při výkonu relevantní činnosti, pokud nad ním přímo nebo nepřímo může uplatňovat dominantní vliv některý z výše uvedených veřejných zadavatelů.

Nově navrhované ustanovení tak nebude dopadat především na územní samosprávné celky a jejich příspěvkové organizace, kde vrcholný funkcionář exekutivy zpravidla nevykonává působnost přímo. Jde o tzv. rakouský model vymezení okruhu zadavatelů. Reaguje se tím na dřívější rozpravu při projednávání předchozí novely zákona o veřejných zakázkách.

Přesunutí pravidla do zákona o zadávání veřejných zakázek bude více odpovídat tematicky a systematicky. Navíc by bylo pravidlo přístupnější zadavatelům, kteří pravidelně pracují se zákonem o zadávání veřejných zakázek, nikoliv zákonem o střetu zájmů.

K technickým aspektům navrhované změny předkladatel uvádí, že je vhodné, aby se nový důvod k vyloučení vztahoval pouze na vybraného dodavatele. Zadavatel obecně není povinen kontrolovat podmínky účasti a naplnění důvodů pro vyloučení u všech dodavatelů a podrobně se zabývá pouze vítězným dodavatelem a jeho nabídkou. Tento postup zadavatelé často aplikují, neboť vede k zásadnímu snížení administrativní náročnosti. Není nezbytné provádět důkladnou kontrolu dodavatele, se kterým nemá zadavatel v úmyslu uzavřít smlouvu. Důvod pro vyloučení by měl být tedy formulován tak, aby v případě účastníka zadávacího řízení vyloučení umožňoval a pouze v případě vybraného dodavatele stanovil vyloučení jako povinnost.

Obdobně jsou pravidla pro vyloučení konstruována například u vylučování z důvodu nesplnění zadávacích podmínek, viz § 48 odst. 2 a jeho vztah k § 48 odst. 9 zákona o zadávání veřejných zakázek. Předkladatel nevidí věcný důvod pro kontrolu všech účastníků a tím navýšení administrativní zátěže zadavatele.

Lze tedy shrnout, že návrh zákona

- zpřehledňuje úpravu vyloučení ze zadávacího řízení, aby byla v jednom právním předpise (což byla i výhrada Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže), tudíž postup podle této úpravy bude již nepochybně podléhat plnému přezkumu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže,
- zužuje aplikaci povinného vyloučení vybraného dodavatele pouze na zadavatele v okruhu státu, nikoliv krajů a obcí jako dnes, podle tzv. rakouského modelu,
- naopak rozšiřuje aplikaci povinného vyloučení vybraného dodavatele tak, aby neplatila jen u ovládajících osob, ale u všech skutečných majitelů, což je také pro zadavatele jednodušší, protože může čerpat z evidence skutečných majitelů.

K novelizačnímu bodu 3 až 5 (§ 48 odst. 9 a 11 a § 67 odst. 3)

Legislativně-technické změny v odkazech vynucené přidáním nového odstavce v ustanovení § 48.

K části sedmnácté (Změna zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv) – čl. XVIII

Návrh zákona opravuje institut tzv. lobbistické stopy, která doznala nekoncepčních změn v Poslanecké sněmovně při schvalování vládního návrhu zákona. Smyslem je jednak racionalizovat množství vykazovaných informací oproti původní vládní verzi, snížit administrativní zátěž a zároveň zajistit odpovídající míru kvality reportovaných informací.

Smyslem lobbistické stopy tak, jak ji schválila vláda ve svém vládním návrhu zákona, bylo zaznamenávat jen ty lobbistické informace, které vedly ke změnám právních předpisů, nebo které byly impulsem k jejich samotnému vzniku. Jinými slovy lobbistická stopa měla původně zachycovat pouze tzv. „úspěšný lobbying“.

Návrh zákona však ve své finální podobě nakonec zavedl zaznamenávání jakéhokoli lobbistického kontaktu bez ohledu na jeho úspěšnost. Pokud by například členové vlády museli informovat o všech návrzích a připomínkách lobbistů, které se do jejich návrhů zákonů vůbec nepromítly, mohlo by docházet k zahlcení a snížení přehlednosti a naplňování účelu lobbistické stopy. Ta přitom podle dnes již platného a účinného zákona zcela dubluje reportování v prohlášení lobbistů, kde tzv. „nezdařené“ či obecné lobbistické kontakty již jsou stejně obsaženy.

Zároveň současná podoba návrhu zákona vyprázdnila většinu reportovaných informací z lobbistické stopy. Její součástí je dnes jen identifikace lobbisty, s nímž byl návrh zákona nebo pozměňovací návrh konzultován. Zcela chybí údaj o

- lobbovaném - ten má význam zejména u vládních návrhů zákonů, kde je rozdíl, zda rozhodnutí k promítnutí změn do právního předpisu na základě lobbování přišlo od ředitele odboru, náměstka nebo ministra,
- lobbujícím prostředníkovi, tj. osobě, která se fakticky za lobbistu - právnickou osobu účastnila lobbistické schůzky, a
- klientu, v jehož zájmu lobbista lobboval, což má význam především u profesionálních lobbistů.

V praxi proto nastala řada případů, kdy takto vedená lobbistická stopa nemá žádnou informační hodnotu. Současné znění návrhu zákona tak ve svém důsledku zvyšuje byrokratickou zátěž reportováním neúspěšných lobbistických kontaktů a dublováním informací z prohlášení lobbistů a současně snižuje informační hodnotu reportovaných informací.

Návrh zákona proto upravuje lobbistickou stopu tak, že se vrací ke koncepci zaznamenávání pouze úspěšného lobbování. To povede k významné redukci zaznamenávaných lobbistických kontaktů. Na druhou stranu stanovuje povinnost zaznamenávat nejen údaje o lobbistech, ale také o lobbovaných, lobbujících prostřednících a klientech lobbistů. Oproti vládní verzi návrhu zákona však nebude nutné v lobbistické stopě reportovat data lobbistických schůzek a přesné vymezení změn v právních předpisech, ke kterým na základě lobbování došlo.

Přijetím návrhu zákona tak dojde ke snížení administrativní zátěže za současného posílení kvality reportovaných informací tak, aby návrh zákona o regulaci lobbování skutečně plnil svůj deklarovaný cíl.

K části osmnácté (Změna zákona o evidenci skutečných majitelů) – čl. XIX

Terminologická změna v § 16 odst. 2 písm. n), která promítá transformaci ÚDHPSH na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů.

K části devatenácté (Změna zákona o ochraně oznamovatelů) – čl. XX

K novelizačnímu bodu 1, 4, 6 až 11

Agendu tzv. vnějšího oznamovacího kanálu a dohledu na úseku zákona o ochraně oznamovatelů přebírá Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů místo Ministerstva spravedlnosti; tomu odpovídají terminologické a systematické změny (úpravy § 1, § 7, § 9, § 13, § 14, § 15, § 16, § 21, § 22, nadpisů hlav a dalších ustanovení). Cílem je sjednocení protikorupčních agend pod jeden nezávislý úřad a posílení důvěry v ochranu oznamovatelů.

K novelizačnímu bodu 2, 3, 5 a 12 (§ 2 odst. 2, § 4 odst. 3, § 9 odst. 2 písm. a) a b) bod 3, § 26 odst. 1 písm. a) a § 27 odst. 4)

Návrh zákona zde odstraňuje překážky, které současný zákon o ochraně oznamovatelů klade podatelům anonymních oznámení. Odstraňuje možnost prošetřovatele nezabývat se anonymním oznámením, a to odstraněním ustanovení § 2 odst. 2, které zahrnuje do zákonného vymezení oznámení i osobní údaje oznamovatele. Díky tomuto ustanovení ve spojení s § 12 odst. 4 a § 17 odst. 3 písm. b) není dnes vůbec možné přijímat a prošetřovat anonymní oznámení.

V tomto ohledu je nutné podotknout, že současné nástroje vnitřních oznamovacích systémů jsou schopny šifrovat komunikaci mezi prošetřovatelem a oznamovatelem, přičemž technologie zajišťuje plnohodnotnou komunikaci včetně zasílání důkazních materiálů bez toho, aniž by kdy došlo k nutnosti sdělit totožnost oznamovatele. Zákon o ochraně oznamovatelů by měl být upraven tak, aby umožnil věc nejdříve prošetřit bez účasti oznamovatele, a pouze v těch případech, ve kterých to k objasnění věci (například v rámci dokazování v trestním řízení) není možné, nechal na rozhodnutí oznamovatele, zda-li bude chtít svou osobu ztotožnit pro účely úspěšného prošetření věci. Z dosavadní praxe s oznamovacími systémy lze také vysledovat, že oznamovatelé často potřebují určitý časový úsek k tomu, aby si vybudovali důvěru s prošetřovatelem. Současný návrh zákona však podobné oznamovatele odrazuje.

Z mezinárodních studií či průzkumů veřejného mínění přitom vyplývá, že možnost učinit oznámení anonymně je zcela zásadní pro funkčnost vnitřních oznamovacích systémů. Zároveň není pravda, že by institut oznamování byl zásadním způsobem zneužíván, a co je nejdůležitější, skutečnost, zda-li pravidla umožňují přijímat anonymní oznámení, či nikoliv, nemá vliv na počet vědomě nepravdivých, či jinak exploatačních oznámení.

Z průzkumu americké společnosti Etisphere Institute, který se zabývá vzorci nálad zaměstnanců ohledně oznamování nesprávného chování s více než 475 000 odpovědí od zaměstnanců z celého světa, totiž vyplývá, že 41% respondentů uvedlo jako hlavní důvod, proč by neoznámili protiprávní jednání, nemožnost tak učinit anonymně. Byl to třetí nejčastější důvod po strachu z odvety (54%) a obavy, že se oznámením nebude nikdo zabývat (48 %).⁹ Aby oznamovací systémy při administrativních nákladech, které jim zákon přivodí, vůbec plnily svůj účel, je nezbytné zajistit, že zákon nebude bránit přijímání a prošetřování anonymních oznámení.

Návrh zákona zároveň odstraňuje nedůvodné dvojí postavení anonymních a neanonymních oznámení ve vztahu k ochraně před odvetnými opatřeními. Totožnou úpravu anonymních oznámení obsahoval již vládní návrh zákona z volebního období 2017 až 2021.¹⁰

K části dvacáté (Změna zákona o správě voleb) – čl. XXI

⁹ KELLY, M. Notes on Managers & Internal Reporting. Dostupná z:

<https://www.radicalcompliance.com/2019/07/10/notes-managers-internal-reporting/>

¹⁰ Sněmovní tisk 1150/0 VI. n. z. o ochraně oznamovatelů - EU. Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2017 – 2021. Dostupný zde: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1150&CT1=0>

Terminologická úprava odkazů v § 25 odst. 3 písm. c), aby kompetence v oblasti dohledu korespondovaly s novou institucionální úpravou Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů.

K části dvacáté první (Změna zákona o regulaci lobbování) – čl. XXII

K novelizačnímu bodu 1 (§ 4 odst. 1 písm. u))

Návrh zákona rozšiřuje definici lobbovaného o asistenty poslanců a senátorů, čímž se pokrývá významný kanál interakce s lobbovanými osobami.

Současné vymezení lobbovaných osob, které postrádá asistenty poslanců a senátorů, umožňuje lobbistům, kteří nechtějí být viděni u konkrétní lobbistické komunikace s konkrétním poslancem či senátorem, omezit se na písemnou či osobní komunikaci s jeho asistentem. Tím zákon v dnešní platné účinné podobě vytváří obrovský prostor pro obcházení lobbíngových pravidel, což odporuje původně vládou schválenému znění návrhu zákona a doporučením Legislativní rady vlády a Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí.

K novelizačnímu bodu 2 až 7

Přesun působnosti z Ministerstva spravedlnosti na Úřad pro prevenci korupce a střetu zájmů v celém zákoně (změny v § 5–8, § 9, § 10, § 13–16 a další terminologické úpravy). Cílem je jednotné řízení registrace, dohledu a metodiky v oblasti lobbování.

K části dvacáté druhé (Změna zákona o volebních kampaních a o transparentnosti a cílení politické reklamy) – čl. XXIII

Terminologická změna v § 1 odst. 1 písm. b), která promítá transformaci ÚDHPSH a jeho věcnou působnost v oblasti dohledu nad volebními kampaněmi a politickou reklamou.

K části dvacáté třetí (Účinnost) – čl. XXIV

Navržená vacatio legis do 1. ledna 2027 poskytuje dotčeným subjektům (orgánům veřejné moci, politickým stranám a hnutím, médiím a regulovaným entitám) dostatečný čas na metodické a organizační zajištění nové úpravy, včetně přenastavení vnitřních procesů a IT systémů v transformovaném Úřadu pro prevenci korupce a střetu zájmů.

V Praze dne dd.mm.2025

Předkladatelé